İŞKUR

2014

BOLU

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

BOLU-2014 İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI EKİBİ

Yasemin BUYRUK	- Şube Müdürü
Ali KILIÇ	- İş ve Meslek Danışmanı
Ali İhsan KILIÇ	- İş ve Meslek Danışmanı
Alper KAYA	- İş ve Meslek Danışmanı
Elif OTAKLI	- İş ve Meslek Danışmanı
Huri CANDAN	- İş ve Meslek Danışmanı
Kubilay YILMAZ	- İş ve Meslek Danışmanı
Merve BODUR	- İş ve Meslek Danışmanı
Nesrin KARABULUTOĞLU	- İş ve Meslek Danışmanı
Nihal GEZER	- İş ve Meslek Danışmanı
Nur YORUL	- İş ve Meslek Danışmanı
Selda AKAY	- İş ve Meslek Danışmanı
Sezen ARSLANTAŞ	- İş ve Meslek Danışmanı
Tahsin SARAÇ	- İş ve Meslek Danışmanı
Yeşim ONARAN	- İş ve Meslek Danışmanı
Zuhal OKAR	- İş ve Meslek Danışmanı

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BOLU ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU
(2014)

Raporu Hazırlayanlar

Alper KAYA – İş ve Meslek Danışmanı

Huri CANDAN – İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

Çağımız; bilginin hızla geliştiği, bilim ve teknoloji alanında her geçen gün yeni buluşların yapıldığı, teknolojik araç ve gereçlerin günlük yaşamın vazgeçilmez parçası haline geldiği bir dönemdir. Küreselleşmenin beraberinde getirmiş olduğu değişimler, çalışma hayatında da dönüşümlerin yaşanmasına neden olmuştur ve olmaya devam etmektedir.

Tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'nin de gelişen ve değişen ekonomik yapısına bağlı olarak istihdamın yapısı ve sektörel dağılımı da değişmektedir. İşgücü piyasası ekonomik dalgalanmalardan en çok etkilenen piyasa olduğu için özellikle kriz dönemlerinde reel yurtiçi taleplerdeki düşmeler ve üretimin daralması sonucunda işsizlik oranlarında artışlar meydana gelmektedir. Bu iktisadi sorun aynı zamanda toplumsal sorunları ve huzursuzlukları beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam arttırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek, devletimiz için birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu politikaların belirlenmesinde etken olan 'güncel' ve 'güvenilir' işgücü piyasası veri tabanının oluşturulması büyük önem arz etmektedir.

Hızlı bir şekilde gelişmekte olan ülkemizin ve ilimizin kalifiye eleman ihtiyacını tespit etmek; işgücü piyasasında meydana gelen değişim ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkileri ortaya çıkarmak ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi ve bu konuda önümüzdeki yıllara ışık tutmak amacıyla Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 'İşgücü Piyasası Analiz Çalışması' yapılmıştır.

Bu çalışma ile ilimizin istihdam yapısı, sektörlerin durumu ve ihtiyaç duydukları işgücü tespit edilerek, ilimiz iş gücü piyasasının geliştirilmesi ve istihdam politikalarının ilişkin beklentilerin karşılanmasında beraberinde toplumsal huzurun sağlanmasında büyük rol oynayacaktır. Ayrıca ilimiz mesleki eğitim programlarının oluşturulmasında da işgücü piyasası analiz sonuçları yol gösterici olacaktır.

Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü İş ve Meslek Danışmanlarınca yapılan bu çalışmada emeği geçen ve katkı veren tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür eder, çalışmanın ilimiz iş hayatına, toplumsal refahın tesisine rehberlik etmesini temenni ederim.

Ahmet ZAHTEROĞULLARI

Bolu Valisi

ÖNSÖZ

Bolu' nun gelişen ekonomisi ve artan istihdam talebi doğrultusunda işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan işgücü talepleri ve mesleki eğitim ihtiyacını belirlemek, bu mesleklerde istenen becerileri ve işgücü piyasasında meydana gelen ve gelmesi muhtemel değişiklikleri tespit etmek, önümüzdeki dönemlerde istihdam artışı veya azalışı beklenen meslekleri tahmin etmek amacıyla bölgesel manada işgücü piyasasının yapısını ortaya koymak için işgücü piyasası analizine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bağlamda, İl Müdürlüğümüz İş ve Meslek Danışmanları tarafından işyerleri bizzat ziyaret edilerek işyeri sahiplerine/yetkililerine işgücü piyasası araştırması uygulanmıştır. İş ve Meslek Danışmanlarınca toplanan işgücü piyasa verilerinin yorumlanması ile ilimiz İPA analiz raporu oluşturulmuştur.

Analiz neticesinde elde edilen veriler, ilimizde bulunan istihdam olanaklarını ve iş arayanların bölgede istihdama katılım oranlarını arttırması; nitelikli eleman sayısını artırması; istenilen nitelik ve becerilere göre mesleki eğitim programlarının düzenlenmesi; işsizliğe çözüm yollarının bulunmasına, Müdürlüğümüzce uygulanan Aktif ve Pasif İşgücü politikalarının başarılı olmasına ve sosyo-ekonomik alanda ilimizin büyümesine olanak sağlayacaktır.

Bu doğrultuda kurumumuz, işverenlerimizin insan kaynaklarının ihtiyaçlarına göre hareket ederek ildeki işgücüne katılım oranlarının artırılmasını, işsizliği azaltmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmalarda emeği geçen ve desteklerini esirgemeyen tüm işletmelerimizin yöneticileri, çalışanlarına ve özellikle kurumumuz İş ve Meslek Danışmanlarına özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ediyor, bu çalışmanın ilimiz ve tüm paydaşlarımız için yararlı olmasını diliyorum.

İsmail YALÇIN

Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ..... **i**
ÖNSÖZ ..... **ii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **iii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **vi**
KISALTMALAR ..... **vi**
YÖNETİCİ ÖZETİ **9**

GİRİŞ **155**

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ **17**
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 17
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 18

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI **23**
AMAÇ VE YÖNTEM 23
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 25
AÇIK İŞLER 37
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 58
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 66
İstihdam Artışı Beklenen Meslekler
İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
SONUÇ 71

KAYNAKÇA 77
EKLER
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 79
Ek 2- Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 84
Ek 3- Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 85
Ek 4- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 87
Ek 5- Ek Tablolar 94

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri…….. 17
Tablo 2. Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2013-2014*)…… 19
Tablo 3. Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2013-2014*)……. 20
Tablo 4. Mesleklere Göre İşe Yerleştirme (2013-2014*)…….. 21
Tablo 5. Kurs ve Kursiyer Göstergeleri(2014*)……. 21
Tablo 6. Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler…….. 22
Tablo 7. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2014)……. 24
Tablo 8. Sektörlere Göre Ziyaret Edilen İşyeri Sayıları…… 26
Tablo 9. İşyeri Özellikleri (2014*)……. 27
Tablo 10. Sektörlere Göre İŞKUR' dan Faydalanma Oranları…….. 27
Tablo 11. Sektörlere Göre Mevsimlik İşçi Çalıştıran İşyeri Sayısı Oranları……. 29
Tablo 12. Kuruluş Yıllarına Göre İşyerlerinin Sektörel Dağılım Oranları…… 30
Tablo 13. Sektörlere ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Çalışan Sayıları…… 31
Tablo 14. Çalışanların Cinsiyete Göre Sektörel Dağılımı……. 34
Tablo 15. Cinsiyete Göre En Çok Çalışılan Meslekler…….. 35
Tablo 16. Çalışanların Mesleklere Göre Dağılımı, İlk Yirmi Sıra, Bolu…… 37
Tablo 17. Sektörlere Göre Ziyaret Edilen İşyeri Sayıları, Açık İş Veren İşyeri Sayıları, Açık İş Verme Oranları……. 38
Tablo 18. Sektörlere Göre Açık İş Sayıları ve Oranları…… 39
Tablo 19. Mesleklere Göre Açık İşler…… 43
Tablo 20. Açık İşlerde Eğitim Seviyelerine Göre Beceri İhtiyaçları…….. 47
Tablo 21. Açık İş Sayısı En Fazla Olan İlk Beş Meslekde İstenen Beceri İhtiyacı…… 48
Tablo 22. Sektörlere Göre Eleman Arama Kanalları……. 51
Tablo 23. Açık İşlerin Eğitim Durumu ve Arama Kanalına Göre Dağılımı…….. 51
Tablo 24. Açık İşi Olup Yabancı Ortaklığı Bulunan ve İhracat Yapan Firmaların Eleman Arama Kanalları…….. 52
Tablo 25. Teşvikten Yararlanan Firmaların Arama Kanalları…… 52
Tablo 26. Açık İşler Sıralamasında İlk On Sırada Bulunan Mesleğin Arama Kanalları… 52
Tablo 27. Sektörlere Göre Cinsiyet Bazında Açık İş Sayıları ve Oranları…… 53
Tablo 28. Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı…… 54
Tablo 29. Açık İşlerde İlk Yirmi Mesleğin Cinsiyet Bazında Dağılımı…… 55
Tablo 30. Cinsiyet Bazında Açık İş Oranları……. 55
Tablo 31. Açık İş Oranları…….. 57
Tablo 32. TGÇM Eleman Sayısının Açık İş ve Meslek Gruplarına Göre Dağılım Oranları……59
Tablo 33. Sektörlere Göre Toplam İşveren ve TGÇM İşveren Sayısı Oranları…… 60
Tablo 34. Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısını Meslek Gruplarına Göre Dağılımı…… 60
Tablo 35. Meslek Gruplarına Göre TGÇM Eleman Sayısının Toplam Çalışan Sayısına Oranı……61

Sayfa No

Tablo 36. Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekme Dağılımının Geçen Yıl İle Karşılaştırılması, Bolu…….. 61
Tablo 37. Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekme Dağılımının Geçen Yıl İle Karşılaştırılması…….. 62
Tablo 38. Meslek Gruplarında TGÇM İşverenlerin Karşılama Durumları…….. 63
Tablo 39. TGÇM nedenlerinin meslek içindeki dağılım oranları…….. 64
Tablo 40. TGÇM İşyerlerinde Temininde Güçlük Çekilme Nedeni Dağılım Oranları… 65
Tablo 41. TCÇM İşyerlerinde Temininde Güçlük Çekilme Nedeni Dağılımı Oranları Türkiye Karşılaştırması……. 65
Tablo 42. 30 Haziran 2015 Tarihi İtibari ile Beklenen Net İstihdam Değişiminin Sektörlere Göre Dağılımı…… 67
Tablo 43. Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları……. 68
Tablo 44. Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk On Meslek……. 68
Tablo 45. 2013 ve 2014 I. Dönem Araştırma Sonuçlarının Net İstihdam Artışı ve Azalışı Özelinde Karşılaştırılması…….. 69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Grafik 1. İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri…… 18
Grafik 2. Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyeri Sayısı Oranları……. 28
Grafik 3. Sektörlere Göre Çalışan Sayıları…… 32
Grafik 4. Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları…… 33
Grafik 5. Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları…….. 35
Grafik 6. Çalışanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımları…… 36
Grafik 7. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, Bolu……40
Grafik 8. İşletme Yaşına Göre Açık İş Verme Oranları…… 40
Grafik 9. İşletme Yaşına Göre Açık İş Oranı…… 41
Grafik 10. Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları…… 42
Grafik 11. Mesleklerin Toplam Açık İş Sayısı İçerisindeki Oranları, İlk On Sıra…….. 44
Grafik 12. Açık İşler İçin Talep Edilen Eğitim Düzeyleri……. 44
Grafik 13. Cinsiyet Bazında Açık İşler İçin Talep Edilen Eğitim Düzeyleri……. 45
Grafik 14. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri……. 46
Grafik 15. Açık İşlerde Cinsiyet Bazında Aranan Beceri İhtiyaçları…… 48
Grafik 16. İhracat Yapan ve Açık İşleri Bulunan İşletmelerin Aradıkları Beceri ve Nitelikler……49
Grafik 17. Açık İşlerin Karşılanma Yolları……50
Grafik 18. TGÇM Eleman Sayısının Sektörel Dağılım Oranları…… 58
Grafik 19. TGÇM İşyerlerinde Temininde Güçlük Çekilme Nedeni Dağılımı Oranları Türkiye Karşılaştırması……66

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği
ABD : Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AİO : Açık İş Oranı
Bk. : Bakınız
ÇBO : Çocuk Bağımlılık Oranı
EUROSTAT : Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
GBO : Genel Bağımlılık Oranı
GSKD : Gayri Safi Katma Değer
ILO : International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
ISCO : International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)
İBBS : İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması
İEP : İşbaşı Eğitim Programı
İO : İşsizlik oranı
İKO : İşgücüne katılma oranı
İŞKUR : Türkiye İş Kurumu
İPA : İşgücü Piyasası Analizi
İÖ : İşsizlik Ödeneği
NACE : European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması)
NİDO : Net İstihdam Değişim Oranı
OECD : Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
TİPA : Türkiye İşgücü Piyasası Analizi
TMS : Türk Meslekler Sözlüğü
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
TYP : Toplum Yararına Program
YBO : Yaşlı Bağımlılık Oranı

YÖNETİCİ ÖZETİ

Kalkınma Bakanlığı' nın 2011 yılı illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması listesinde Bolu ili 11. sırada görünmektedir. Listenin ilk üç sırasında İstanbul, Ankara ve İzmir yer alırken son üç sıra Ağrı, Hakkari ve Muş illerinden oluşmaktadır.

2013 yılının tamamı ve 2014 yılı Ağustos ayı sonuna kadar kuruma kayıtlı işsizlerde ilk on sıra incelendiğinde, ilk 5 sıranın değişmediği görünmektedir. Bu meslekler beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), büro memuru (genel), satış danışmanı ve ön muhasebeci şeklinde oluşmaktadır.

Açık işlerin mesleklere göre dağılımları incelendiğinde, 2013 yılında 5.830 olan açık iş sayısı 2014 yılı ilk 8 ayında 4.354' dür. 2013 yılı kurum tarafından yayınlanan açık işlerde ilk üç sıra beden işçisi, piliç kesim ve işleme elemanı ve garson mesleklerinden oluşurken, 2014 ilk 8 ayında bu sıralamadan sadece 3. sırada yer alan garson mesleğinin yerini metal mamuller montaj işçisi mesleği almıştır.

2013 yılı ve 2014 yılı ilk 8 ayında kurum tarafından gerçekleştirilen işe yerleştirmeler meslek bazında incelendiğinde, 2013 yılında 4.350 olan sayının 2014 yılında 2.375 olduğu, 2013 yılındaki ve 2014 kurum tarafından en fazla işe yerleştirilen mesleklerinde beden işçisi, piliç kesim ve işleme elemanı ve metal mamuller montaj işçisi olduğu görünmektedir.

İlimizde 2014 yılı ilk 8 ay içerisinde İŞKUR tarafından düzenlenen kurs sayısı 67' dir. Bolu ilinde düzenlenen kursların büyük bir kısmını, % 83,5 oranı ile İşbaşı Eğitim Programı oluşturmaktadır. Bolu ilinde düzenlenen kurslar katılımcı sayısı açısından değerlendirildiğinde, ilk sırada % 41 oranı ile İşbaşı Eğitim Programı, ikinci sırada ise % 28,5 oranı ile Çalışanların Mesleki Eğitimi yer almaktadır. Kurslara katılan kişilerin % 71,7' si kadınlardan oluşmaktadır.

2014 yılı ilk 8 ayında işsizlik ödeneğinden yararlananlar mesleklerine göre incelendiğinde toplam sayının 1.223 olduğu, ilk sırada 269 kişi ile beden işçisi (genel) mesleğinin yer aldığı görünmektedir.

Bolu İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 629 işyeri ile görüşülmeye çalışılmış, 39 işyeri kapanmış olduğundan 590 işyeri ile yüz yüze görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 171 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 333 tanesi 10-49 kişi çalıştıran işyerleri, 71 tanesi 50-249 kişi çalıştıran işyerleri, 14 tanesi ise 250 ve daha fazla kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır

Araştırma yapılan işyerleri sektörel açıdan incelendiğinde, 2014 yılında Bolu ilinde en fazla bulunan ilk üç sektör sırası ve oranlarıyla, % 25,4 ile imalat, % 19,1 ile toptan ve perakende ticaret, % 16,4 ile inşaat sektörlerinden oluştuğu görünmektedir. Bu sıralama, 2013 İşgücü Piyasası Araştırması ile kıyaslandığında, inşaat sektörünün 4 puanlık artış ile sıralamada üçüncü sıraya yerleştiği görünmektedir.

Bolu' da çalışan sayısı 10-49 olan işyerleri arasında, Bolu ilindeki ilk üç sıra imalat, toptan ve parakende ticaret, ulaştırma ve depolama sektörlerinden oluşmaktadır. Kayıtlı çalışan sayısı 50-249 kişi olan işyerlerinin sektörel dağılımlarına bakıldığında sıralamanın şu şekilde olduğu

görünmektedir: İmalat, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret sektörleri.

Araştırma kapsamında 10-49, 50-249 ve 250 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri incelendiğinde, üç grupta da çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör imalat sektörüdür.

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Bolu' da % 57,7, Türkiye' de % 35,6 payıyla imalat sektörüdür. Bunu Bolu' da % 10 ile toptan ve perakende ticaret ve % 6,8 ile inşaat sektörleri izlemektedir. Türkiye' de ise 2. ve 3. sırada % 15,9 toptan ve perakende ticaret, % 11,8 ile inşaat sektörleri bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında Bolu' da 590 işyerinde toplam 26.941 çalışan istihdam edilmektedir ve toplam çalışanların % 72,9' u erkeklerden, % 27,1' i kadınlardan oluşmaktadır. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 45,6' dır. Bu oran 2013 araştırması ile kıyaslandığında 6 kişi artmıştır. Türkiye genelinde ise 200.910 işyerinde 7.049.691 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye' deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı % 25,9 ile, işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 35 ile Bolu ortalamasının altındadır.

Kadınlar ağırlıklı olarak İmalat sektöründe çalışmaktadır.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler ve eğitim sektörlerinde çalışan kadın sayısı bu sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır.

Araştırma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin ortalama çalışan sayıları incelendiğinde en yüksek ortalama kişi sayısı 135,8 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektöründedir. En düşük ortalama kişi sayısı ise 9,8 ile gayrimenkul faaliyetleri sektöründedir.

Mesleklere göre çalışan kişi sayısı oranları araştırma çerçevesinde incelendiğinde, Bolu' da istihdamın en fazla olduğu üç grubun, sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubu (% 37,3), daha sonra sırasıyla, tesis ve makine operatörleri grubu (% 24,1) ve hizmet ve satış elemanları grubunda (% 10,1) olduğu görünmektedir. Türkiye' de ise bu sıralama, tesis ve makine operatörleri grubu (% 24,1) ve nitelik gerektirmeyen meslekler grubu (% 17,8) şeklinde sıralanmaktadır.

Bolu ilinde çalışanların % 37'3 ü sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda çalışmaktadır.

Meslek gruplarında istihdam edilenlerin cinsiyet bazlı dağılımları incelendiğinde, bütün meslek gruplarında erkek çalışan sayısı kadın çalışan sayısından yüksektir. Kadın çalışan oranının en yüksek olduğu meslek grubu % 42,2 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubundadır.

Araştırma sonucunda 590 işyerinde 26.941 kişi istihdam edilmektedir ve en fazla istihdam edilen ilk beş meslek, piliç kesim ve işleme elemanı, metal mamuller montaj işçisi, şoför-yük taşıma, konfeksiyon işçisi ve büro memuru (genel) meslekleridir.

Erkeklerde en fazla istihdam edilen ilk 5 meslek, piliç kesim ve işleme elemanı, metal mamuller montaj işçisi, şoför-yük taşıma, tır-çekici şoförü ve deri işçisi iken, kadınlarda bu sıralama konfeksiyon işçisi, piliç kesim ve işleme elemanı, temizlik görevlisi, makineci (dikiş) ve büro memuru (genel) şeklindedir.

Araştırma kapsamında kadın ve erkeklerde ilk 10 meslek arasında kadın istihdamının erkek istihdamına göre daha fazla olduğu meslekler ise şunlardır: Konfeksiyon işçisi, temizlik görevlisi, makineci (dikiş), kasiyer, bulaşıkçı, muhasebeci, satış danışmanı.

50-249 ve 250+ istihdamlı işyerlerinin, Bolu (% 85,7-92,9) ve Türkiye (% 77-88) genelinde, daha önceden İŞKUR' dan hizmetlerinden büyük oranda yararlandığını göstermektedir.

Bolu ilinde 590 işyerine ' Daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlandınız mı' sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar neticesinde işverenlerin % 45,5' i daha önce kurum hizmetlerinden faydalanmıştır.

Bolu ilinde işyerlerinin kreş imkanı ve işletmelerin yabancı ortaklık konularında verdiği cevaplar % 1 oranlarındadır. Bolu işverenlerinin İŞKUR' dan eleman talebi, çalışanların eğitimi ve işyerlerinin servis imkanı konusunda verdiği cevaplar Türkiye ortalamasından yüksektir.

Bolu ilinde işletmelerin % 12,2' si ihracat yapmaktadır. Ve işletmelerin büyüklüğü arttıkça ihracat yapma oranı da artmaktadır.

Bolu ilinde ihracat yapan firmaların ağırlıklı olarak (% 68,0) imalat sektöründe faaliyet gösterdikleri görünmektedir.

İşletmelerde çalışan sayısı arttıkça, devlet teşviğinden yararlanma oranının da arttığı görünmektedir. En yüksek oran % 64,3 ile 250 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir.

Part-time çalışma yapan işletmeler sektörel bazda incelendiğinde, en büyük oran % 20 ile imalat sektöründedir. İkinci sırada ise % 16' lık oranı ile toptan ve parakende ticaret sektörü yer almaktadır.

İşletme büyüklüğüne göre mevsimlik çalışma oranları incelendiğinde, Bolu ve Türkiye' de 4 grupta da mevsimlik çalışma oranları birbirine oldukça yakındır. Bolu ilinde en yüksek oran % 22,1 ile 1-9 arasında çalışana sahip işletmelerde iken, Türkiye genelinde % 13 oranında 250+ istihdama sahip işletmelerdedir. Genel toplamda ve 4 grupta Bolu mevsimlik çalışan ortalaması Türkiye ortalamasından yüksektir.

Sektörlere göre mevsimlik işçi çalıştıran işletmeler incelendiğinde Türkiye' de ilk sırada % 22' lik oranı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörü bulunmaktadır.

Bolu İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ise Bolu ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (12 Mayıs-27 Haziran 2014) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 606' dır.

Türkiye genelinde ziyaret edilen 200.911 işletmeden 40.940 işletmede açık iş bulunduğu ve her 100 işletmeden yaklaşık 20' sinde açık iş saptandığı görünmektedir. Bolu ilinde ise, ziyaret edilen 590 işletmenin 168' inde açık iş olmakla beraber, her 100 işletmeden yaklaşık 28' inde açık iş saptanmıştır.

Sektörlere göre açık iş verme oranları incelendiğinde, Türkiye genelinde en yüksek oran % 29,2 ile imalat sektöründedir. Bolu' da ise, oranı % 100 olan su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörünü saymazsak (1 işveren olduğundan), ilk sırada % 60 oranı ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörü bulunmaktadır.

Bolu' da en fazla açık iş bulunan ilk üç sektör sırasıyla, imalat, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret ve sektörleridir. Türkiye' de bu sıralama, imalat, toptan ve perakende ticaret ve idari ve destek hizmeti faaliyetleri sektörü şeklindedir.

Bolu ilindeki açık iş oranı 2,2 iken, oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla, diğer hizmet faaliyetleri (% 7,9), konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (% 6,6), mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler (% 4,6) sektörleridir. Türkiye genelinde açık iş oranı hesaplandığında % 2,7 olduğu görünmektedir. Türkiye genelinde oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler diğer hizmet faaliyetleri (% 4,4), imalat (% 3,4) ve toptan ve perakende (% 3,0) sektörleri olarak sıralanmaktadır.

Bolu ilinin açık iş oranı Türkiye genelinin 0,5 puan altındadır. Yani, Bolu ilinin ilgili dönemde istihdam kapasitesi Türkiye ortalamasına göre düşüktür.

Bolu ilinde açık iş olmayan sektörler, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, bilgi ve iletişim ve kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörleridir.

Bolu ilinde sektörlere göre en düşük açık iş oranı, açık iş oranı '0' olan sektörleri yok sayarsak % 0,4 ile eğitim sektöründedir.

İşletme yaşına göre açık iş verme oranları incelendiğinde en yüksek oran % 38,5 ile 20-24 yaş aralığındaki işletmelerdedir.

İşletme yaşına göre açık iş oranları incelendiğinde, en düşük oran % 1,1 ile 25+ yaşındaki işletmelerdedir.

Bolu' da açık işlerin dokuz ana meslek grubunda dağılımına bakıldığında, toplam 606 açık iş sayısının içinde en fazla açık iş oranına sahip meslek grubunun % 6,2 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubu olduğu görünmektedir. Daha sonra 2. ve 3. sırada % 2,7 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek grubu ve % 2,5 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer almaktadır. Türkiye genelinde açık iş oranın en yüksek olduğu meslek grubu % 3,6' lık oranları ile nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubu ve tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubudur.

Araştırma kapsamında toplanan açık işlerin mesleklere göre sıralaması yapıldığında Bolu' da, garson (servis elemanı), piliç kesim ve işleme elemanı, şoför-yük taşıma, satış danışmanı ve kasiyer ilk 5 sırada yer almıştır. Türkiye genelinde ilk beş sıra makineci (dikiş), beden işçisi (genel), garson (servis elemanı), satış danışmanı ve temizlik görevlisinden oluşmaktadır.

Açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde, Bolu' da ilk sırada farketmez seçeneği yer almaktadır ve oranı % 59' dur. 2. ve 3. Sırada bulunan genel lise ve meslek lisesi mezunlarının toplam oranı % 30' dur.

Cinsiyet bazında açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde erkeklerde en yüksek oran % 68,2 ile farketmez seçeneği iken, kadınlarda en yüksek oran % 51,7 ile genel lise seçeneği olmuştur.

Bolu ilinde açık işler için talep edilen beceri düzeyleri incelendiğinde işverenler tarafından en çok istenen beceri düzeyi % 75,1 oranıyla kişinin iş ahlakına sahip olmasıdır. Fiziki ve bedensel yeterlilik ve yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe de işverenlerin istihdam edeceği kişilerden en çok istedikleri nitelik ve beceriler arasındadır. Araştırma sonuçlarına göre yabancı dil bilgisi, seyahat edebilme esnekliği ve proje tabanlı çalışma işverenin en az talep ettikleri beceri düzeyleri arasındadır.

Açık işlerde istenen beceri ihtiyaçları cinsiyet bazında incelendiğinde, işverenlerin açık işlerinde kadınlarda ve erkeklerde aradığı becerilerde ilk üç sıra aynıdır. Her iki grupta da 'iş ahlakına sahip olma', 'fiziki ve bedensel yeterlilik' ve 'yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe ilk üç sırada yer almaktadır.

Bolu ilinde araştırma sonuçlarına göre ilk 5 sırada yer alan açık işler için en fazla aranan beceri ihtiyaçları incelendiğinde, ilk sırada bulunan garson mesleği ile beşinci sırada yer alan kasiyer mesleği için en çok aranan beceri ihtiyacı iletişim ve ifade yeteneğidir. İkinci sırada bulunan piliç kesim ve işleme elemanı mesleği ile üçüncü sırada bulunan şoför-yük taşıma mesleğinde 'iş ahlakına sahip olma' işverenler tarafından en çok tercih edilen beceri ihtiyacıdır. Dördüncü sırada bulunan satış danışmanlığı mesleği için, işverenler tarafından en çok tercih edilen nitelik satış ve pazarlama becerisidir.

Bolu' da ihracat yapan firmaların açık iş taleplerinde en fazla aradıkları beceri ihtiyacı fiziki ve bedensel yeterliliktir. Bu da, Bolu ilinde ihracat yapan firmaların açık işlerinin üretimde, fizik gücü ile çalışmaya dayalı işler olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye genelinde ihracat yapan firmaların açık taleplerinde en fazla aradıkları beceri ihtiyacı ise kişinin iş ahlakına sahip olması seçeneğidir.

Bolu' da işverenlerin eleman temininde en çok kullandıkları metot İŞKUR ve akraba-eş dost kanallarıdır. Özel istihdam büroları işverenlerin eleman açıklarını karşılamada en az kullandıkları yöntemdir.

Bolu ilinde ve Türkiye' de kadın ve erkek açık iş oranları incelendiğinde, Bolu' da kadın açık iş oranı % 4,4 iken Türkiye' de bu oran % 1,2' dir. Erkek açık iş oranı Bolu' da % 0,3, Türkiye' de % 1,7' dir.

Araştırma kapsamında temin edilmesinde güçlük çekilen meslek sayısı 968' dir.

Bolu' da eleman temininde en fazla sorun yaşayan sektör imalat (% 27,2) sektörüdür. İkinci ve üçüncü sırada toptan ve perakende ticaret (% 19,1) ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (% 12,4) sektörleri bulunmaktadır. Eleman temininde en az sorun yaşayan sektör ise % 0,1' lik oranı ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörüdür.

Bolu ilinde temininde güçlük çekilen mesleklerin meslek gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, temininde en fazla güçlük çekilen meslek grubunun sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda olduğu görünmektedir. Bolu' da sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunun toplam sayı içerisindeki oranı % 30,5' dur. İkinci sırada % 29,2 oranı ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer alırken, üçüncü sırada % 19,6' lık oranı ile

hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu ve nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grupları ise temininde güçlük çekilme oranı en düşük meslek gruplarıdır.

Sektörlere göre TGÇM incelendiğinde, araştırma kapsamında ziyaret edilen 590 işverenden 333 tanesinin eleman temininde güçlük çektiği görülmüştür. Diğer bir deyişle, her iki işverenden yaklaşık 1 tanesi eleman temininde güçlük yaşamaktadır.

2014 yılı temininde güçlük çekilen meslekler incelendiğinde ilk sırada %7,2 oranı ile garson (servis elemanı) mesleğinin yer aldığı görünmektedir. Piyasa araştırması kapsamında temininde güçlük çekilen meslekler 2013 yılı ile kıyaslandığında, garson (servis elemanı), şoför-yük taşıma ve tır-çekici şoförü mesleklerinin tekrardan ilk beş sıra içerisinde yer aldıkları görünmektedir.

Meslek gruplarında TGÇM işverenlerin karşılama durumları incelendiğinde, toplam 333 işverenden 192' sinin temininde güçlük çektiği meslekte bulunan pozisyon açığını kapattığını, 103' ünün halen aradığı personeli bulamadığı saptanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre 30 Haziran 2015 tarihi itibari ile Bolu ilinde 1.179 kişilik istihdam artışı beklenmektedir. Sayısal olarak en yüksek artış 316 kişi ile imalat sektöründe gerçekleşmesi beklenirken, ikinci sırada 248 kişi ile inşaat sektörü yer almaktadır.

Sektördeki artış beklentisinden azalış beklentisi çıkarılıp mevcut çalışan sayısına bölündüğünde net istihdam değişim oranı hesaplanmaktadır. Buna göre, % 79,1 oranı ile kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü ilk sırada yer almaktadır.

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimleri incelendiğinde ilk sırada % 6,2' lik oranı ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer almaktadır.

30 Haziran 2015 tarihi itibari ile net istihdam artışı en fazla beklenen meslek 140 kişi ile madenci (genel) mesleğidir. İkinci sırada ise 86 kişi ile inşaat elemanları kalıpçısı (elle) mesleği bulunmaktadır. Net istihdam azalışı en fazla beklenen meslek 50 kişi ile güvenlik görevlisi (silahsız) mesleğidir. İkinci sırada ise 21 kişi ile inşaat elemanları kalıpçısı (elle) mesleği bulunmaktadır.

GİRİŞ

Bolu İşgücü Piyasası Analizi' nin amacı illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır. Bu raporda işgücü arzı ve talebine ilişkin temel veriler sunulacaktır. Bu çerçevede Bolu için İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir. Bolu ili İşgücü Piyasasının Talep Araştırması' nın amacı tüm ilçe ve köylerini de kapsayacak biçimde Bolu ilinde işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin işgücü talebini değişik boyutlarıyla tespit etmek ve işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemeye katkıda bulunmaktır. Böyle bir talep araştırması ile desteklenen Bolu İşgücü Piyasası Analizi'nin özellikle işgücünün talep açısından ve gelecek kısa dönemde eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilmesi, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin hangi koşullarda ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi gibi hedefleri vardır. Bir bütün olarak bu rapor, işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Bolu İşgücü Piyasası Analizi raporu iki temel bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde işgücü piyasasını etkileyen unsurlardan genel ekonomik yapı, demografik özellikler ve eğitim durumu, genel işgücü göstergeleri ve İŞKUR' a kayıtlı işgücü göstergeleri raporun ilk kısmını oluşturmaktadır. Bu bölümde Bolu ili özelinde en son veriler ışığında İŞKUR kapsamında gerçekleşen arz ve talep eşleştirmelerine bakmakta, bu çerçevede Bolu ilinde açık işlere yapılan başvurular, bu işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme çabalarını özetlemektedir. Raporun ikinci bölümünde ise Bolu ili işgücü piyasasına talep yönünden bakmakta ve Bolu İli İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının sonuçlarını derlemektedir. Bu çerçevede işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2014 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin gelecek istihdam beklentisi gibi bileşenlere ait veriler özetlenmektedir. Raporun değerlendirme ve sonuç bölümünde ise işgücü piyasanın önemli unsurları arasındaki ilişkilerden yola çıkarak işgücü arzı ve talebi açısından karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmakta ve politika önerileri sunulmaktadır.

Bolu İşgücü Piyasası Analizi raporunda çeşitli kaynaklardan derlenen veriler kullanılmıştır. İlk bölüm çerçevesinde genel ekonomik durum, Bolu ili işgücü piyasasında işgücü arzına ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan Genel Nüfus Sayımları ve Hanehalkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. İşgücü arzına ait birçok veri il bazında değil NUTS2 bölgelendirme sistemi çerçevesinde Bolu ilinin yer almış olduğu TR42 bölgesi (Kocaeli, Düzce, Bolu, Sakarya, Yalova) geneline ait verilerdir. Bolu iline özel kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlere ilişkin en yeni veriler Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Raporun işgücü talebi ile ilgili bölümünde ise İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonucunda elde edilen veriler kullanılmaktadır. Araştırma çerçevesi Bolu ilinde 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleri[1] ile sınırlıdır. İşyerleri listesi TÜİK' in 2014 yılı İşyeri Kayıt Sistemi

listesinden oluşturmuştur[2]. İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 18'si[3] kapsama dahil edilmiştir[4]. Bolu için İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın alan uygulaması 12 Mayıs-27 Haziran 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, araştırmada yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar içerisinde işyeri cevap durumlarına göre ağırlıklandırma yapılmıştır. Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi[5] yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir.

Tüm iller ve Türkiye geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına **www.iskur.gov.tr** adresi üzerinden erişebilirsiniz.

---

[1]Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

[2]Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

[3]Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

[4] Kapsama dahil edilmeyen sektörler Tarım, orman, balıkçılık; Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik; Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri (Hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayrım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri); Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri.

[5] Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü piyasası, ekonomik ve demografik faktörlerden çok yakından etkilenir. Örneğin ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus ve nüfus artış hızı, göç ve eğitim istihdamı ve dolayısıyla işsizliği doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, birinci bölümde işgücü piyasasının arka planını oluşturması açısından, Bolu ilinin genel ekonomik durumuda ele alınacaktır.

1.1 GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Tablo 1' de Bolu iline ait, 2008 ile 2013 yılları arasındaki işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranları gösterilmiştir.

Tablo 1. İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

	İşgücüne Katılma Oranı (%)	İstihdam Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)
2008	46,4	41,0	11,5
2009	50,2	44,5	11,5
2010	51,0	45,5	10,6
2011	56,7	50,7	10,6
2012	54,1	49,0	9,5
2013	55,3	50,0	9,6

Kaynak: TÜİK

Tablo 1' den Bolu ilinde 2008-2013 yılları arasındaki işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı incelendiğinde;

- İşgücüne katılım oranında 8,9 puan artış,
- İstihdam oranında 9,0 puan artış,
- İşsizlik oranında ise 1,9 puanlık azalış görünmektedir.

Grafik 1' de Bolu ilinde 2008 ile 2013 yılları arasındaki temel işgücü göstergeleri grafiği gösterilmiştir.

Grafik 1. İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

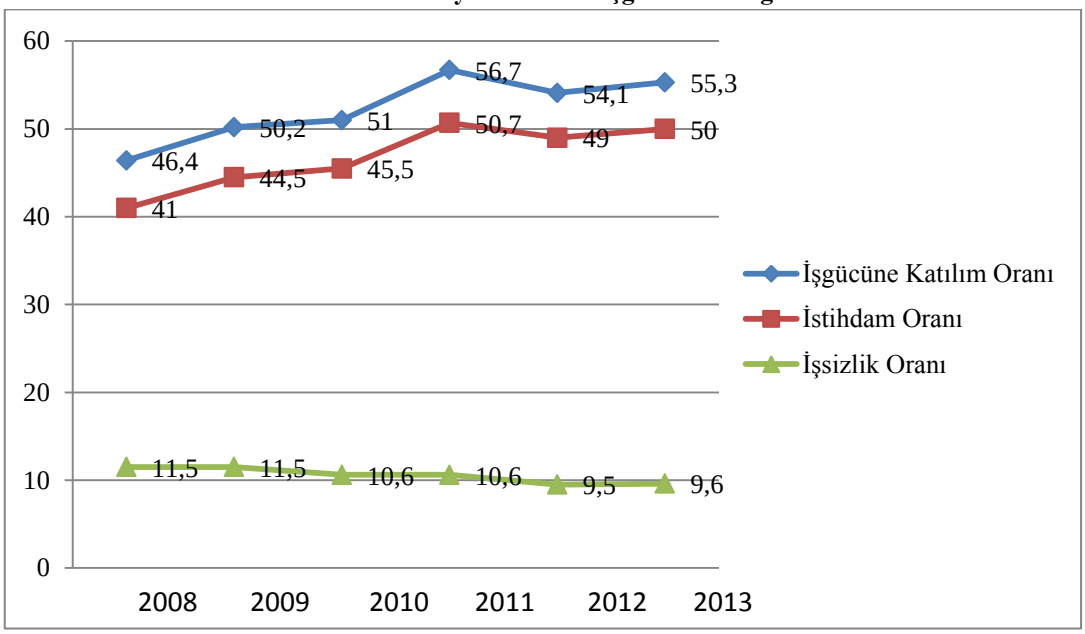

Kaynak: TÜİK

2009 yılında Dünya genelinde yaşanan ekonomik kriz neticesinde Türkiye' de % 11,5' lere yükselen işsizlik oranı 2013 yılına gelindiğinde % 9,6' lara gerilemiştir. İşsizlik oranında, 5 yılda 1,9 puanlık azalış görünmektedir.

1.2 İŞKUR GÖSTERGELERİ

Bundan sonraki bölümde 2013 yılı ve 2014 yılı ilk 8 ay yılına ilişkin Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Bolu ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme kursları özetlenecektir.

1.2.1 Kayıtlı İşsiz Verileri

Tablo 2' de 2013 ve 2014 yılının ilk 8 ayında kuruma kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımlarında ilk on sıra gösterilmiştir.

Tablo 2. Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2013-2014*)

2013		2014	
MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI
Beden İşçisi (Genel)	3.348	Beden İşçisi (Genel)	2.568
Beden İşçisi (Temizlik)	494	Beden İşçisi (Temizlik)	534
Büro Memuru (Genel)	458	Büro Memuru (Genel)	413
Satış Danışmanı	220	Satış Danışmanı	266
Ön Muhasebeci	187	Ön Muhasebeci	231
Sekreter	172	Şoför-Yük Taşıma	181
Şoför-Yük Taşıma	168	Sekreter	173
Orman İşçisi	158	Makineci (Dikiş)	161
Aşçı	130	Garson (Servis Elemanı)	153
Garson (Servis Elemanı)	130	Aşçı	134
GENEL TOPLAM	**9.328**	**GENEL TOPLAM**	**9.227**

Kaynak: İŞKUR

Kuruma kayıtlı işsiz sayısı, belirtilen tarih itibari ile çalışmayan veya daha iyi şartlarda iş arayan kişileri ifade etmektedir.

Tablo 2'den 2013 yılının tamamı ve 2014 yılı Ağustos ayı sonuna kadar kuruma kayıtlı işsizlerde ilk on sıra incelendiğinde, ilk 5 sıranın değişmediği görünmektedir. Bu meslekler beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), büro memuru (genel), satış danışmanı ve ön muhasebeci şeklinde oluşmaktadır.

1.2.2 Açık İş Verileri

Tablo 3' de 2013 yılı ve 2014 yılı Ağustos ayı itibari ile kurum tarafından yayınlanan açık işlerde ilk yirmi sırada bulunan meslekler gösterilmiştir.

Tablo 3. Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2013-2014*)

2013		2014	
MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI
Beden İşçisi (Genel)	2.221	Beden İşçisi (Genel)	1.060
Piliç Kesim ve İşleme Elemanı	726	Piliç Kesim ve İşleme Elemanı	518
Garson (Servis Elemanı)	181	Metal Mamuller Montaj İşçisi	317
Metal Mamuller Montaj İşçisi	175	Garson (Servis Elemanı)	146
Makineci (Dikiş)	145	Satış Danışmanı	121
Satış Danışmanı	105	Beden İşçisi (Temizlik)	74
Beden İşçisi (Temizlik)	84	Şoför-Yük Taşıma	63
Kümes Bakım İşçisi	83	Ön Muhasebeci	61
Şoför-Yük Taşıma	81	Metal Şekillendirici (Elle)	61
Canlı Piliç Kabul İşçisi	73	Kasiyer	60
İç Giyim Modelisti	70	Makineci (Dikiş)	55
Bulaşıkçı (Stevard)	64	Dokuma Konfeksiyon-Makineci	50
Ön Muhasebeci	51	Aşçı	42
Reyon Görevlisi	50	Reyon Görevlisi	42
Kasiyer	49	Dokuma Makineleri Operatörü	41
Konfeksiyon İşçisi	42	Konfeksiyon İşçisi	34
Doğalgaz Tesisatçısı	39	Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	34
Oda Görevlisi-Turizm	38	Satış Temsilcisi/Plasiyer	31
Kurye	37	Büro Memuru (Genel)	27
Büro Memuru (Genel)	36	Bulaşıkçı (Stevard)	27
GENEL TOPLAM	5.830	GENEL TOPLAM	4.354

Kaynak: İŞKUR

Tablo 3' den açık işlerin mesleklere göre dağılımları incelendiğinde, 2013 yılında 5.830 olan açık iş sayısı 2014 yılı ilk 8 ayında 4.354' dür. 2013 yılı kurum tarafından yayınlanan açık işlerde ilk üç sıra beden işçisi, piliç kesim ve işleme elemanı ve garson mesleklerinden oluşurken, 2014 ilk 8 ayında bu sıralamadan sadece 3. sırada yer alan garson mesleğinin yerini metal mamuller montaj işçisi mesleği almıştır.

Bolu' da piliç kesim ve işleme elemanı, metal mamuller montaj işçisi, konfeksiyon işçisi gibi mesleklerin ilk yirmi sırada yer alması Bolu' da bu alanda faaaliyet gösteren işletmelerin fazla olması ile ilgilidir.

1.2.3 İşe Yerleştirme Verileri

Tablo 4' de 2013 ve 2014 yılında kurum tarafından gerçekleştirilen işe yerleştirmelerde bulunan ilk yirmi meslek gösterilmiştir.

Tablo 4. Mesleklere Göre İşe Yerleştirme (2013-2014*)

2013		2014	
MESLEK	SAYI	MESLEK	SAYI
Beden İşçisi (Genel)	1.850	Beden İşçisi (Genel)	581
Piliç Kesim ve İşleme Elemanı	624	Piliç Kesim ve İşleme Elemanı	474
Metal Mamuller Montaj İşçisi	174	Metal Mamuller Montaj İşçisi	315
Garson (Servis Elemanı)	87	Metal Şekillendirici (Elle)	56
Kümes Bakım İşçisi	79	Satış Danışmanı	41
Makineci (Dikiş)	75	Konfeksiyon İşçisi	34
Canlı Piliç Kabul İşçisi	73	Garson (Servis Elemanı)	32
Beden İşçisi (Temizlik)	69	Makineci (Dikiş)	32
Bulaşıkçı (Stevard)	52	Şoför-Yük Taşıma	24
Şoför-Yük Taşıma	48	Beden İşçisi (Temizlik)	20
Satış Danışmanı	46	Ön Muhasebeci	17
Reyon Görevlisi	36	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler	15
Et ve Et Ürünleri İşlemecisi	28	Kablo Gruplama İşçisi	15
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler	28	Temizlik Görevlisi	14
Oda Görevlisi-Turizm	27	Kablo Montaj İşçisi	14
Konfeksiyon İşçisi	26	Aşçı	13
Komi (Garson Yardımcısı)	25	Bulaşıkçı (Stevard)	13
NC/CNC Tezgah Operatörü	24	Reyon Görevlisi	12
Ön Muhasebeci	23	Kasiyer	12
Kasiyer	23	Orman İşçisi	12
GENEL TOPLAM	**4.350**	**GENEL TOPLAM**	**2.375**

Kaynak: İŞKUR

Tablo 4' den 2013 yılı ve 2014 yılı ilk 8 ayında kurum tarafından gerçekleştirilen işe yerleştirmeler meslek bazında incelendiğinde, 2013 yılında 4.350 olan sayının 2014 yılında 2.375 olduğu, 2013 yılındaki ve 2014 kurum tarafından en fazla işe yerleştirilen mesleklerinde beden işçisi, piliç kesim ve işleme elemanı ve metal mamuller montaj işçisi olduğu görünmektedir.

1.2.4 Kurs ve Kursiyer Verileri

Tablo 5' de 2014 yılı ilk 8 ayda kurum tarafından açılan kurslar ve kursiyer sayıları gösterilmiştir.

Tablo 5. Kurs ve Kursiyer Göstergeleri-2014*

KURS	Kurs Sayısı	Erkek	Kadın	TOPLAM
Çalışanların Mesleki Eğitimi	1	110	147	257
Girişimcilik Eğitim Programı	3	42	33	75
İşbaşı Eğitim Programı (İEP)	56	79	291	370
Mesleki Eğitim Kursu/İstihdam Garantisiz	1	-	15	15
UMEM Projesi/İEP	1	-	42	42
UMEM Projesi/MEK	5	24	119	143
GENEL TOPLAM	**67**	**255**	**647**	**902**

Kaynak: İŞKUR

Bolu ilinde 2014 yılı ilk 8 ay içerisinde İŞKUR tarafından düzenlenen kurs sayısı 67' dir. Bolu ilinde düzenlenen kursların büyük bir kısmını, % 83,5 oranı ile İşbaşı Eğitim Programı oluşturmaktadır.

Bolu ilinde düzenlenen kurslar katılımcı sayısı açısından değerlendirildiğinde, ilk sırada % 41 oranı ile İşbaşı Eğitim Programı, ikinci sırada ise % 28,5 oranı ile Çalışanların Mesleki Eğitimi yer almaktadır.

Kurslara katılan kişilerin % 71,7' si kadınlardan oluşmaktadır.

1.2.5 İşsizlik Ödeneğinden Yararlanan Verisi

Sigortalı işsizler hizmet akdinin sona erdiği tarihi izleyen günden itibaren 30 gün içerisinde İŞKUR birimlerine veya elektronik ortamda ***http://www.iskur.gov.tr*** adresine başvurması durumunda, en az 600 gün çalışmış sigortalılar 180 gün, 900 gün çalışmış sigortalılar 240 gün, 1080 gün çalışmış sigortalılar 300 gün süre ile İşsizlik Sigortası hizmetlerinden yararlanabileceklerdir. 30 günlük süre yasal başvuru süresi olup, bu süreden sonra başvurulması halinde, geç kalınan süre toplam hak sahipliği süresinden düşülmektedir.

İşsizlik Sigortasının uygulamaya başladığı Mart 2002 tarihinden 31.12.2012 tarihine kadar 3.623.887 kişi başvuruda bulunmuş 2.789.249 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Mart 2002 tarihinden 31 Aralık 2012 tarihine kadar toplamda 5.507.626.738.-TL ödemede bulunulmuştur. (**Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü İşsizlik Sigortası Fonu Basın Bülteni, Ocak 2013**).

Tablo 6' da 2014 yılı ilk 8 ay içerisinde Bolu' da işsizlik sigortası hizmetlerinden faydalanan kişilerin meslek durumlarına göre dağılımlarında ilk yirmi sıra gösterilmiştir.

Tablo 6. Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler

MESLEK	SAYI
Beden İşçisi (Genel)	269
Büro Memuru (Genel)	49
Beden İşçisi (Temizlik)	49
Ön Muhasebeci	38
Şoför-Yük Taşıma	33
Aşçı	29
Satış Danışmanı	26
Garson (Servis Elemanı)	23
Kasiyer	18
Yangın İlk Müdahale İşçisi	16
Temizlik Görevlisi	16
Muhasebeci	16
Metal Mamuller Montaj İşçisi	15
Arazöz Şoförü	14
Makineci (Dikiş)	13
Sekreter	13
Deri İşçisi	12
Orman İşçisi	10
Piliç Kesim ve İşleme Elemanı	10
Aşçı Yardımcısı	9
GENEL TOPLAM	**1.223**

Kaynak: İŞKUR

Tablo 6' dan 2014 yılı ilk 8 ayında işsizlik ödeneğinden yararlananlar mesleklerine göre incelendiğinde toplam sayının 1.223 olduğu, ilk sırada 269 kişi ile beden işçisi (genel) mesleğinin yer aldığı görünmektedir. Birinci sırada yer alan beden işçisi mesleği, toplam işsizlik sigortasından yararlanan sayının % 22' sini oluşturmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapılması büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 7. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2014)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ**	
2007	50+ TÜM	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**
2013/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**
2014/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	12 Mayıs-27 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**110.509**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2014 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 12 Mayıs – 27 Haziran 2014 tarihleri arasında Türkiye genelinde 110.509 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.
İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 7" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)

[6] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.
[7] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

- 30 Haziran 2015 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

2.1 İşyerleri ve Mevcut İstihdam

Bolu ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması' nın sonuçlarını altı ana başlık altında ve Türkiye genelinde sonuçlar ile karşılaştırarak incelemek mümkündür. Bu başlıklar işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2014 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş sayıları, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek istihdam beklentisidir.

Bolu İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 629 işyeri ile görüşülmeye çalışılmış, 39 işyeri kapanmış olduğundan 590 işyeri ile yüz yüze görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 171 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 333 tanesi 10-49 kişi çalıştıran işyerleri, 71 tanesi 50-249 kişi çalıştıran işyerleri, 14 tanesi ise 250 ve daha fazla kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 171 işyerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu durum önceden 10 ve üstü çalışana sahip işyerlerinin sayılarında zaman içerisinde % 29 oranında bir azalma olduğunu göstermektedir.

Tablo 8' de 2014 yılında Bolu' da sektörlere göre ziyaret edilen işyeri sayıları gösterilmiştir.

Tablo 8. Sektörlere Göre Ziyaret Edilen İşyeri Sayıları

SEKTÖRLER	1-9	10-49	50-249	250 +	GENEL TOPLAM
Madencilik ve taş ocakçılığı	-	2	2	1	5
İmalat	22	86	31	11	150
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	-	1	-	1
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	-	1	-	-	1
İnşaat	48	44	5	-	97
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	26	77	10	-	113
Ulaştırma ve depolama	19	50	2	-	71
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	13	29	12	-	54
Bilgi ve iletişim	2	2	-	-	4
Finans ve sigorta faaliyetleri	4	1	-	-	5
Gayrimenkul faaliyetleri	3	3	-	-	6
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	13	10	1	-	24
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1	6	3	1	11
Eğitim	3	11	-	1	15
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2	4	2	-	8
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	2	-	-	2
Diğer hizmet faaliyetleri	15	5	3	-	23
GENEL TOPLAM	**171**	**333**	**72**	**14**	**590**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma yapılan işyerleri sektörel açıdan incelendiğinde, 2014 yılında Bolu ilinde en fazla bulunan ilk üç sektör sırası ve oranlarıyla, % 25,4 ile imalat, % 19,1 ile toptan ve perakende ticaret, % 16,4 ile inşaat sektörlerinden oluştuğu görünmektedir. Bu sıralama, 2013 İşgücü Piyasası Araştırması ile kıyaslandığında, inşaat sektörünün 4 puanlık artış ile sıralamada üçüncü sıraya yerleştiği görünmektedir. Buda Bolu ilinde, son bir yılda inşaat sektöründeki işyeri sayısının arttığını göstermektedir.

Bolu' da çalışan sayısı 10-49 olan işyerleri arasında, Bolu ilindeki ilk üç sıra imalat, toptan ve parakende ticaret, ulaştırma ve depolama sektörlerinden oluşmaktadır. Kayıtlı çalışan sayısı 50-249 kişi olan işyerlerinin sektörel dağılımlarına bakıldığında sıralamanın şu şekilde olduğu görünmektedir: İmalat, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret sektörleri.

Bolu ilinde araştırma kapsamında olup hiç işyeri bulunmayan sektörlere bakıldığında, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe 10-49 çalışana sahip hiçbir işyeri olmadığı görünmektedir. Aynı şekilde, Bolu ilinde eğitim, bilgi ve iletişim, gayrimenkul faaliyetleri, kültür, sanat, eğlence, su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme, finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde 50-249 çalışanı olan işyeri bulunmamaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde işverenlere İŞKUR' dan eleman talepleri olup olmadığı, devletten herhangi bir teşvik alıp almadıkları, ihracat yapıp yapmadıkları, yabancı ortaklığı olup olmadıkları, kısmi zamanlı (part-time) çalışmaları olup olmadıkları, işyerinin kreş ve servis hizmeti olup olmadıkları ve 2014 yılında çalışanlara eğitim düzenleyip düzenlemedikleri sorulmuştur. Alınan cevaplar neticesinde Türkiye ve Bolu'daki cevap oranları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. İşyeri Özellikleri (2014*)

SORULAR	TÜRKİYE	BOLU
İŞKUR' dan Eleman Talebiniz Var mı-Oldu mu?	% 32	% 45
Devletten Herhangi Bir Teşvik Aldınız Mı-Alıyor Musunuz?	% 26	% 22
İhracat Yapıyor musunuz?	% 18	% 12
Yabancı Ortaklığınız Var Mı?	% 3	% 1
Kısmi Zamanlı ÇalışmaYapıyor Musunuz?	% 9	% 9
Kreş İmkanınız Var Mı?	% 1	% 1
Servis İmkanınız Var mı?	% 36	% 40
Çalışanlarınıza Herhangi Bir Eğitim Düzenlediniz Mi?	% 65	% 75

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Araştırma kapsamında sorulan sorular incelendiğinde, Bolu ilinde işyerlerinin kreş imkanı ve işletmelerin yabancı ortaklık konularında verdiği cevaplar % 1 oranlarındadır. Bolu işverenlerinin İŞKUR' dan eleman talebi, çalışanların eğitimi ve işyerlerinin servis imkanı konusunda verdiği cevaplar Türkiye ortalamasından yüksektir.

Bolu' da ve Türkiye' deki işletmelerin kreş imkanlarının % 1' lerde olması kadın istihdamına olumsuz etki etmektedir.

Bolu' da teşvikten yararlanan işletmelerin oranının % 22' lerde olması, Bolu' da yaklaşık her 4 işletmeden 1' inin teşvik şartlarını yerine getiremediğini göstermektedir.

Tablo 10' da İŞKUR hizmetlerinden daha önce yararlanan işyerlerinin sektörel dağılımları ve oranları gösterilmiştir.

Tablo 10. Sektörlere Göre İŞKUR' dan Faydalanma Oranları

SEKTÖR	İŞYERİ SAYISI	İŞKUR HİZMETLERİNDEN YAR. İŞYERİ SAYISI	ORAN (%)
Madencilik ve taş ocakçılığı	5	4	80
İmalat	150	90	60
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	-	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	1	100
İnşaat	96	30	31,4
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	113	69	61,1
Ulaştırma ve depolama	71	16	22,9
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	53	32	60,3
Bilgi ve iletişim	4	-	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	5	1	20
Gayrimenkul faaliyetleri	6	1	16,7
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	24	3	13
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	11	5	45,5
Eğitim	15	4	26,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	9	3	37,5
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2	1	50
Diğer hizmet faaliyetleri	23	7	30,4
GENEL TOPLAM	**590**	**268**	**45,5**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Bolu ilinde 590 işyerine ‘ Daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlandınız mı’ sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar neticesinde işverenlerin % 45,5’ i daha önce kurum hizmetlerinden faydalanmıştır. Kurum hizmetlerinden yararlanan işverenlerin sektörel dağılımları Tablo 14’ de gösterilmiştir. Buna göre, en düşük oran % 13 ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe faaliyet gösteren işyerlerindedir. Gayrimenkul faaliyetleri (%16,7) ve finans ve sigorta faaliyetleri (% 20) sektörlerinde faaliyet gösteren işyerleri de, daha önce İŞKUR hizmetlerinde faydalanmada düşük oranları ile dikkat çekmektedirler.

Grafik 2’ de Bolu ilinde ihracat yapan firmaların sektörel olarak dağılımları gösterilmiştir.

Grafik 2. Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyeri Sayısı Oranları

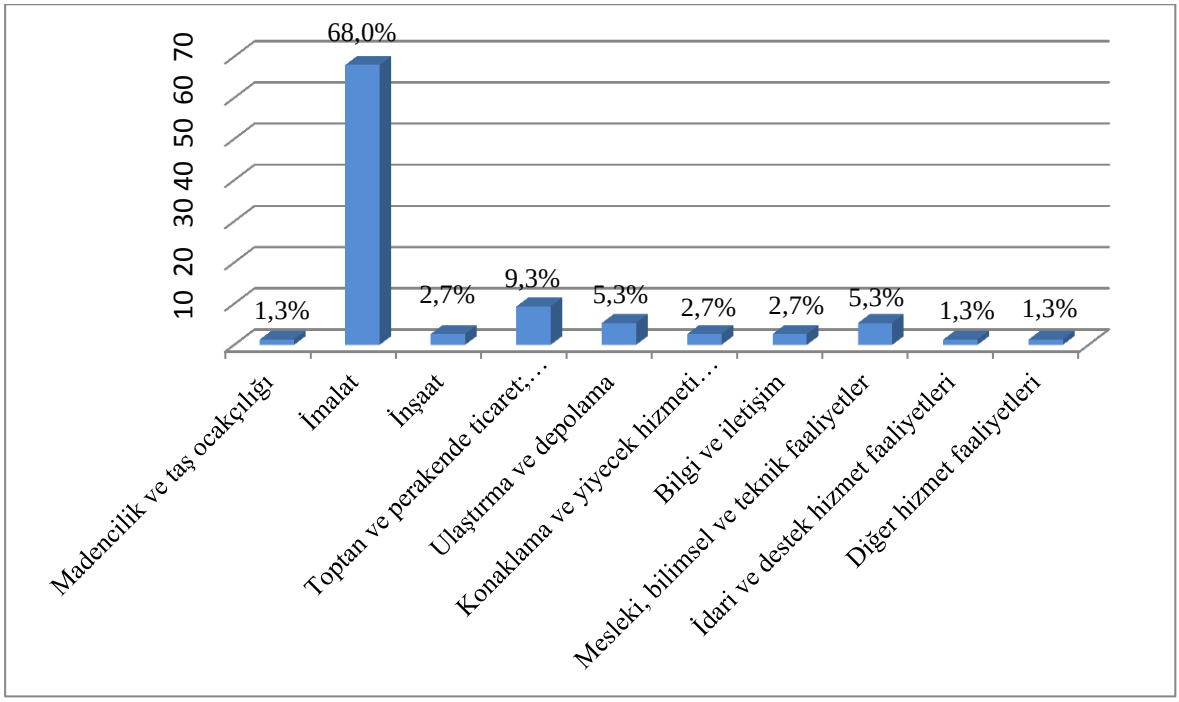

Kaynak: BOLU İPA 2014

Grafik 2 incelendiğinde, Bolu ilinde ihracat yapan firmaların ağırlıklı olarak (% 68,0) imalat sektöründe faaliyet gösterdikleri görünmektedir. İkinci sırada % 9,3 oranı ile toptan ve parakende sektörü, üçüncü sırada ise % 5,3’ lük oranları ile ulaştırma ve depolama ve mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü yer almaktadır. Bolu’ da ihracat yapan firmalar ağırlıklı olarak metal, beyaz et ve tekstil işletmeleridir.

Tablo 11’ de Bolu ilinde ve Türkiye’ de işyerlerinin sektörlere göre mevsimlik işçi çalıştırma oranları gösterilmiştir.

Tablo 11. Sektörlere Göre Mevsimlik İşçi Çalıştıran İşyeri Sayısı Oranları

SEKTÖR	TÜRKİYE %	BOLU %
Madencilik ve taş ocakçılığı	13	-
İmalat	6	13,3
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7	-
İnşaat	17	54,2
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	7	10,6
Ulaştırma ve depolama	8	5,6
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	21	24,5
Bilgi ve iletişim	6	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	2	-
Gayrimenkul faaliyetleri	12	33,3
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	7	33,3
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	13	9,1
Eğitim	4	6,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3	11,1
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	22	50,0
Diğer hizmet faaliyetleri	9	4,3
GENEL TOPLAM	**10**	**19,9**

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Tablo 11' den sektörlere göre mevsimlik işçi çalıştıran işletmeler incelendiğinde Türkiye' de ilk sırada % 22' lik oranı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörü bulunmaktadır. İkinci sırada, % 21' lik oranı ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü, üçüncü sırada ise % 17 ile inşaat sektörü yer almaktadır. Bolu oranlarında % 54,2 oranı ile inşaat sektörü ve % 50 oranı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörleri dikkat çekmektedir.

Tablo 12' de araştırma kapsamında Bolu ilinde ziyaret edilen işyerlerinin yaşlarının sektörel dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 12. Kuruluş Yıllarına Göre İşyerlerinin Sektörel Dağılım Oranları

SEKTÖRLER	KURULUŞ YILI					
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25+
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,7%	-	1,3%	1,9%	-	1,2%
İmalat	17,9%	24,9%	32,7%	23,2%	22,8%	35,8%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	0,8%	-	-	-	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,7%	-	-	-	-	-
İnşaat	26,6%	23,4%	14,2%	8,7%	14,7%	2,6%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	11,5%	12,5%	21,4%	25,1%	32,6%	22,0%
Ulaştırma ve depolama	5,1%	7,6%	15,3%	27,4%	14,9%	5,9%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	16,0%	10,2%	6,4%	4,9%	3,3%	8,3%
Bilgi ve iletişim	0,7%	1,7%	-	-	1,6%	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,7%	-	-	1,0%	-	3,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	2,9%	-	-	1,0%	-	1,2%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8,2%	4,3%	2,6%	2,0%	5,1%	-
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1,4%	3,3%	1,3%	2,9%	1,6%	-
Eğitim	1,4%	5,8%	2,5%	1,0%	1,6%	2,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3,2%	3,7%	-	-	-	-
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,7%	-	-	-	-	1,2%
Diğer hizmet faaliyetleri	2,1%	-	2,5%	1,0%	1,6%	16,2%
GENEL TOPLAM	**23,6%**	**20,3%**	**13,5%**	**17,5%**	**10,4%**	**14,6%**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 12 incelendiğinde araştırma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin % 43,9' unun 0-9 yaş aralığında olduğu görünmektedir. Diğer bir ifade ile, Bolu' daki 10+ istihdamlı işyerlerinin yaklaşık olarak yarısı son 9 yıl içinde kurulmuştur. 0-4 yaş ve 5-9 yaş aralığındaki işletmelere bakıldığında ilk sırada inşaat sektörü yer almaktadır. Bu da, Bolu' nun son 9 yıl içerisinde en fazla inşaat alanında ilerlediğini göstermektedir.

Bolu' da 25 ve daha fazla yaşı bulunan işletmeler ağırlıklı olarak (%35,8) imalat sektöründe bulunmaktadır.

Bolu ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırmasından elde edilen verilerden bir grubu da görüşülen işyerlerinde mevcut istihdam sayılarıyla ilgilidir.

Tablo 13' de Bolu ilinde araştırma kapsamında, sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre çalışan sayıları gösterilmiştir.

Tablo 13. Sektörlere ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Çalışan Sayıları

SEKTÖRLER	1-9	10-49	50-249	250+	GENEL TOPLAM
Madencilik ve taş ocakçılığı	-	62	352	265	679
İmalat	140	1.744	3.450	10.212	15.546
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı			82	-	82
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	-	47	-	-	47
İnşaat	245	955	624	-	1.826
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	168	1.493	1.034	-	2.695
Ulaştırma ve depolama	109	1.195	129	-	1.435
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	78	553	1.168	-	1.800
Bilgi ve iletişim	15	37	-	-	52
Finans ve sigorta faaliyetleri	15	37	-	-	52
Gayrimenkul faaliyetleri	19	40	-	-	59
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	45	169	112	-	327
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8	138	458	266	870
Eğitim	27	255	-	264	546
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	11	97	303	-	412
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	43	-	-	43
Diğer hizmet faaliyetleri	37	86	345	-	468
GENEL TOPLAM	**920**	**6.953**	**8.060**	**11.007**	**26.941**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma kapsamında ziyaret edilen 590 işletmede toplam istihdam 26.941 kişidir. İstihdam edilen 26.941 kişinin % 57,7' si imalat sektöründe çalışmaktadır. Toplam istihdamın % 40,9' unu 250 ve daha fazla istihdamlı işyerleri oluştururken, % 29,9' unu 50-249 istihdamlı işyerleri oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında 10-49, 50-249 ve 250 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri incelendiğinde, üç grupta da çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör imalat sektörüdür. İmalat sektöründe çalışanlar toplam çalışanların % 57,7' sini oluşturmaktadır. İkinci sırada ise % 10' luk oranı ile toptan ve parakende ticaret sektörü yer almaktadır.

İmalat sektöründe çalışan sayısının en yüksek olduğu grup % 92,7 ile 250+ istihdamlı işyerlerindedir. 50-249 istihdamlı işyerlerinde imalat sektörü çalışanlarının oranı % 42,8, 10-49 istihdamlı işyerlerinde ise % 25,0' dir.

Bolu' da istihdam ağırlıklı olarak imalat sektöründedir.

Grafik 3' de Bolu ve Türkiye' de sektörlere göre çalışan oranları gösterilmiştir.

Grafik 3. Sektörlere Göre Çalışan Sayıları

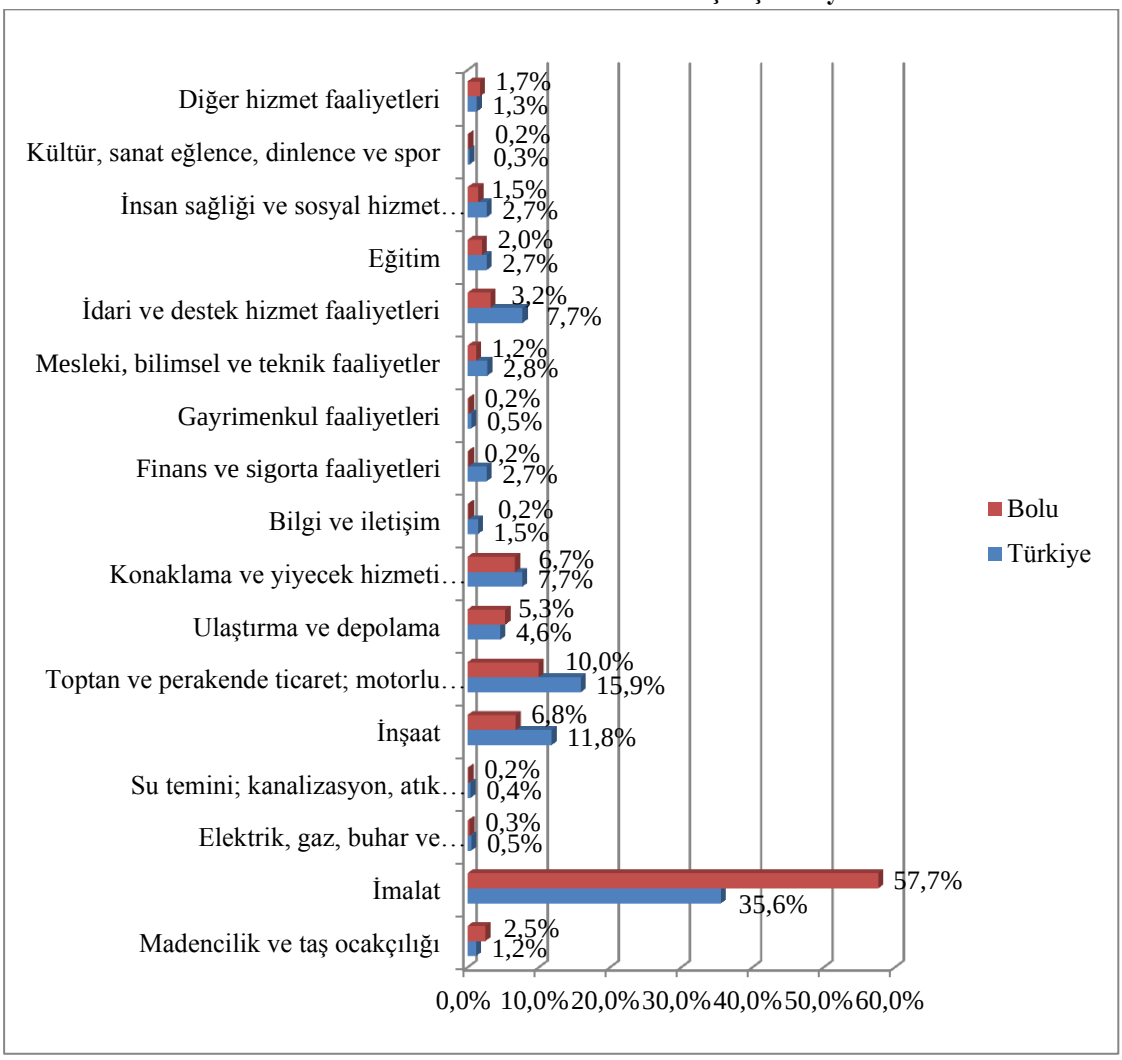

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Bolu' da % 57,7, Türkiye' de % 35,6 payıyla imalat sektörüdür. Bunu Bolu' da % 10 ile toptan ve perakende ticaret ve % 6,8 ile inşaat sektörleri izlemektedir. Türkiye' de ise 2. ve 3. sırada % 15,9 toptan ve perakende ticaret, % 11,8 ile inşaat sektörleri bulunmaktadır.

Türkiye genelinde ve Bolu ilinde sektörlere göre çalışan sayısı oranları karşılaştırıldığında, en büyük fark imalat sektöründe görünmektedir. Diğer sektörlerde çalışan sayısı oranları birbirine yakındır.

Grafik 4' de Bolu ilinde sektörlere göre ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir.

Grafik 4. Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

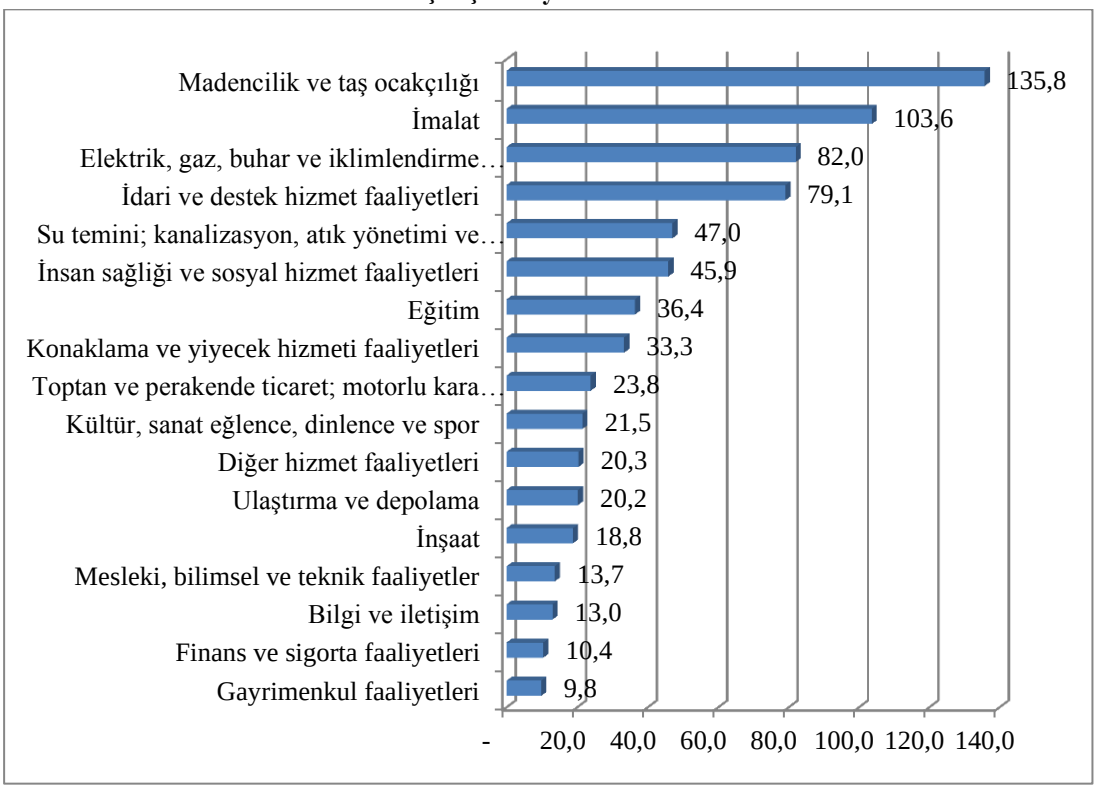

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin ortalama çalışan sayıları incelendiğinde en yüksek kişi sayısı 135,8 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektöründedir. En düşük kişi sayısı ise 9,8 ile gayrimenkul faaliyetleri sektöründedir. Ortalama çalışan sayılarının 50 ve daha fazla olduğu sektörler idari ve destek hizmeti faaliyetleri, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, imalat ve madencilik ve taş ocakçılığı sektörleridir.

590 işletmede toplam istihdam 26.941' dir. İşletme başına düşen kişi sayısı 45,7' dir. 6 sektör ortalama çalışan sayısının üstünde görünürken 11 sektör ortalama çalışan sayısının altındadır.

Tablo 14' de Bolu ilinde araştırma kapsamında çalışan kişilerin cinsiyet bazında sektörel dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 14. Çalışanların Cinsiyete Göre Sektörel Dağılımı

SEKTÖRLER	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	676	3	679
İmalat	11.140	4.406	15.546
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	77	5	82
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	24	23	47
İnşaat	1.652	173	1.826
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	1.887	808	2.695
Ulaştırma ve depolama	1.317	117	1.435
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.228	572	1.800
Bilgi ve iletişim	31	21	52
Finans ve sigorta faaliyetleri	29	23	52
Gayrimenkul faaliyetleri	56	3	59
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	248	79	327
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	550	320	870
Eğitim	264	282	546
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	130	282	412
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	28	15	43
Diğer hizmet faaliyetleri	314	154	468
Genel Toplam	**19.653**	**7.288**	**26.941**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma kapsamında Bolu' da 590 işyerinde toplam 26.941 çalışan istihdam edilmektedir ve toplam çalışanların % 72,9' u erkeklerden, % 27,1' i kadınlardan oluşmaktadır. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 45,6' dır. Bu oran 2013 araştırması ile kıyaslandığında 6 kişi artmıştır. Türkiye genelinde ise 200.910 işyerinde 7.049.691 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye' deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı % 25,9 ile, işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 35 ile Bolu ortalamasının altındadır.

Kadınların Bolu' da Türkiye geneline göre daha fazla çalışma yaşamı içerisinde oldukları görünmektedir. Kadınlar ağırlıklı olarak imalat sektöründe çalışmaktadır.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler ve Eğitim sektörlerinde çalışan kadın sayısı bu sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır. Bilgi ve iletişim, finans ve sigorta faaliyetleri ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde kadın ve erkek çalışan sayıları birbirine çok yakındır.

Grafik 5' de meslek gruplarının cinsiyete göre dağılımları gösterilmiştir.

Grafik 5. Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

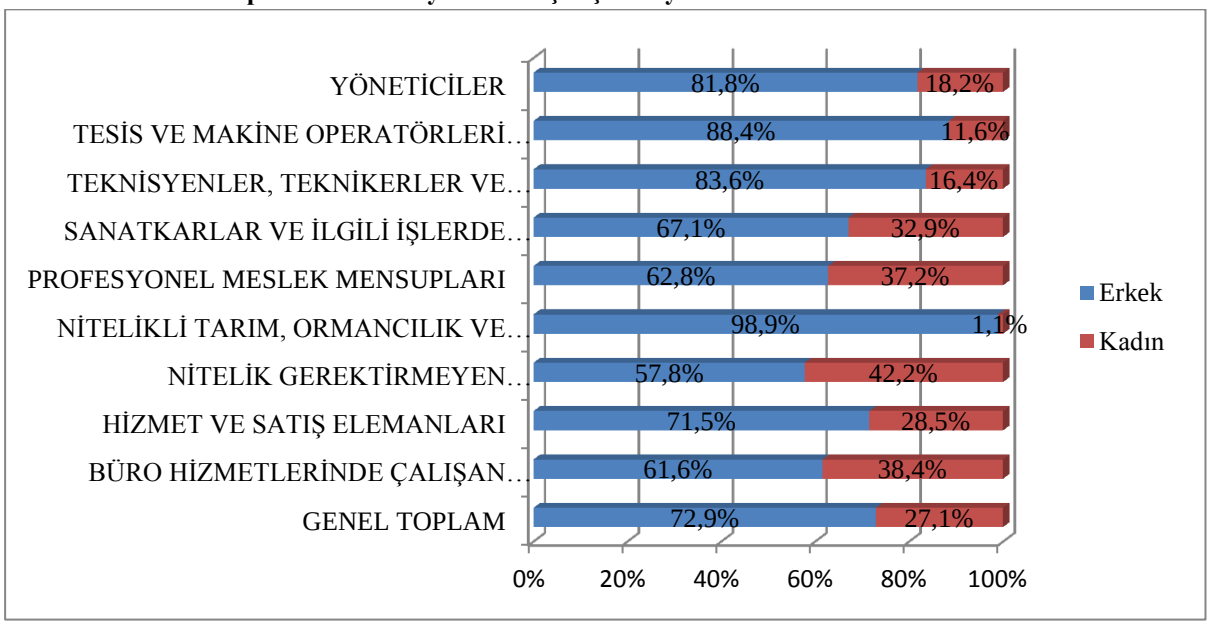

Kaynak: BOLU İPA 2014

Grafik 5' den meslek gruplarında istihdam edilenlerin cinsiyet bazlı dağılımları incelendiğinde, bütün meslek gruplarında erkek çalışan sayısı kadın çalışan sayısından yüksektir. Kadın çalışan oranının en yüksek olduğu meslek grubu % 42,2 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubundadır. Erkek çalışan oranının en yüksek olduğu meslek grubu ise nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubudur.

Tablo 15' de Bolu ili kadın ve erkek çalışanların bulunduğu mesleklerde ilk on sıra gösterilmiştir.

Tablo 15. Cinsiyete Göre En Çok Çalışılan Meslekler

Sıra	KADIN	ERKEK
1	PİLİÇ KESİM VE İŞLEME ELEMANI	PİLİÇ KESİM VE İŞLEME ELEMANI
2	KONFEKSİYON İŞÇİSİ	METAL MAMULLER MONTAJ İŞÇİSİ
3	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA
4	MAKİNECİ (DİKİŞ)	TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ
5	BÜRO MEMURU (GENEL)	DERİ İŞÇİSİ
6	KASİYER	DİĞER AĞAÇ İŞLEM İŞÇİLERİ
7	BULAŞIKÇI	GARSON (SERVİS ELEMANI)
8	MUHASEBECİ	BÜRO MEMURU (GENEL)
9	SATIŞ DANIŞMANI	KÜMES HAYVANLARI YETİŞTİRME İŞÇİSİ (GENEL)
10	KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ	MADENCİ (GENEL)

Kaynak: BOLU İPA 2014

Erkeklerde en fazla istihdam edilen ilk 5 meslek, piliç kesim ve işleme elemanı, metal mamuller montaj işçisi, şoför-yük taşıma, tır-çekici şoförü ve deri işçisi iken, kadınlarda bu sıralama konfeksiyon işçisi, piliç kesim ve işleme elemanı, temizlik görevlisi, makineci (dikiş) ve büro memuru (genel) şeklindedir.

Araştırma kapsamında kadın ve erkeklerde ilk 10 meslek arasında kadın istihdamının erkek istihdamına göre daha fazla olduğu meslekler ise şunlardır: Konfeksiyon işçisi, temizlik görevlisi, makineci (dikiş), kasiyer, bulaşıkçı, muhasebeci, satış danışmanı.

Grafik 6' da Türkiye ve Bolu'da araştırma kapsamında çalışan kişilerin meslek gruplarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Grafik 6. Çalışanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımları

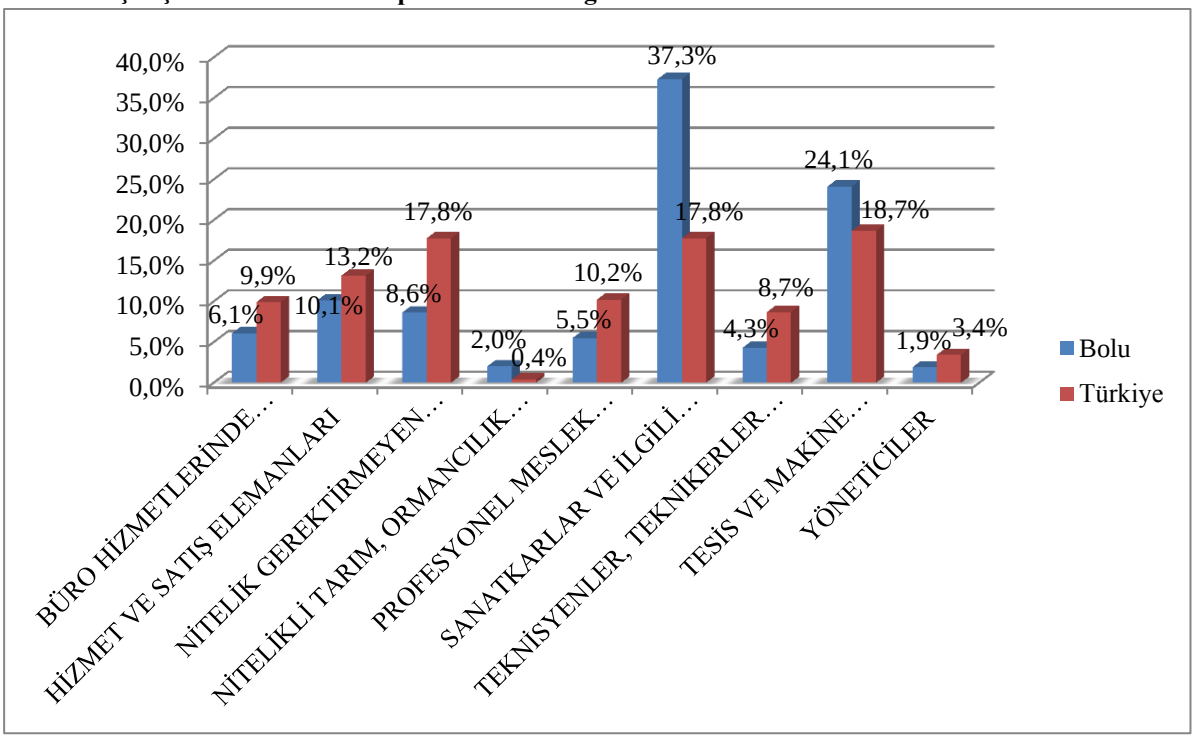

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Grafik 6' dan mesleklere göre çalışan kişi sayısı oranları araştırma çerçevesinde incelendiğinde, Bolu' da istihdamın en fazla olduğu üç grubun, sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubu (% 37,3), daha sonra sırasıyla, tesis ve makine operatörleri grubu (% 24,1) ve hizmet ve satış elemanları grubunda (% 10,1) olduğu görünmektedir. Türkiye' de ise bu sıralama, tesis ve makine operatörleri grubu (% 24,1) ve nitelik gerektirmeyen meslekler grubu (% 17,8) şeklinde sıralanmaktadır.

Bolu ilinde çalışanların % 37'3 ü sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda çalışmaktadır. Bu oran Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında yüksek bir orandır. Bolu' da metal sektörünün gelişmiş olması sanatkarlar meslek grubunun oranının yüksek olmasını sağlamıştır. Bunun dışında, tesis ve makine operatörleri meslek grubunda ve nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubunda Bolu çalışan sayısı ortalaması, Türkiye ortalamasından yüksektir.

Tablo 16' da Bolu ilinde çalışanların mesleklere göre dağılımında ilk on sıra gösterilmiştir.

Tablo 16. Çalışanların Mesleklere Göre Dağılımı, İlk Yirmi Sıra, Bolu

Sıra	Meslek
1	PİLİÇ KESİM VE İŞLEME ELEMANI
2	METAL MAMULLER MONTAJ İŞÇİSİ
3	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA
4	KONFEKSİYON İŞÇİSİ
5	BÜRO MEMURU (GENEL)
6	TEMİZLİK GÖREVLİSİ
7	TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ
8	DERİ İŞÇİSİ
9	DİĞER AĞAÇ İŞLEM İŞÇİLERİ
10	GARSON (SERVİS ELEMANI)
11	KABLO MONTAJ İŞÇİSİ
12	KÜMES HAYVANLARI YETİŞTİRME İŞÇİSİ (GENEL)
13	MAKİNECİ (DİKİŞ)
14	KASİYER
15	MADENCİ (GENEL)
16	PRES TEZGAHI OPERATÖRÜ (KESİM)
17	AŞÇI
18	METAL ŞEKİLLENDİRİCİ (ELLE)
19	KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ
20	SATIŞ DANIŞMANI

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma sonucunda 590 işyerinde 26.941 kişi istihdam edilmektedir ve en fazla istihdam edilen ilk beş meslek, piliç kesim ve işleme elemanı, metal mamuller montaj işçisi, şoför-yük taşıma, konfeksiyon işçisi ve büro memuru (genel) meslekleridir. Bolu' da çalışanların % 16,2'si piliç kesim ve işleme elemanı mesleğinde çalışmaktadır. Bu da Bolu' da beyaz et sektörünün gelişmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Metal mamuller montaj işçisi sayısı Bolu' daki metal işletmelerinin, konfeksiyon işçisi tekstil işletmelerinin, şoför-yük taşıma ise nakliye şirketlerinin fazla olması ile ilgilidir.

2.2 Açık İşler

Bolu İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında açık iş araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin 'fiilen' ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir. Açık iş yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. Bolu İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ise Bolu ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (12 Mayıs-27 Haziran 2014) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 606' dır. Bu kapsamda işverenler İŞKUR' a değil, İŞKUR işverenlere ulaşmıştır.

Tablo 17' de Türkiye ve Bolu' da ziyaret edilen işyeri sayıları, sektörel dağılımları ve açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 17. Sektörlere Göre Ziyaret Edilen İşyeri Sayıları, Açık İş Veren İşyeri Sayıları, Açık İş Verme Oranları

Sektörler	İşveren Sayısı		Açık İş Veren İşyeri Sayısı		Açık İş Verme Oranı	
	Türkiye	Bolu	Türkiye	Bolu	Türkiye	Bolu
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.722	5	206	3	12,0	60,0
İmalat	50.592	150	14.767	48	29,2	32,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	676	1	57	-	8,4	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	498	1	75	1	15,0	100,0
İnşaat	37.791	96	3.748	16	9,9	17,4
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	46.693	113	9.938	38	21,3	33,6
Ulaştırma ve depolama	11.428	71	1.544	13	13,5	18,6
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	12.594	53	3.405	24	27,0	45,3
Bilgi ve iletişim	2.722	4	542	-	19,9	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	1.962	5	254	1	13,0	20,0
Gayrimenkul faaliyetleri	1.514	6	264	1	17,4	16,7
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	9.638	24	1.618	7	16,8	30,4
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8.066	11	1.592	5	19,7	45,5
Eğitim	5.712	15	866	1	15,2	6,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.171	9	1.157	2	27,7	25,0
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	849	2	139	-	16,4	-
Diğer hizmet faaliyetleri	4.278	23	768	6	17,9	26,1
GENEL TOPLAM	**200.911**	**590**	**40.940**	**168**	**20,4**	**28,4**

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Tablo 17' de Türkiye genelinde ziyaret edilen 200.911 işletmeden 40.940 işletmede açık iş bulunduğu ve her 100 işletmeden yaklaşık 20' sinde açık iş saptandığı görünmektedir. Bolu ilinde ise, ziyaret edilen 590 işletmenin 168' inde açık iş olmakla beraber, her 100 işletmeden yaklaşık 28' inde açık iş saptanmıştır.

Sektörlere göre açık iş verme oranları incelendiğinde, Türkiye genelinde en yüksek oran % 29,2 ile imalat sektöründedir. Bolu' da ise, oranı % 100 olan su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörünü saymazsak (1 işveren olduğundan), ilk sırada % 60 oranı ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Madencilik sektöründeki ağır çalışma koşulları, Bolu ilinde bu sektörde çalışan işletmelerin açık işlerinin bulunmasına neden olmaktadır.

Tablo 18' de Bolu ve Türkiye' de sektörlere açık iş sayıları ve oranları gösterilmiştir.

Tablo 18. Sektörlere Göre Açık İş Sayıları ve Oranları

Sektörler	Açık İş Sayısı		Açık İş Oranı	
	Türkiye	Bolu	Türkiye	Bolu
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.450	30	1,7	4,2
İmalat	87.005	195	3,4	1,2
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	188	-	0,5	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	295	2	0,9	4,1
İnşaat	14.073	40	1,7	2,2
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	34.783	111	3,0	4,0
Ulaştırma ve depolama	8.050	19	2,4	1,3
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	14.862	128	2,7	6,6
Bilgi ve iletişim	2.773	-	2,6	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	1.277	1	0,7	1,9
Gayrimenkul faaliyetleri	1.111	1	2,9	1,7
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	4.424	15	2,2	4,6
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	15.217	15	2,7	1,7
Eğitim	3.298	2	1,7	0,4
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	5.084	5	2,6	1,3
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	5.04	-	2,1	-
Diğer hizmet faaliyetleri	4.181	40	4,4	7,9
GENEL TOPLAM	**198.582**	**606**	**2,7**	**2,2**

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Araştırma kapsamında Bolu' da en fazla açık iş bulunan ilk üç sektör sırasıyla, imalat, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret ve sektörleridir. Türkiye' de bu sıralama, imalat, toptan ve perakende ticaret ve idari ve destek hizmeti faaliyetleri sektörü şeklindedir.

Tabloda hesaplanan açık iş oranı; mevcut açık iş sayısının mevcut istihdam/çalışan ve açık iş sayısının toplamına oranıdır. Araştırma sonuçlarına göre, Bolu ilindeki açık iş oranı 2,2 iken, oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla, diğer hizmet faaliyetleri (% 7,9), konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (% 6,6), mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler (% 4,6) sektörleridir. Türkiye genelinde açık iş oranı hesaplandığında % 2,7 olduğu görünmektedir. Türkiye genelinde oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler diğer hizmet faaliyetleri (% 4,4), imalat (% 3,4) ve toptan ve perakende (% 3,0) sektörleri olarak sıralanmaktadır.

Bolu ilinin açık iş oranı Türkiye genelinin 0,5 puan altındadır. Yani, Bolu ilinin ilgili dönemde istihdam kapasitesi Türkiye ortalamasına göre düşüktür.

Bolu ilinde açık iş olmayan sektörler, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, bilgi ve iletişim ve kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörleridir.

Grafik 7' de Bolu' da araştırma kapsamında hesaplanan sektörlere göre açık iş oranları gösterilmiştir.

Grafik 7. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, Bolu

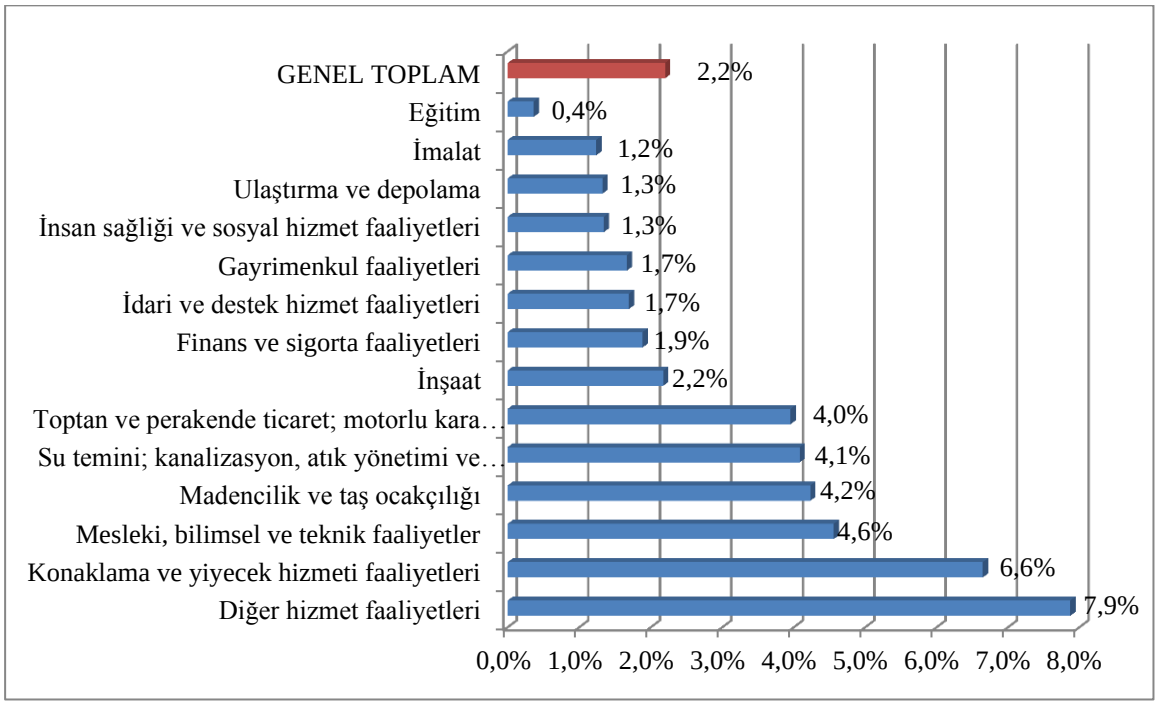

Kaynak: BOLU İPA 2014

Bolu ilinde sektörlere göre en düşük açık iş oranı, açık iş oranı '0' olan sektörleri yok sayarsak % 0,4 ile eğitim sektöründedir. En yüksek oran ise % 7,9 ile diğer hizmet faaliyetleri sektöründedir.

Grafik 8' de Bolu' da işletmelerin yaş gruplarına göre açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Grafik 8. İşletme Yaşına Göre Açık İş Verme Oranları

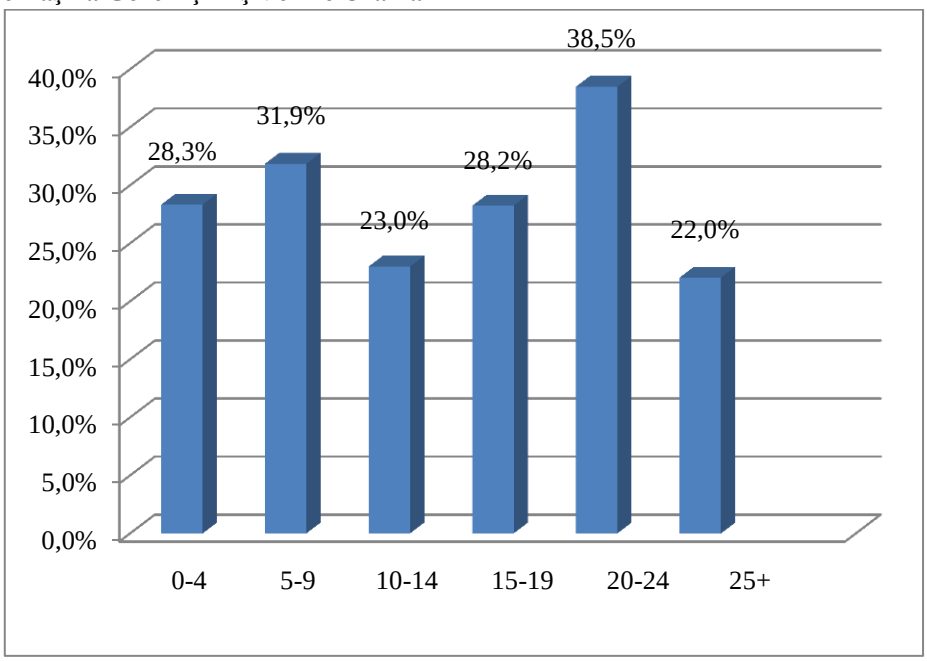

Kaynak: BOLU İPA 2014

Grafik 8' den işletme yaşına göre açık iş verme oranları incelendiğinde en yüksek oran % 38,5 ile 20-24 yaş aralığındaki işletmelerdedir. En düşük oran ise % 22 ile 25+ yaşındaki işletmelerdedir.

Bu da kurumsal firma çalışanlarının uzun yıllar işletmelerde çalışmasına bağlıdır. Buna istinaden işletmelerinde personel ilanı diğer yaş gruplarındaki işletmelere kıyasla daha az olmaktadır.

Grafik 9' da Bolu ilinde işletme yaşına göre açık iş oranı gösterilmiştir.

Grafik 9. İşletme Yaşına Göre Açık İş Oranı

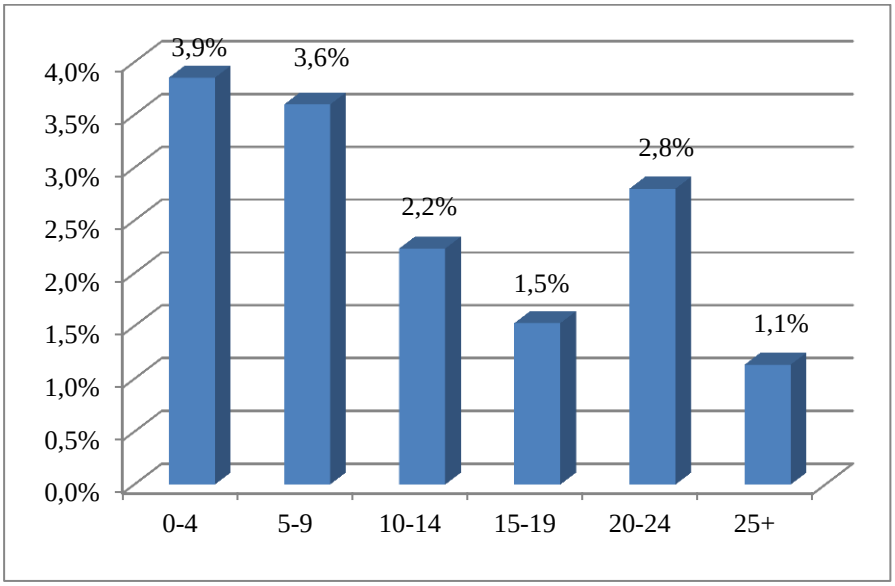

Kaynak: BOLU İPA 2014

Grafik 9' dan işletme yaşına göre açık iş oranları incelendiğinde, en düşük oran % 1,1 ile 25+ yaşındaki işletmelerde iken, en yüksek oran % 3,9 ile 0-4 yaş aralığındaki işletmelerdedir. Bu da 0-4 yaş aralığındaki işletmelerde açık iş pozisyonlarının daha fazla olduğunu göstermektedir. İşletmeler kurulduktan sonra yaklaşık 10 yaşına gelene kadar personel sorunu yaşamaktadırlar. Ancak ve ancak, 10. yıldan sonra açık iş oranı seviyeleri ortalama açık iş oranı seviyesine (% 2,2) gelebilmektedir.

Grafik 10' da Bolu ve Türkiye için meslek gruplarına göre açık iş sayısı oranları kıyaslaması gösterilmiştir.

Grafik 10. Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları

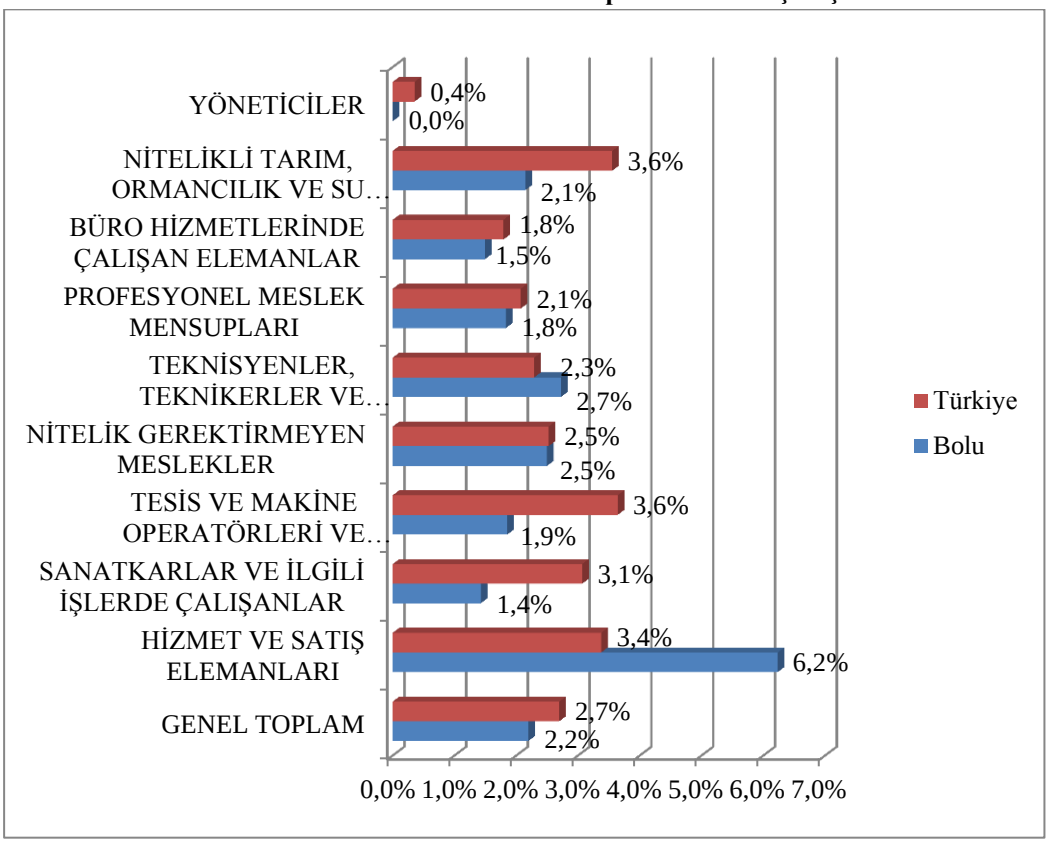

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Bolu' da açık işlerin dokuz ana meslek grubunda dağılımına bakıldığında, toplam 606 açık iş sayısının içinde en fazla açık iş oranına sahip meslek grubunun % 6,2 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubu olduğu görünmektedir. İşletmelerin garson ve satış danışmanı mesleklerindeki açık iş sayıları hizmet ve satış danışmanı meslek grubunun açık iş oranını arttırmaktadır. Daha sonra 2. ve 3. sırada % 2,7 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek grubu ve % 2,5 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer almaktadır. Türkiye genelinde açık iş oranın en yüksek olduğu meslek grubu % 3,6' lık oranları ile nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubu ve tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubudur.

Tablo 19' da araştırma kapsamında Bolu ve Türkiye'de açık iş bulunan mesleklerde ilk on sıra gösterilmiştir.

Tablo 19. Mesleklere Göre Açık İşler

Sıra	TÜRKİYE	SAYI	BOLU	SAYI
1.	MAKİNECİ (DİKİŞ)	12.816	GARSON (SERVİS ELEMANI)	76
2.	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	10.794	PİLİÇ KESİM VE İŞLEME ELEMANI	40
3.	GARSON (SERVİS ELEMANI)	6.645	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	24
4.	SATIŞ DANIŞMANI	5.987	SATIŞ DANIŞMANI	24
5.	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	4.007	KASİYER	20
6.	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	3.855	MADENCİ (GENEL)	20
7.	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	3.650	MAKİNECİ (DİKİŞ)	18
8.	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	3.150	AŞÇI	16
9.	DEPO HAMALI	2.912	CAM PRES MAKİNESİ OPERATÖRÜ	15
10.	ÇAĞRI MERKEZİ GÖREVLİSİ	2.734	KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ	15

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Araştırma kapsamında toplanan açık işlerin mesleklere göre sıralaması yapıldığında Bolu' da, garson (servis elemanı), piliç kesim ve işleme elemanı, şoför-yük taşıma, satış danışmanı ve kasiyer ilk 5 sırada yer almıştır. Türkiye genelinde ilk beş sıra makineci (dikiş), beden işçisi (genel), garson (servis elemanı), satış danışmanı ve temizlik görevlisinden oluşmaktadır.

Bolu ilinde ilk 5 sıra içinde bulunan şoför-yük taşıma mesleğinde özellikle nakliyat şirketleri eleman bulmakta zorlanmaktadırlar. E sınıfı ehliyet yanında SRC belgeli (yurt içi ve uluslararası yük-yolcu taşıma belgesi) personel bulmak şirketler için sorun teşkil etmektedir.

Kasiyer mesleğinde personel bulmakta zorlanılmasının nedeni ise, Bolu ilinde market sektörünün gelişmiş olduğu ve dolayısıyla sayısı fazla olan işletmelerin kasiyer olarak çalıştırılmak üzere eleman bulmasında zorluk çekmeleridir.

Bolu' da beyaz et işletmeciliği sektörünün gelişmiş olması ve bu sektördeki büyük işletmelerin Bolu' da bulunması piliç kesim ve işleme elemanı mesleğinde eleman bulunmasında zorluk çekilmesine neden oluyor.

İşverenlerin Bolu' da garson ve satış danışmanı mesleklerinde personel bulamamasının nedeni ise, bu mesleklerdeki uzun ve yorucu çalışma koşullarıdır.

Grafik 11' de Bolu ilindeki ilk on sırada bulunan mesleklerin toplam açık iş sayısı içerisindeki oranları gösterilmiştir.

Grafik 11. Mesleklerin Toplam Açık İş Sayısı İçerisindeki Oranları, İlk On Sıra

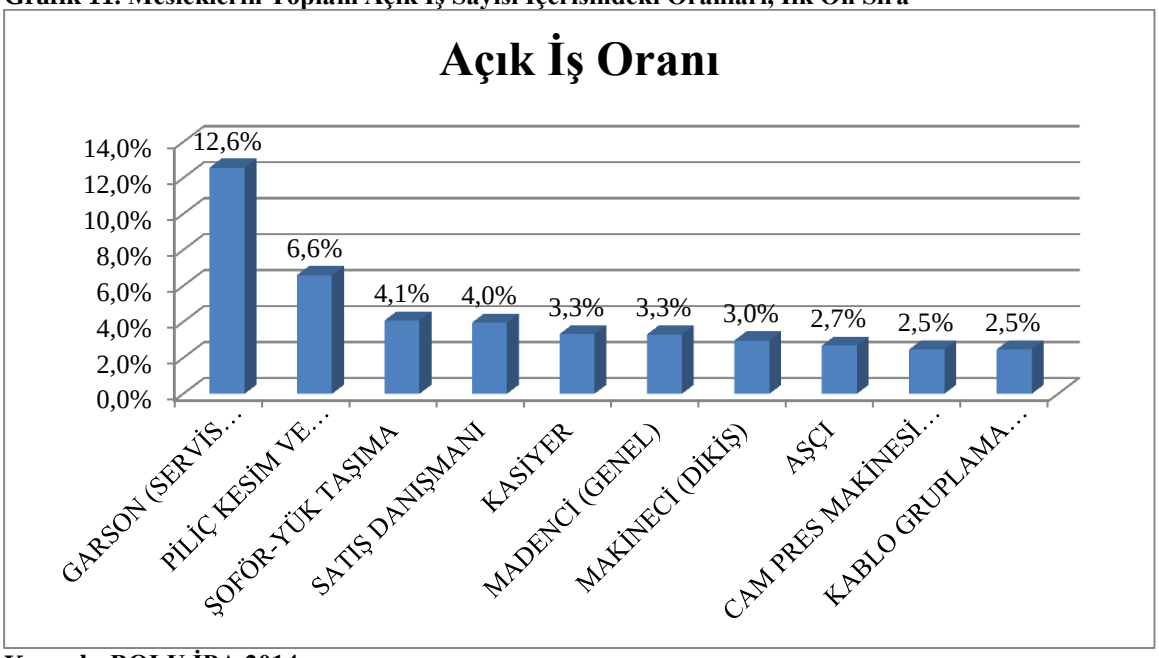

Kaynak: BOLU İPA 2014

Grafik 11' den mesleklerin toplam açık iş sayısı içerisindeki oranları incelendiğinde ilk sırada % 12,6 oranı ile garson mesleği, ikinci sırada % 6,6' lık oranı ile piliç kesim ve işleme elemanı, üçüncü sırada ise % 4,1'lik oranı ile şoför-yük taşıma mesleği bulunmaktadır. Bolu ilinde garson mesleğinde açık iş pozisyonunun bulunduğu işletmeler çoğunlukla dinlenme tesisleridir. 3 vardiyalı sistem iş arayanların bu mesleği tercih etmemelerine neden olmaktadır. Piliç kesim ve işleme elemanını mesleğindeki yorucu koşullar, şoförlük mesleğinde de SRC (Yurt içi ve yurt dışı yük-yolcu taşıma belgesi) sorunu bu mesleklerde açık iş pozisyonlarının oluşmasına neden olmaktadır.

Meslek ayırımı yapılmadan açık işler için işverenlerce talep edilen eğitim düzeyleri Grafik 12' de gösterilmiştir.

Grafik 12. Açık İşler İçin Talep Edilen Eğitim Düzeyleri

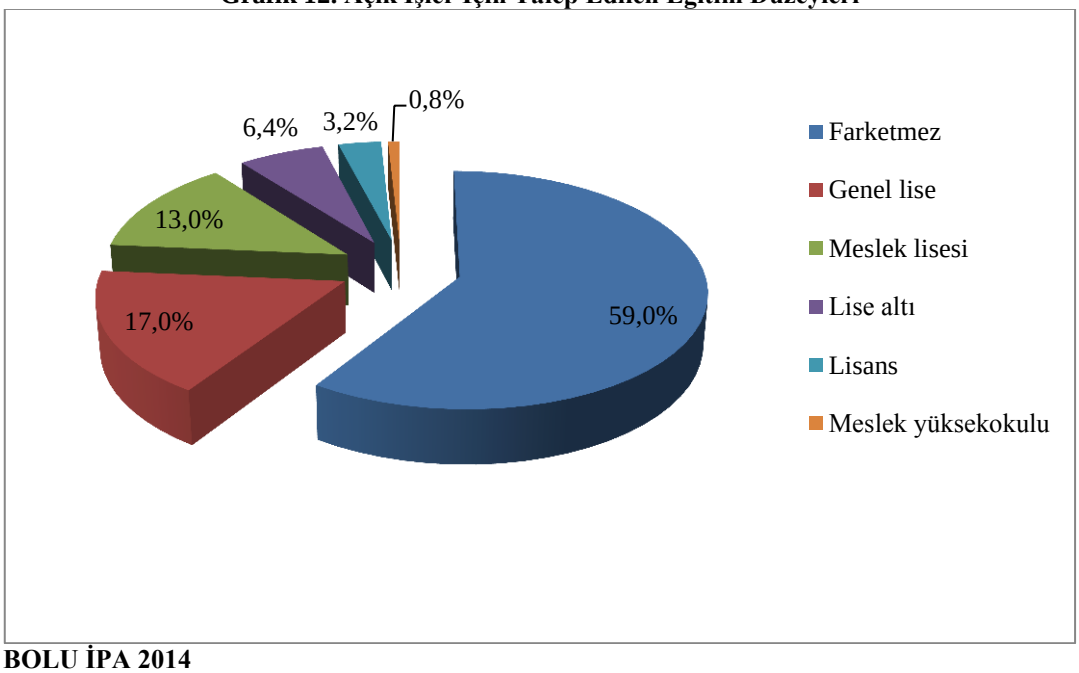

Kaynak: BOLU İPA 2014

Grafik 12' den açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde, Bolu' da ilk sırada farketmez seçeneği yer almaktadır ve oranı % 59' dur. 2. ve 3. Sırada bulunan genel lise ve meslek lisesi mezunlarının toplam oranı % 30' dur. Farketmez oranının en yüksek çıkmasının nedeni açık iş sayıları en yüksek olan mesleklerden şoför, garson, piliç kesim ve işleme elemanı gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyinin istenilmemesi, işverenlerin eğitimli eleman istihdamına ihtiyaç duymamalıdır.

Grafik 13' de cinsiyet bazında açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri gösterilmiştir.

Grafik 13. Cinsiyet Bazında Açık İşler İçin Talep Edilen Eğitim Düzeyleri

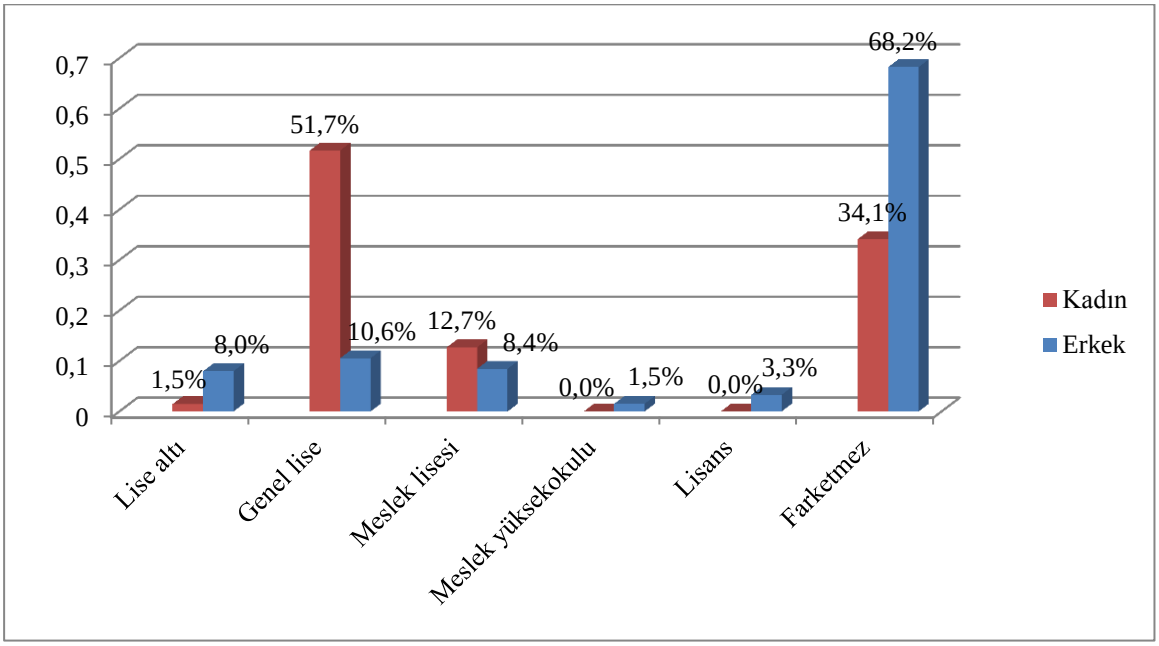

Kaynak: BOLU İPA 2014

Grafik 13' den cinsiyet bazında açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde erkeklerde en yüksek oran % 68,2 ile farketmez seçeneği iken, kadınlarda en yüksek oran % 51,7 ile genel lise seçeneği olmuştur. Kadınlarda açık iş sayısının en yüksek olduğu meslek kasiyer mesleği olduğundan, ve kasiyer mesleği hesap yapabilme ve para işlerini temeline dayandığından, işverenler bu meslekte istihdam edeceği kişileri en az öğrenim düzeyi lise olarak aramaktadırlar.

Grafik 14' de Bolu ilinde açık işler için işverenler tarafından istenen beceri düzeyleri gösterilmiştir.

Grafik 14. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri

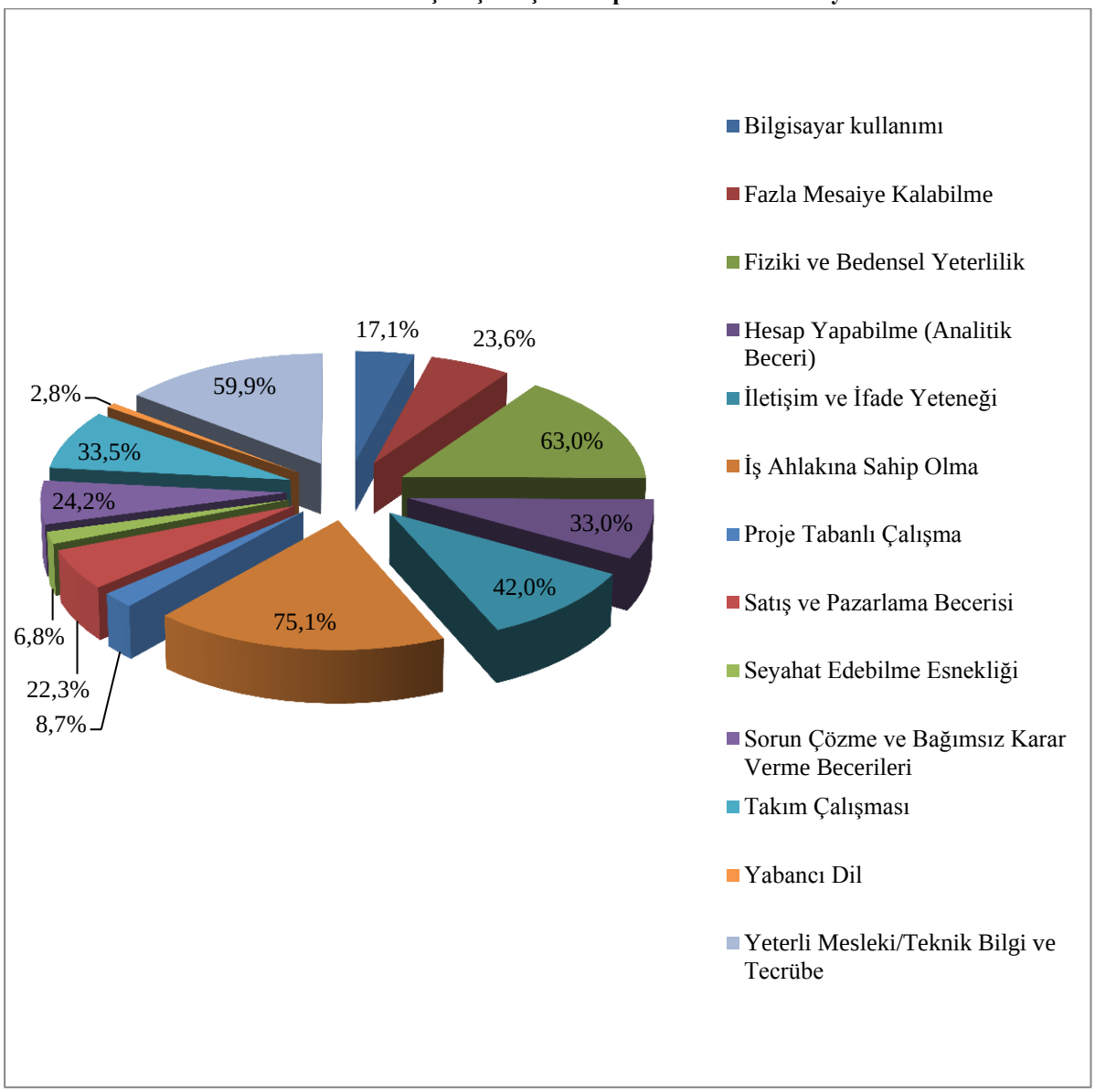

Kaynak: BOLU İPA 2014 [8]

Grafik 14' de Bolu ilinde açık işler için talep edilen beceri düzeyleri incelendiğinde işverenler tarafından en çok istenen beceri düzeyi % 75,1 oranıyla kişinin iş ahlakına sahip olmasıdır. Fiziki ve bedensel yeterlilik ve yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe de işverenlerin istihdam edeceği kişilerden en çok istedikleri nitelik ve beceriler arasındadır. Araştırma sonuçlarına göre yabancı dil bilgisi, seyahat edebilme esnekliği ve proje tabanlı çalışma işverenin en az talep ettikleri beceri düzeyleri arasındadır.

Tablo 20' de açık işlerde eğitim seviyelerine göre istenen beceri ihtiyaçları oranları gösterilmiştir.

[8] Bir meslekte birden fazla beceri girildiği için toplam %100'den fazladır.

Tablo 20. Açık İşlerde Eğitim Seviyelerine Göre Beceri İhtiyaçları

BECERİ ve NİTELİKLER	Çıraklık Eğitimi	Lise Altı	Genel Lise	Meslek Lisesi	Meslek Yüksekokulu	Lisans	Lisans Üstü	Farketmez	GENEL TOPLAM
Bilgisayar Kullanımı	-	5,1	51,0	33,8	39,0	74,1	1,7	17,1	17,1
Fazla Mesaiye Kalabilme	-	53,9	16,6	55,5	78,0	15,7	15,1	23,6	23,6
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	100	94,8	46,5	61,1	58,5	58,4	64,8	63,0	63,0
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	100	64,0	53,9	76,2	80,5	68,2	10,8	33,0	33,0
İletişim ve İfade Yeteneği	100	59,0	69,7	56,2	58,5	46,9	28,1	42,0	42,0
İş Ahlakına Sahip Olma	100	100,0	72,4	69,2	58,5	52,0	75,8	75,1	75,1
Proje Tabanlı Çalışma	-	7,7	17,5	5,1	-	47,8	5,1	8,7	8,7
Satış ve Pazarlama Becerisi	-	23,0	51,8	47,6	-	21,1	8,7	22,3	22,3
Seyahat Edebilme Esnekliği	-	7,8	21,4	6,3	-	20,7	2,0	6,8	6,8
Sorun Çözme ve Bağımsız Karar Verme Becerileri	-	12,9	25,8	39,2	61,0	57,9	19,6	24,2	24,2
Takım Çalışması	100	33,4	54,1	48,9	80,5	41,5	22,6	33,5	33,5
Yabancı Dil	-	2,6	5,0	-	-	5,2	2,8	2,8	2,8
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	-	38,5	50,7	63,8	100,0	79,1	62,9	59,9	59,9
GENEL TOPLAM	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kaynak: BOLU İPA 2014 [9]

Lisans mezunu eğitimi istenen açık işlerin içerisinde, işveren tarafından en çok talep edilen beceri düzeyi % 79,1 oranı ile yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübedir. Meslek yüksekokulu eğitimi istenen açık işlerde yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe beceri düzeyinden sonra en çok talep edilen beceri düzeyleri % 80,5' lik oranları ile hesap yapabilme ve takım çalışmasıdır. Meslek lisesi mezunları için en çok talep edilen beceri düzeyi % 76,2 oranı ile hesap yapabilmedir.

Grafik 15' de açık işlerde cinsiyet bazında aranan beceri ihtiyaçları gösterilmiştir.

[9] Bir meslekte birden fazla beceri girildiği için toplam %100'den fazladır.

Grafik 15. Açık İşlerde Cinsiyet Bazında Aranan Beceri İhtiyaçları

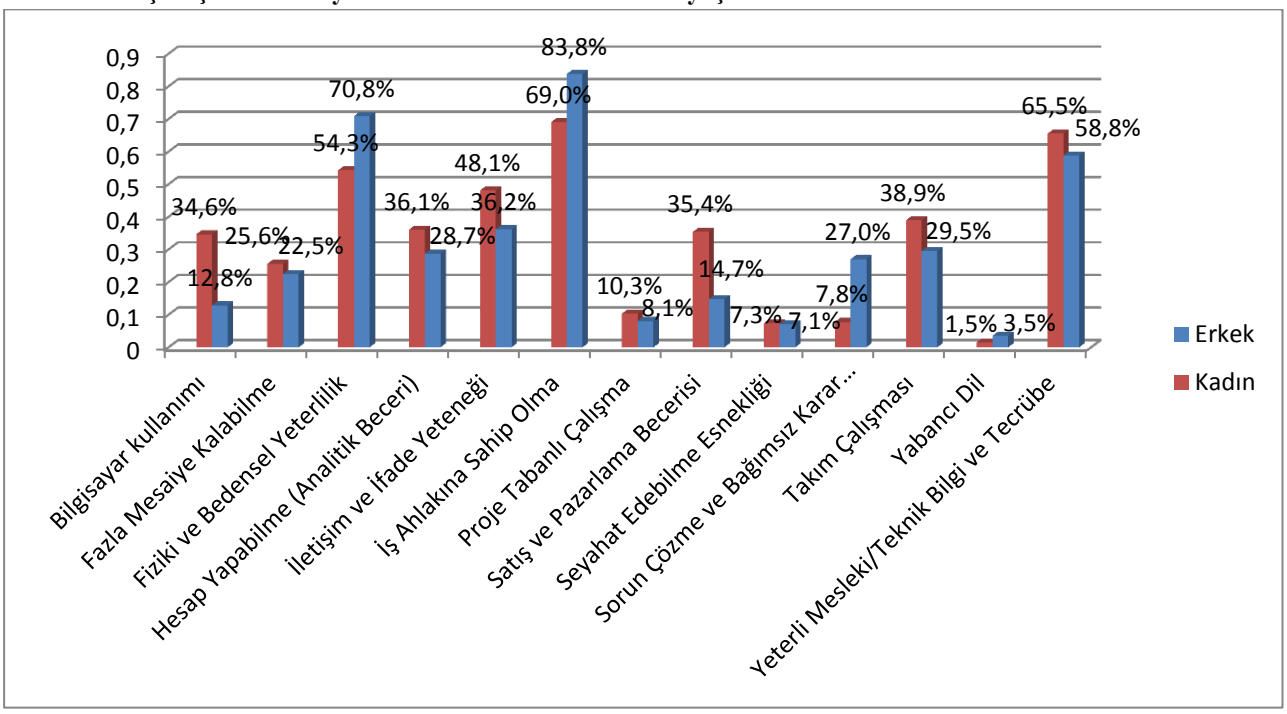

Kaynak: BOLU İPA 2014[10]

Grafik 15' den açık işlerde istenen beceri ihtiyaçları cinsiyet bazında incelendiğinde, işverenlerin açık işlerinde kadınlarda ve erkeklerde aradığı becerilerde ilk üç sıra aynıdır. Her iki grupta da 'iş ahlakına sahip olma', 'fiziki ve bedensel yeterlilik' ve 'yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe ilk üç sırada yer almaktadır.

Tablo 21' de araştırma sonuçlarına göre Bolu ilinde açık iş sayısı en fazla olan ilk 5 meslekte istenen beceri ihtiyacı oranları gösterilmiştir.

Tablo 21. Açık İş Sayısı En Fazla Olan İlk Beş Meslekde İstenen Beceri İhtiyacı

BECERİ ve NİTELİKLER	Garson (Servis Elemanı)	Piliç Kesim ve İşleme Elemanı	Şoför- Yük Taşıma	Satış Danışmanı	Kasiyer
Bilgisayar Kullanımı	9,3	-	4,0	62,5	45,2
Fazla Mesaiye Kalabilme	31,8	-	16,3	12,5	20,0
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	42,8	100,0	73,1	25,0	45,2
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	50,7	-	8,1	29,2	55,0
İletişim ve İfade Yeteneği	64,1	-	28,6	70,8	75,1
İş Ahlakına Sahip Olma	63,9	100,0	100,0	66,7	55,0
Proje Tabanlı Çalışma	7,9	-	4,1	41,7	5,1
Satış ve Pazarlama Becerisi	38,6	-	8,2	83,3	49,7
Seyahat Edebilme Esnekliği	-	-	20,4	50,0	-
Sorun Çözme ve Bağımsız Karar Verme Becerileri	25,6	-	4,1	50,0	10,2
Takım Çalışması	34,7	-	20,4	54,2	15,2
Yabancı Dil	3,9	-	-	-	5,1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	64,1	33,3	71,5	37,5	50,1

Kaynak: BOLU İPA 2014 [11]

[10-11] Bir meslekte birden fazla beceri girildiği için toplam %100'den fazladır.

Bolu ilinde araştırma sonuçlarına göre ilk 5 sırada yer alan açık işler için en fazla aranan beceri ihtiyaçları incelendiğinde, ilk sırada bulunan garson mesleği ile beşinci sırada yer alan kasiyer mesleği için en çok aranan beceri ihtiyacı iletişim ve ifade yeteneğidir. İkinci sırada bulunan piliç kesim ve işleme elemanı mesleği ile üçüncü sırada bulunan şoför-yük taşıma mesleğinde 'iş ahlakına sahip olma' işverenler tarafından en çok tercih edilen beceri ihtiyacıdır. Dördüncü sırada bulunan satış danışmanlığı mesleği için, işverenler tarafından en çok tercih edilen nitelik satış ve pazarlama becerisidir.

Grafik 16'da Türkiye ve Bolu' da ihracat yapan ve araştırma kapsamında açık işleri bulunan işletmelerin açık işleri için aradıkları beceri ve nitelik oranları gösterilmiştir.

Grafik 16. İhracat Yapan ve Açık İşleri Bulunan İşletmelerin Aradıkları Beceri ve Nitelikler

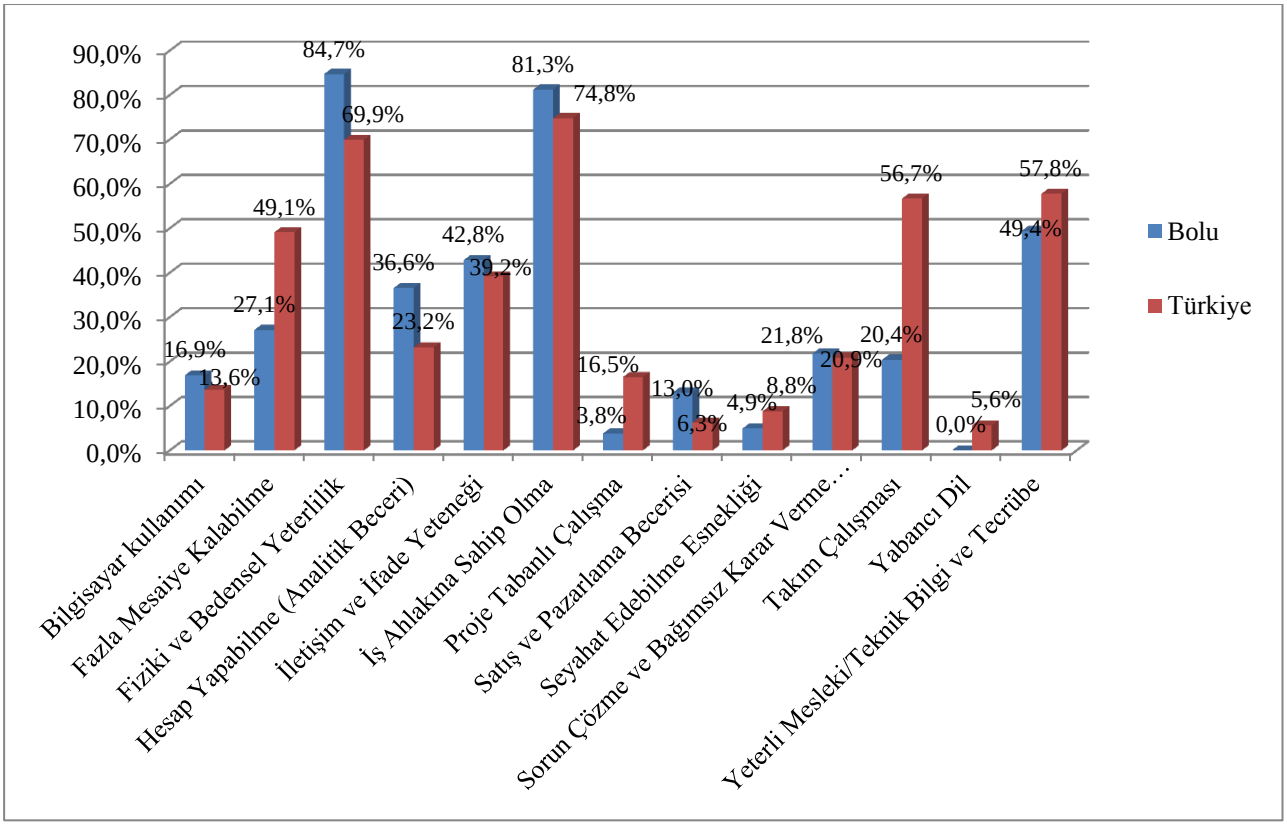

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014 [12]

Grafik 16 incelendiğinde Bolu' da ihracat yapan firmaların açık iş taleplerinde en fazla aradıkları beceri ihtiyacı fiziki ve bedensel yeterliliktir. Bu da, Bolu ilinde ihracat yapan firmaların açık işlerinin üretimde, fizik gücü ile çalışmaya dayalı işler olmasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye genelinde ihracat yapan firmaların açık taleplerinde en fazla aradıkları beceri ihtiyacı ise kişinin iş ahlakına sahip olması seçeneğidir.

Grafik 17' de açık işlerin işverenlerce karşılanma yolları gösterilmiştir.

[12] Bir meslekte birden fazla beceri girildiği için toplam %100'den fazladır.

Grafik 17. Açık İşlerin Karşılanma Yolları

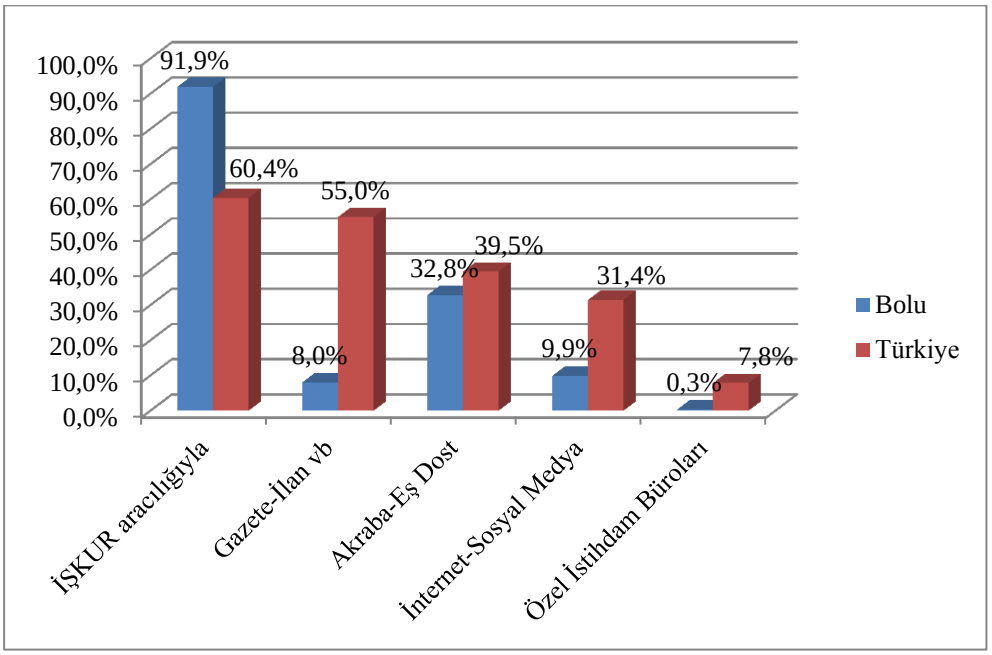

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Saha çalışması neticesinde işverenlerin istihdam edecekleri elemanları nasıl bulduklarına ilişkin cevaplar Grafik 17' de görünmektedir. Bolu' da işverenlerin eleman temininde en çok kullandıkları metot İŞKUR ve akraba-eş dost kanallarıdır. Özel istihdam büroları işverenlerin eleman açıklarını karşılamada en az kullandıkları yöntemdir. İŞKUR' un kullanılma oranı Türkiye geneline göre yüksektir. Türkiye genelindeki işletmelerin eleman temininde en çok kullandıkları yöntem de İŞKUR kanalıdır.

2013 İşgücü Piyasası Araştırmasında işverenlerin istihdam edecekleri elemanı bulmakta İŞKUR kanalını kullanma oranı Bolu' da % 23,7 iken Türkiye genelinde % 38,6 idi.

Tablo 22'de Bolu ilinde işverenlerin sektörlere göre kullandıkları eleman arama kanalları oranları gösterilmiştir.

Tablo 22. Sektörlere Göre Eleman Arama Kanalları

SEKTÖRLER	İŞKUR Aracılığıyla	Gazete-İlan vb	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya	Özel İstihdam Büroları
Madencilik ve taş ocakçılığı	100,0	-	33,3	33,3	-
İmalat	95,4	7,7	24,6	11,3	1,0
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	100,0	-	-	-	-
İnşaat	69,4	30,6	30,6	-	-
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	95,5	10,8	25,2	-	-
Ulaştırma ve depolama	84,2	-	63,2	-	-
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	90,4	6,4	38,2	10,4	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	100,0	-	-	-	-
Gayrimenkul faaliyetleri	100,0	-	-	-	-
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	60,0	-	53,3	-	-
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	93,3	6,7	60,0	-	-
Eğitim	100,0	-	100,0	-	-
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	100,0	-	-	80,0	-
Diğer hizmet faaliyetleri	100,0	-	50,0	25,0	-

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 22' den işverenlerin eleman arama kanalları sektörel bazda incelendiğinde, madencilik ve taş ocakçılığı, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Finans ve sigorta faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri, Eğitim, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve Diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinin % 100 oranında İŞKUR kanalı ile personel aradıkları görünmektedir.

Gazete-ilan v.b eleman arama kanallarını en yüksek oranda kullanan sektör inşaat, akraba-eş dost kanalını en yüksek oranda kullanan sektör ulaştırma-depolama, internet-sosyal medya kanalını en yüksek oranda kullanan sektör insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve özel istihdam bürolarını en yüksek oranda kullanan sektör imalat sektörüdür.

Tablo 23'de açık işlerin eğitim durumu ve arama kanalına göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 23. Açık İşlerin Eğitim Durumu ve Arama Kanalına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	İŞKUR Aracılığıyla	Gazete-ilan vb	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya	Özel İstihdam Büroları
Lise Altı	89,6	2,6	36,0	25,6	-
Genel Lise	93,0	8,9	42,2	13,6	-
Meslek Lisesi	97,3	9,5	32,6	7,0	1,3
Meslek YO	100,0	19,5	41,5	-	-
Lisans	94,6	-	31,7	5,2	5,2
Farketmez	91,2	8,4	29,2	8,2	-
GENEL TOPLAM	91,9	8,0	32,8	9,9	0,3

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 23 incelediğinde 5 eğitim grubunda da (Lise altı, genel lise, meslek lisesi, meslek yüksekokulu, lisans) istenen açık işler en çok İŞKUR kanalı ile aranmaktadır.

Tablo 24' de Bolu ve Türkiye' de açık işi olup yabancı ortaklığı bulunan ve ihracat yapan firmaların personel temininde kullandıkları kanallar gösterilmiştir.

Tablo 24. Açık İşi Olup Yabancı Ortaklığı Bulunan ve İhracat Yapan Firmaların Eleman Arama Kanalları

	BOLU		TÜRKİYE	
Personel Arama Kanalı	Yabancı Ortaklığı Olan	İhracat Yapan	Yabancı Ortaklığı Olan	İhracat Yapan
İŞKUR Aracılığıyla	100	93,4	59,0	70,6
Gazete-İlan vb	-	-	29,1	41,7
Akraba-Eş Dost	-	20,2	53,6	57,1
İnternet-Sosyal Medya	22,2	17,3	53,1	30,7
Özel İstihdam Büroları	22,2	0,1	16,2	7,5

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Araştırma sonuçları Bolu ilinde ve Türkiye' de açık işi olup yabancı ortaklığı olan ve ihracat yapan firmaların iş arama kanallarından en çok İŞKUR' u kullandıklarını göstermektedir.

Tablo 25' de Bolu ili teşvik durumuna göre işverenlerin iş arama kanalları gösterilmiştir.

Tablo 25. Teşvikten Yararlanan Firmaların Arama Kanalları

Personel Arama Kanalı	EVET	HAYIR	GENEL TOPLAM
İŞKUR aracılığıyla	89,5	88,9	89,1
Gazete-İlan vb	7,5	11,2	9,9
Akraba-Eş Dost	39,7	33,4	35,6
İnternet-Sosyal Medya	8,7	2,8	4,9
Özel İstihdam Büroları	1,7	-	0,6

Kaynak: BOLU İPA 2014

EVET: Teşvikten Yararlanan ve Açık İş Veren Firmalar
HAYIR: Teşvikten Yararlanmayan ve Açık İş Vermeyen

Tablo 25 incelendiğinde teşvikten yararlanan işyerlerinin % 89,5' i açık işlerinde arama kanalı olarak İŞKUR' u kullanmaktadır.

Tablo 26' da araştırma sonuçlarına göre açık sıralamasında ilk on sırada bulunan mesleklerin hangi arama kanalları kullanılarak temin edilmeye çalışıldığı gösterilmiştir.

Tablo 26. Açık İşler Sıralamasında İlk On Sırada Bulunan Mesleğin Arama Kanalları

MESLEKLER	İŞKUR Aracılığıyla	Gazete-İlan vb	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya	Genel Toplam
GARSON (SERVİS ELEMANI)	91,9%	2,8%	42,7%	9,4%	0,0%
PİLİÇ KESİM VE İŞLEME ELEMANI	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	91,8%	4,0%	56,9%	40,5%	0,0%
SATIŞ DANIŞMANI	87,5%	8,3%	70,8%	41,7%	0,0%
KASİYER	100,0%	20,1%	24,9%	0,0%	0,0%
MADENCİ (GENEL)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
MAKİNECİ (DİKİŞ)	100,0%	11,1%	61,1%	0,0%	0,0%
AŞÇI	100,0%	12,6%	25,0%	0,0%	0,0%
KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
CAM PRES MAKİNESİ OPERATÖRÜ	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 26' dan açık işler sıralamasında ilk on sırada bulunan mesleklerin arama kanalları incelendiğinde, ilk on meslekte de işverenlerin en çok tercih ettikleri arama kanalının İŞKUR olduğu görünmektedir. Şoför-Yük Taşıma, makineci (dikiş) ve satış danışmanı mesleklerinde, işverenlerin İŞKUR kanalından sonra en çok tercih ettikleri yöntemin akraba-eş dost kanalıdır.

Tablo 27' de Bolu ilinde sektörlere göre cinsiyet bazında açık iş sayıları ve oranları gösterilmiştir.

Tablo 27. Sektörlere Göre Cinsiyet Bazında Açık İş Sayıları ve Oranları

	AÇIK İŞ SAYILARI		AÇIK İŞ ORANLARI		
SEKTÖRLER	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	-	30	-	100,0	30
İmalat	8	145	4,1	74,4	195
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri		2	-	100,0	2
İnşaat	2	34	5,6	86,1	40
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	21	53	18,9	47,7	111
Ulaştırma ve depolama	2	15	10,5	78,9	19
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	19	37	14,8	28,9	128
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	-	-	-	1
Gayrimenkul faaliyetleri	-	1	-	100	1
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-	8	-	53,3	15
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	-	7	-	46,7	15
Eğitim	-	-	-	-	2
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	4	1	80,0	20,0	5
Diğer hizmet faaliyetleri	11	4	27,5	10,0	40
GENEL TOPLAM	68	339	11,2	56,0	606

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma kapsamında Bolu ilinde toplam 606 açık işin 68' i kadınlardan 339' uda erkeklerden oluşmaktadır. Kadınların toplam açık işler içerisindeki oranı % 11,2 iken, erkeklerde bu oran % 56,0' dır.

Açık işlerin sektör bazında cinsiyet dağılımları incelendiğinde, kadın personel açık iş oranı insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe (% 80,0) ve diğer hizmet faaliyetleri sektöründe (27,5) erkeklere göre daha yüksektir.

Tablo 28' de açık işlerin meslek gruplarına göre cinsiyet bazında dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 28. Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

MESLEK GRUPLARI	Kadın	Erkek	Farketmez	Kadın	Erkek	Farketmez	Genel Toplam
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	4	10	10	16,2%	41,9%	41,9%	24
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	32	49	100	17,9%	27,5%	54,6%	181
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	8	36	15	14,0%	60,7%	25,3%	59
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	-	12	-	-	100,0%	-	12
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	4	12	11	15,5%	44,0%	40,5%	27
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	2	127	16	1,4%	87,6%	11,0%	145
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	5	26	1	15,4%	81,5%	3,1%	32
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	12	64	46	9,8%	52,8%	37,4%	122
GENEL TOPLAM	**68**	**339**	**199**	**11,2%**	**56,0%**	**32,8%**	**606**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 28'den açık işlerin meslek gruplarında cinsiyet bazlı dağılımları incelendiğinde, bütün meslek gruplarında erkek personel açık iş oranı kadın personel açık iş oranından yüksektir. Kadın personel açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu, % 17,9 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubudur.

Tablo 29' da araştırma kapsamında açık olan işlerde ilk 20 sıradaki mesleğin sayıları ve cinsiyet oranları gösterilmiştir.

Tablo 29. Açık İşlerde İlk Yirmi Mesleğin Cinsiyet Bazında Dağılımı

MESLEKLER	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Genel Toplam
GARSON (SERVİS ELEMANI)	3	19	4,5	5,7	85
PİLİÇ KESİM VE İŞLEME ELEMANI		40	-	11,8	40
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA		23	-	7,0	24
SATIŞ DANIŞMANI	8	2	11,8	0,6	24
KASİYER	15	-	22,2	-	20
MADENCİ (GENEL)		20	-	5,9	20
MAKİNECİ (DİKİŞ)	10		14,7	-	18
AŞÇI		7	-	2,1	16
CAM PRES MAKİNESİ OPERATÖRÜ		-	-	-	15
KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ		-	-	-	15
BULAŞIKÇI (STEVARD)	4	5	6,0	1,5	14
KASAP		-	-	-	13
ÖN MUHASEBECİ	2	3	2,9	0,9	12
AKARYAKIT SATIŞ ELEMANI (POMPACI)	-	12	-	3,5	12
KAYNAKÇI (OKSİJEN VE ELEKTRİK)	-	11	-	3,3	11
KUMAŞ BOYACISI	-	10	-	2,9	10
KÜMES BAKIM İŞÇİSİ	-	10	-	2,9	10
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (ELLE)	-	10	-	2,9	10
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	1	-	1,5	-	9
NC/CNC TEZGAH OPERATÖRÜ	-	9	-	2,7	9
GENEL TOPLAM	**68**	**339**	**11,2**	**56,0**	**606**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 29' dan açık işlerde ilk yirmi sıra cinsiyet bazlı incelendiğinde, 68 kişilik toplam kadın açık iş talebinde ilk sırada % 22,2'lik oranı ile kasiyer mesleği bulunmaktadır. İkinci sırada % 14,7'lik oranı ile makineci (dikiş) mesleği, üçüncü sırada ise % 11,8' lik oranı ile satış danışmanı mesleği bulunmaktadır. Erkeklerde ise, toplam 339 kişilik açık iş talebinde ilk sırada % 11,8' lik oranı ile piliç kesim ve işleme elemanı, ikinci sırada % 7,0 ile şoför-yük taşıma ve üçüncü sırada % 5,9 ile madenci (genel) meslekleri bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında işverenlere açık işlerinde cinsiyet tercihi sorulduğunda, 'farketmez' seçeneği de tercihler arasında bulunmaktadır.

Tablo 30' da Bolu ilinde ve Türkiye genelinde erkek ve kadın açık iş oranları gösterilmiştir.

Tablo 30. Cinsiyet Bazında Açık İş Oranları

BOLU				TÜRKİYE			
Cinsiyet	Toplam Açık İş Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı	Açık İş Oranı	Cinsiyet	Toplam Açık İş Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı	Açık İş Oranı
Kadın	68	7288	4,4 %	Kadın	22.706	1.830.829	1,2 %
Erkek	339	19653	0,3 %	Erkek	90.848	5.218.861	1,7 %
GENEL TOPLAM	**606**	**26.941**	**2,2 %**		**198.582**	**7.049.691**	**2,7 %**

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

Tablo 30’ dan Bolu ilinde ve Türkiye’ de kadın ve erkek açık iş oranları incelendiğinde, Bolu’ da kadın açık iş oranı % 4,4 iken Türkiye’ de bu oran % 1,2’ dir. Erkek açık iş oranı Bolu’ da % 0,3, Türkiye’ de % 1,7’ dir. Bolu’ da kadın açık iş oranı Türkiye ortalamasından 3,2 puan fazladır.

Tablo 31’ de araştırma sonuçlarına göre hesaplanan 81 il ve Türkiye geneli açık iş oranları gösterilmiştir.

Tablo 31. Açık İş Oranları

SIRA	İLLER	AÇIK İŞ ORANI	SIRA	AÇIK İŞ ORANI	AÇIK İŞ ORANI
1	SİNOP	5,8%	42	KAHRAMANMARAŞ	2,5%
2	YOZGAT	4,5%	43	TRABZON	2,4%
3	DENİZLİ	4,3%	44	BARTIN	2,4%
4	KASTAMONU	4,3%	45	ÇANAKKALE	2,4%
5	BURDUR	4,2%	46	TEKİRDAĞ	2,4%
6	KIRKLARELİ	4,1%	47	OSMANİYE	2,3%
7	EDİRNE	4,1%	48	KARABÜK	2,3%
8	TOKAT	3,9%	49	BOLU	2,2%
9	KARAMAN	3,8%	50	GAZİANTEP	2,2%
10	YALOVA	3,8%	51	ADIYAMAN	2,2%
11	SAKARYA	3,8%	52	SAMSUN	2,2%
12	GÜMÜŞHANE	3,7%	53	ÇORUM	2,1%
13	BATMAN	3,6%	54	MALATYA	2,0%
14	MARDİN	3,6%	55	NİĞDE	2,0%
15	RİZE	3,5%	56	BAYBURT	1,9%
16	KÜTAHYA	3,5%	57	ADANA	1,8%
17	KONYA	3,5%	58	MERSİN	1,8%
18	AYDIN	3,4%	59	ERZURUM	1,7%
19	KOCAELİ	3,4%	60	HATAY	1,7%
20	ESKİŞEHİR	3,3%	61	GİRESUN	1,7%
21	AMASYA	3,3%	62	BİNGÖL	1,7%
22	BİLECİK	3,2%	63	ARDAHAN	1,7%
23	İZMİR	3,2%	64	ŞANLIURFA	1,6%
24	DÜZCE	3,2%	65	KAYSERİ	1,6%
25	BURSA	3,2%	66	IĞDIR	1,5%
26	ZONGULDAK	3,2%	67	ARTVİN	1,4%
27	ANTALYA	3,1%	68	BALIKESİR	1,4%
28	ÇANKIRI	3,0%	69	BİTLİS	1,4%
29	ORDU	3,0%	70	KİLİS	1,3%
30	ANKARA	2,9%	71	AKSARAY	1,2%
31	MUĞLA	2,9%	72	ISPARTA	1,1%
32	KARS	2,8%	73	ELAZIĞ	1,0%
33	UŞAK	2,8%	74	ŞIRNAK	1,0%
34	KIRIKKALE	2,8%	75	NEVŞEHİR	0,9%
35	ERZİNCAN	2,8%	76	DİYARBAKIR	0,9%
36	AFYONKARA HİSAR	2,7%	77	MUŞ	0,9%
37	MANİSA	2,7%	78	VAN	0,9%
38	İSTANBUL	2,7%	79	TUNCELİ	0,5%
39	AĞRI	2,7%	80	SİİRT	0,3%
40	KIRŞEHİR	2,5%	81	HAKKARİ	0,1%
41	SİVAS	2,5%		GENEL TOPLAM	2,7 %

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014

2.3 Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Bolu İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 2014 yılının başından araştırmanın yapıldığı tarihe kadar işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışılmıştır.

Grafik 18' de anket çalışması kapsamında görüşülen işyerlerinin genel olarak temininde güçlük çektiği mesleklerin sektörlere dağılımı gösterilmiştir.

Grafik 18. TGÇM Eleman Sayısının Sektörel Dağılım Oranları

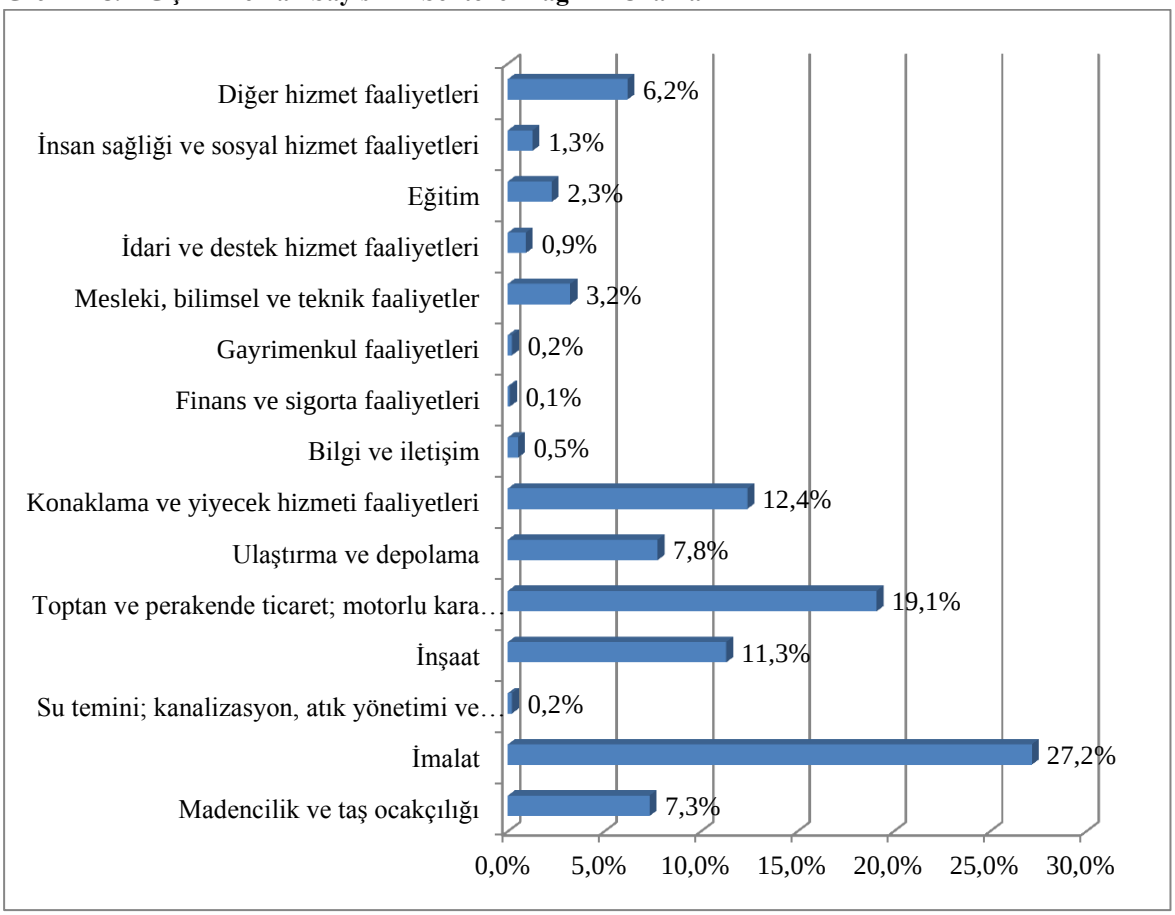

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma kapsamında temin edilmesinde güçlük çekilen meslek sayısı 968' dir. Grafik 18' de temininde güçlük çekilen mesleklerin sektörel dağılımı gösterilmiştir. Bu kapsamda Bolu' da eleman temininde en fazla sorun yaşayan sektör imalat (% 27,2) sektörüdür. İkinci ve üçüncü sırada toptan ve perakende ticaret (% 19,1) ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (% 12,4) sektörleri bulunmaktadır. Eleman temininde en az sorun yaşayan sektör ise % 0,1' lik oranı ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörüdür. İmalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin istihdam sayılarının yüksek olması, bu sektörde işe giriş-çıkış sayılarının yüksek olmasına, işletmelerin personel temininde zorlanmasına neden olmaktadır.

Tablo 32' de Bolu' da temininde güçlük çekilen mesleklerin meslek gruplarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 32. TGÇM Eleman Sayısının Açık İş ve Meslek Gruplarına Göre Dağılım Oranları

MESLEK GRUPLARI	TGÇM Eleman Sayısı	ORAN	Açık İş Sayısı	ORAN
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	35	3,6 %	25	4,1 %
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	189	19,6 %	181	29,9 %
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	36	3,7 %	60	9,8 %
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	13	1,3 %	12	2,0 %
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	65	6,7 %	28	4,6 %
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	295	30,5 %	146	24,0 %
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	51	5,3 %	32	5,3 %
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	283	29,2 %	123	20,3 %
YÖNETİCİLER	1	0,1 %	-	-
TOPLAM	**968**	**100 %**	**606**	**100 %**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 32' den Bolu ilinde temininde güçlük çekilen mesleklerin meslek gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, temininde en fazla güçlük çekilen meslek grubunun sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda olduğu görünmektedir. Bolu' da sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunun toplam sayı içerisindeki oranı % 30,5' dur. İkinci sırada % 29,2 oranı ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer alırken, üçüncü sırada % 19,6' lık oranı ile hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu ve nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grupları ise temininde güçlük çekilme oranı en düşük meslek gruplarıdır.

Temininde güçlük çekilen meslek işletmenin kuruluşundan bugüne kadar geçen sürede personel konusunda yaşadığı sorunları göstermektedir. Açık iş ise, işletmenin o anki mevcut açık iş pozisyonlarını ifade etmektedir. Temininde güçlük çekilen meslek grubu sayısı sadece, nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda açık iş pozisyonunda ki sayıya göre düşüktür. Bu da işletmelerin, nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda sürekli eleman aradıklarını, bu meslek grubunda çalışacak elemanları da bulmada diğer meslek gruplarına göre daha az zorlandıklarını göstermektedir. Diğer bir deyişle, işgücü piyasasında daha çok mesleki nitelik ve beceri gerektiren mesleklerin temininde güçlük çekilmektedir.

Tablo 33' de Bolu ilinde sektörlere göre toplam işveren sayısı ve eleman temininde güçlük çeken işveren sayısı ve oranı gösterilmiştir.

Tablo 33. Sektörlere Göre Toplam İşveren ve TGÇM İşveren Sayısı Oranları

SEKTÖRLER	İşveren Sayısı	TGÇM İşveren Sayısı	Oran
Madencilik ve taş ocakçılığı	5	5	100,0
İmalat	150	88	58,7
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	-	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	1	100,0
İnşaat	96	40	41,9
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	113	71	62,8
Ulaştırma ve depolama	71	38	54,3
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	53	37	69,9
Bilgi ve iletişim	4	3	75,0
Finans ve sigorta faaliyetleri	5	1	20,0
Gayrimenkul faaliyetleri	6	2	33,3
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	24	18	78,3
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	11	4	36,4
Eğitim	15	9	60,0
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	9	4	50,0
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2	-	-
Diğer hizmet faaliyetleri	23	9	39,1
GENEL TOPLAM	**590**	**333**	**56,4**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 33' den sektörlere göre TGÇM incelendiğinde, araştırma kapsamında ziyaret edilen 590 işverenden 333 tanesinin eleman temininde güçlük çektiği görülmüştür. Diğer bir deyişle, her iki işverenden yaklaşık 1 tanesi eleman temininde güçlük yaşamaktadır. Madencilik ve taş ocakçılığı ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerindeki işverenlerin tamamı aradığı elemanı bulmakta zorluk yaşamaktadırlar. Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörlerindeki işverenler ise aradıkları elemanı bulmakta herhangi bir zorluk yaşamamaktadırlar.

Tablo 34' de temininde güçlük çekilen eleman sayısının meslek gruplarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 34. Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısını Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

MESLEK GRUPLARI	Eleman Sayısı	ORAN
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	35	3,6%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	189	19,6%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	36	3,7%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	13	1,3%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	65	6,7%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	295	30,5%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	51	5,3%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	283	29,2%
YÖNETİCİLER	1	0,1%
GENEL TOPLAM	**968**	**100,0%**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 34' den temininde güçlük çekilen eleman sayısı meslek gruplarına göre incelendiğinde ilk sırada % 30,5 oranı ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu yer almaktadır. İkinci sırada % 29,2 oranı tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu, üçüncü sırada ise % 19,6' lık oranı ile hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır. Temininde güçlük çekilme oranı en düşük meslek grubu % 0,1 oranı ile yöneticiler meslek grubudur.

Tablo 35' de meslek gruplarına göre TGÇM eleman sayısının toplam çalışan sayısına oranları gösterilmiştir.

Tablo 35. Meslek Gruplarına Göre TGÇM Eleman Sayısının Toplam Çalışan Sayısına Oranı

MESLEK GRUPLARI	Toplam Çalışan Sayısı	Eleman Sayısı	ORAN
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	1.638	34	2,1%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	2.726	189	6,9%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	2.326	35	1,5%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	547	13	2,4%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1.480	64	4,4%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	10.054	295	2,9%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1.156	51	4,4%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	6.499	282	4,4%
YÖNETİCİLER	510	1	0,2%
GENEL TOPLAM	**26.941**	**968**	**3,6%**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 35' dan meslek gruplarına göre TGÇM eleman sayısının toplam çalışan sayısına oranları incelendiğinde, en yüksek oran % 6,9 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubundadır. En düşük oran % 0,2 ile yöneticiler meslek grubundadır.

Tablo 36' da 2013 ve 2014 yılı temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk on sıra gösterilmiştir.

Tablo 36. Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekme Dağılımının Geçen Yıl İle Karşılaştırılması, Bolu

MESLEKLER	2013 ORAN	MESLEKLER	2014 ORAN
PİLİÇ KESİM VE İŞLEME ELEMANI	7,4%	GARSON (SERVİS ELEMANI)	7,2%
GARSON (SERVİS ELEMANI)	4,6%	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	5,4%
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	4,1%	MADENCİ (GENEL)	5,2%
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	3,0%	MAKİNECİ (DİKİŞ)	3,9%
TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ	2,6%	TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ	3,2%
HEMŞİRE	2,5%	SATIŞ DANIŞMANI	2,8%
AŞÇI	2,3%	KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ	2,6%
MAKİNE TEKNİKERİ	2,3%	AŞÇI	2,5%
KASİYER	2,2%	KAYNAKÇI (OKSİJEN VE ELEKTRİK)	2,2%
SATIŞ DANIŞMANI	2,1%	İNŞAAT ELEMANLARI KALIPÇISI (ELLE)	2,1%

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 36' dan 2014 yılı temininde güçlük çekilen meslekler incelendiğinde ilk sırada %7,2 oranı ile garson (servis elemanı) mesleğinin yer aldığı görünmektedir. 3 vardiyalı sistem iş arayanların bu

mesleği seçmesine engel olmakta, neticesinde de işverenlerin bu meslekte personel bulmasında zorlanmasına neden olmaktadır. Şoför mesleğinde işverenlerin eleman temininde güçlük çekmesi, işverenlerin araçlarını teslim edecekleri güvenilir personel bulmakta zorlanmaları, iş arayanların bu meslekte taşıdıkları maddi anlamdaki sorumluluk ve yine iş arayanların SRC (Yurt içi ve yurt dışı yük-yolcu taşıma belgesi) belgesine sahip olmamalarıdır.

Piyasa araştırması kapsamında temininde güçlük çekilen meslekler 2013 yılı ile kıyaslandığında, garson (servis elemanı), şoför-yük taşıma ve tır-çekici şoförü mesleklerinin tekrardan ilk beş sıra içerisinde yer aldıkları görünmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk on sıra geçen yıl ile kıyaslandığında, geçen sene ilk on sıra içerisinde yer alan piliç kesim ve işleme elemanı, beden işçisi(genel), hemşire ve makine teknikeri mesleklerinin sıralamadan çıktıkları, bunların yerine madenci (genel), makineci (dikiş), kablo gruplama işçisi ve kaynakçı (oksijen ve elektrik) ve inşaat elemanları kalıpçısı (elle) mesleklerinin ilk on sıra içerisinde yer aldıkları görünmektedir.

Tablo 37' de Türkiye genelinde 2013 ve 2014 yılı temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk yirmi sıra gösterilmiştir.

Tablo 37. Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekme Dağılımının Geçen Yıl İle Karşılaştırılması

Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilme Dağılımı			
TÜRKİYE	**2013**	**Türkiye**	**2014**
Meslekler	**Oran**	**Meslekler**	**Oran**
MAKİNECİ (DİKİŞ)	5,7%	Makineci (Dikiş)	6,9%
GARSON (SERVİS ELEMANI)	3,3%	Güvenlik Görevlisi	2,8%
SATIŞ DANIŞMANI	2,6%	Garson (Servis Elemanı)	2,3%
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	2,5%	Beden İşçisi (Genel)	1,9%
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	2,0%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	1,8%	Satış Danışmanı	1,4%
AŞÇI	1,2%	Ortacı	1,4%
PAZARLAMACI	1,2%	Temizlik Görevlisi	1,3%
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	1,2%	Pazarlamacı	1,3%
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	1,1%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,2%
KAYNAKÇI (OKSİJEN VE ELEKTRİK)	1,1%	Aşçı	1,1%
ÇAĞRI MERKEZİ GÖREVLİSİ	1,1%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,0%
KOMİ (GARSON YARDIMCISI)	1,0%	Şoför-Yük Taşıma	1,0%
HEMŞİRE	0,9%	Sıvacı	0,9%
MUHASEBECİ	0,9%	CNC Torna Tezgahı Operatörü	0,9%
ELEKTRİKÇİ (GENEL)	0,9%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,9%
MERMER İŞÇİSİ	0,9%	Ütücü	0,9%
BULAŞIKÇI (STEVARD)	0,8%	Hemşire	0,8%
CNC TORNA TEZGAHI OPERATÖRÜ	0,8%	Muhasebeci	0,8%
ÜTÜCÜ	0,7%	Komi (Garson Yardımcısı)	0,8%

Kaynak: TÜRKİYE İPA 2014

Tablo 37' den 2014 yılı Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler incelendiğinde ilk sırada %6,9 oranı ile makineci (dikiş) mesleğinin yer aldığı görünmektedir.

Piyasa araştırması kapsamında temininde güçlük çekilen meslekler 2013 yılı ile kıyaslandığında, makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, garson (servis elemanı) ve beden işçisi (genel) mesleklerinin tekrardan ilk beş sıra içerisinde yer aldıkları görünmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk on sıra geçen yıl ile kıyaslandığında, geçen sene ilk on sıra içerisinde yer alan aşçı ve şoför (yük taşıma) mesleklerinin sıralamadan çıktıkları, bunların yerine ortacı ve kaynakçı (oksijen ve elektrik) mesleklerinin ilk on sıra içerisinde yer aldıkları görünmektedir.

Tablo 38'de meslek gruplarında TGÇM işverenlerin karşılama durumları gösterilmiştir.

Tablo 38. Meslek Gruplarında TGÇM İşverenlerin Karşılama Durumları

	TGÇM İşveren Sayısı		
MESLEK GRUPLARI	Evet	Genel Toplam	Karşılanma Oranı
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	14	20	70,0%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	33	62	53,2%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	9	13	69,2%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	5	5	100,0%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	19	34	55,9%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	55	97	56,7%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	15	28	53,6%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	41	69	59,4%
YÖNETİCİLER	-	-	-
GENEL TOPLAM	**192**	**333**	**57,7%**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 38' den meslek gruplarında TGÇM işverenlerin karşılama durumları incelendiğinde, toplam 333 işverenden 192' sinin temininde güçlük çektiği meslekte bulunan pozisyon açığını kapattığını, karşılanma oranınında % 57,7 olduğu saptanmıştır. Karşılanma oranının en yüksek olduğu meslek grubu % 100 ile nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubunda olduğu görünmektedir. Karşılanma oranının en düşük olduğu meslek grubu ise % 53,2 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubudur.

Tablo 39' da ilk on sırada yer alan TGÇM' in nedenlerinin meslek içindeki dağılım oranları gösterilmiştir.

Tablo 39. TGÇM Nedenlerinin Meslek İçindeki Dağılım Oranları

MESLEKLER	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması	İşyerine Ulaşım Zorluğu	Çalışma Sürelerinin Uzunluğu
GARSON (SERVİS ELEMANI)	48,3%	0,0%	79,5%	0,0%	50,1%	0,0%	8,8%	0,0%
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	28,8%	0,0%	76,6%	0,0%	82,6%	0,0%	7,8%	0,0%
MADENCİ (GENEL)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
MAKİNECİ (DİKİŞ)	92,1%	0,0%	100,0%	0,0%	94,7%	0,0%	7,9%	0,0%
TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ	48,3%	0,0%	70,9%	0,0%	71,0%	0,0%	0,0%	0,0%
SATIŞ DANIŞMANI	85,2%	0,0%	74,0%	0,0%	70,3%	0,0%	3,7%	0,0%
KABLO GRUPLAMA İŞÇİSİ	40,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
AŞÇI	49,9%	0,0%	79,1%	0,0%	50,1%	0,0%	8,4%	0,0%
KAYNAKÇI (OKSİJEN VE ELEKTRİK)	50,5%	0,0%	86,2%	0,0%	67,3%	0,0%	24,7%	0,0%
İNŞAAT ELEMANLARI KALIPÇISI (ELLE)	43,6%	0,0%	100,0%	0,0%	72,7%	0,0%	16,9%	0,0%

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 39' dan temininde güçlük çekilen ilk on sıradaki mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenleri incelendiğinde, ilk sırada yer alan garson mesleğinin temininde güçlük çekilmesinin en önemli nedeninin, işverenlerin verdiği cevaplar neticesinde % 79,5 oranı ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması olduğu ortaya çıkmıştır. İkinci sırada yer alan şoför mesleğinde ise en önemli neden % 82,6' lık oranı ile önerilen ücretin az bulunmasıdır. Üçüncü sırada yer alan madenci mesleğinde ise işverenlerin bu meslekte eleman temininde güçlük çekmesinin nedenleri % 100' lük oranları ile bu meslekte işe başvuru yapılmaması ve işyerlerine ulaşım zorluklarıdır.

Tablo 40' da TGÇM işyerlerinde temininde güçlük çekilme nedeni dağılımı oranları gösterilmiştir.

Tablo 40. TGÇM İşyerlerinde Temininde Güçlük Çekilme Nedeni Dağılım Oranları

TGÇ Nedenleri	TGÇM İşveren Sayısı	Oran
Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	600	62,0%
Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	747	77,2%
Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	523	54,1%
Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	167	17,3%
Önerilen ücretin az bulunması	72	7,4%
Vardiyalı çalışma olması	35	3,6%
İşyerine ulaşım zorluğu	34	3,5%
Çalışma sürelerinin uzunluğu	6	0,6%
GENEL TOPLAM	**2186**	**100%**

Kaynak: BOLU İPA 2014[13]

Tablo 40' da araştırma kapsamında herhangi bir meslek temininde güçlük çeken toplam 333 işverenin bu mesleklerde güçlük çekme nedeni olarak verdiği cevaplar gösterilmiştir. Tüm meslekler içerisinde en yüksek oran % 77,2 ile gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması çıkmıştır. İkinci sırada ise, % 62 oranı ile bu meslekte işe başvuru yapılmaması seçeneği bulunmaktadır.

Tablo 41'de TGÇM işyerlerinde temininde güçlük çekilme nedeni dağılımı oranları Türkiye ve Bolu karşılaştırması grafiği gösterilmiştir.

Tablo 41. TCÇM İşyerlerinde Temininde Güçlük Çekilme Nedeni Dağılımı Oranları Türkiye Karşılaştırması

TGÇ Nedenleri	Türkiye	Oran	Bolu	Oran
Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	27.018	37,5%	600	62,0%
Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	53.180	73,9%	747	77,2%
Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	43.439	60,3%	523	54,1%
Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	12.583	17,5%	167	17,3%
Önerilen ücretin az bulunması	13.552	18,8%	72	7,4%
Vardiyalı çalışma olması	3.951	5,5%	35	3,6%
İşyerine ulaşım zorluğu	4.542	6,3%	34	3,5%
Çalışma sürelerinin uzunluğu	3.929	5,5%	6	0,6%
GENEL TOPLAM	**72.003**	**100%**	**2186**	**100%**

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014 [14]

Tablo 41' de araştırma kapsamında Türkiye genelinde herhangi bir meslek temininde güçlük çeken toplam 72.003 işverenin bu mesleklerde güçlük çekme nedeni olarak verdiği cevaplar gösterilmiştir. Tüm meslekler içerisinde en yüksek oran % 74,0 ile gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması çıkmıştır. İkinci sırada ise, Bolu ilinden farklı olarak, % 60,0 oranı ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması seçeneği bulunmaktadır.

Grafik 19' da TCÇM işyerlerinde temininde güçlük çekilme nedeni dağılımı oranları Türkiye ve Bolu karşılaştırması gösterilmiştir.

[13-14] Bir meslekte birden fazla beceri girildiği için toplam %100'den fazladır.

Grafik 19. TGÇM İşyerlerinde Temininde Güçlük Çekilme Nedeni Dağılımı Oranları Türkiye Karşılaştırması

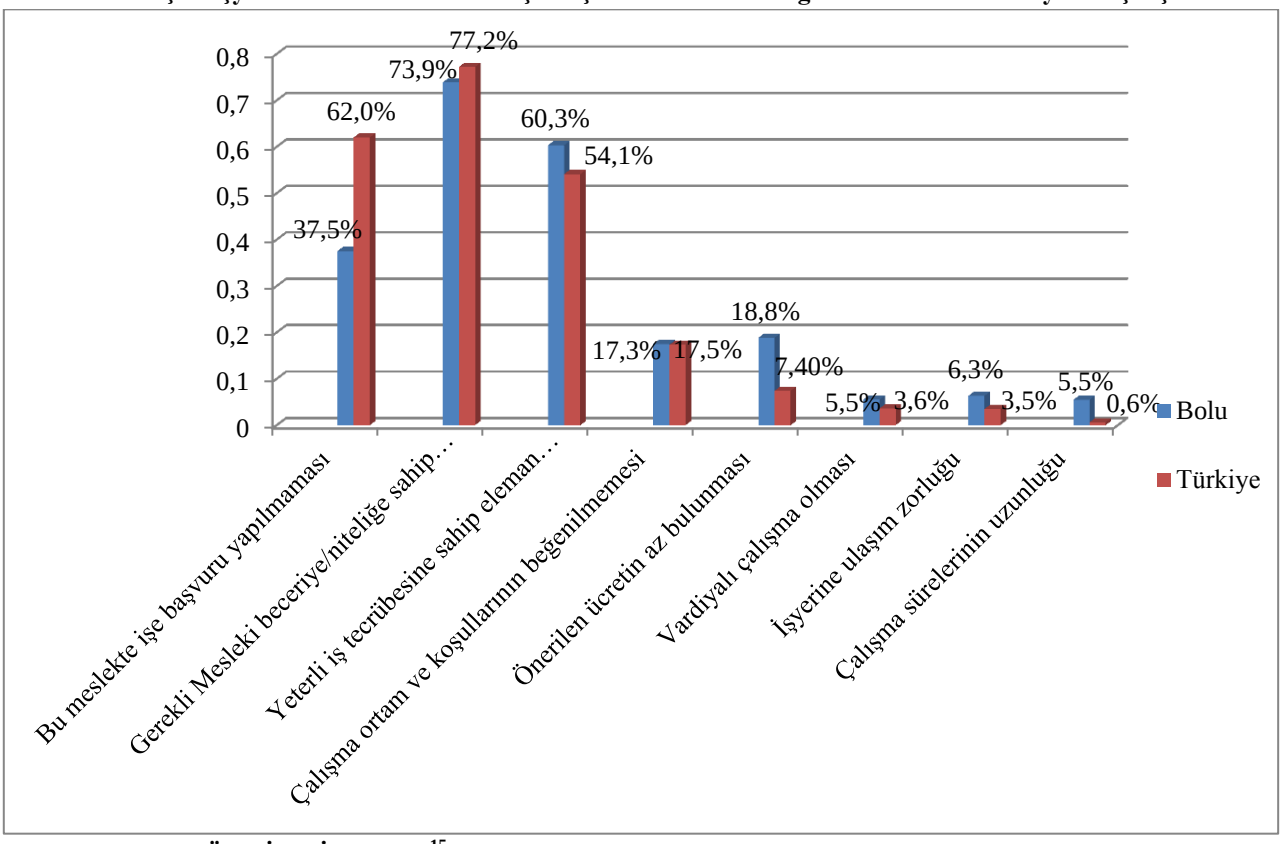

Kaynak: BOLU-TÜRKİYE İPA 2014 [15]

Temininde güçlük çekilen mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenleri Türkiye genelinde ve Bolu ilinde karşılaştırıldığında, ‘ Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi’, ‘Gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunamaması’ ve ‘ Bu meslekte işe başvuru yapılmaması’ nedenleri Türkiye ortalaması Bolu ortalamasından yüksektir.

2.4 Gelecek Dönem İstihdam Eğilimleri

Araştırmanın yapıldığı tarihiden 30 Haziran 2015 tarihine kadar işyerlerinde sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre eleman alımı ve eleman çıkma/çıkarılma durumu değerlendirildiğinde,

Tablo 42’ de Bolu ilinde sektörler itibariyle net istihdam değişimi ve net istihdam değişim oranları gösterilmiştir.

[15] Bir meslekte birden fazla beceri girildiği için toplam %100’den fazladır.

Tablo 42. 30 Haziran 2015 Tarihi İtibari ile Beklenen Net İstihdam Değişiminin Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
Madencilik ve taş ocakçılığı	140	20,6%
İmalat	316	2,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4	8,5%
İnşaat	248	13,6%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	211	7,8%
Ulaştırma ve depolama	54	3,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	105	5,9%
Bilgi ve iletişim	-18	-34,6%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1	1,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	6	10,2%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	29	8,9%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	-15	-1,7%
Eğitim	18	3,3%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	6	1,6%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	34	79,1%
Diğer hizmet faaliyetleri	38	8,1%
GENEL TOPLAM	**1.179**	**4,4%**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Araştırma sonuçlarına göre 30 Haziran 2015 tarihi itibari ile Bolu ilinde 1.179 kişilik istihdam artışı beklenmektedir. Sayısal olarak en yüksek artış 316 kişi ile imalat sektöründe gerçekleşmesi beklenirken, ikinci sırada 248 kişi ile inşaat sektörü yer almaktadır. İmalat sektöründe yaz aylarında üretimin artması istihdamında artmasına neden olmaktadır. İnşaat sektöründe yaz ayları çalışma koşulları daha iyi olduğundan, bu sektörde faaliyet gösteren firmaların çalışmalarını hızlandırmasına ve dolayısı ile inşaat sektöründe istihdamın artmasına neden olmaktadır.

Sektörlere göre işe girmesi beklenenlerden işten çıkması beklenenler çıkarıldığında Bolu' da bilgi ve iletişim ve idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde istihdam azalışı beklenmektedir. İlgili dönem için Bolu' da elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü için istihdam değişikliği izlenmemektedir.

Sektördeki artış beklentisinden azalış beklentisi çıkarılıp mevcut çalışan sayısına bölündüğünde net istihdam değişim oranı hesaplanmaktadır. Buna göre, % 79,1 oranı ile kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada % 20,6 oranı ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörü, üçüncü sırada ise % 13,6 oranı ile inşaat sektörü yer almaktadır.

Tablo 43' de araştırma sonuçlarına göre Bolu ilinde meslek grupları itibari ile net istihdam değişim oranları gösterilmiştir.

Tablo 43. Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

SEKTÖRLER	Net İstihdam Değişim Oranı
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	1,5%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	3,5%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	6,1%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	0,7%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	2,7%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	4,4%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	2,6%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	6,2%
YÖNETİCİLER	0,0%
GENEL TOPLAM	**4,4%**

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 43' den meslek gruplarına göre net istihdam değişimleri incelendiğinde ilk sırada % 6,2' lik oranı ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu, ikinci sırada % 6,1 oranı ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubu, üçüncü sırada ise % 4,4 oranı ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu yer almaktadır.

Tablo 44' de net istihdam artışı ve azalışı beklenen ilk on meslek gösterilmiştir.

Tablo 44. Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk On Meslek

Artış Beklenen Meslek	Sayı	Azalış Beklenen Meslek	Sayı
MADENCİ (GENEL)	140	GÜVENLİK GÖREVLİSİ (SİLAHSIZ)	50
İNŞAAT ELEMANLARI KALIPÇISI (ELLE)	86	İNŞAAT ELEMANLARI KALIPÇISI (ELLE)	21
SOĞUK DEMİRCİ	66	TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ	20
GARSON (SERVİS ELEMANI)	61	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	13
CAM PRES MAKİNESİ OPERATÖRÜ	50	PLASTİK ENJEKSİYON ÜRETİM ELEMANI	13
MAKİNECİ (DİKİŞ)	44	SOĞUK DEMİRCİ	12
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	40	DERİ İŞÇİSİ	12
TIR-ÇEKİCİ ŞOFÖRÜ	36	PAKETLEME İŞÇİSİ (EL İLE)	6
SATIŞ DANIŞMANI	36	EKSKAVATÖR(KAZIMA VE YÜKLEME) OPERATÖRÜ	4
SIVACI	31	İNŞAAT USTASI	4

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 44' den 30 Haziran 2015 tarihi itibari ile net istihdam artışı en fazla beklenen meslek 140 kişi ile madenci (genel) mesleğidir. İkinci sırada ise 86 kişi ile inşaat elemanları kalıpçısı (elle) mesleği bulunmaktadır.

30 Haziran 2015 tarihi itibari ile net istihdam azalışı en fazla beklenen meslek 50 kişi ile güvenlik görevlisi (silahsız) mesleğidir. İkinci sırada ise 21 kişi ile inşaat elemanları kalıpçısı (elle) mesleği bulunmaktadır.

İnşaat sektöründeki kış aylarında hava şartlarından dolayı çalışmaların durması ve yaz aylarında tekrardan hızlanması, istihdam artışı ve azalışı beklenen mesleklerde inşaat elemanları kalıpçısı, sıvacı, soğuk demirci gibi mesleklerin yer almasına neden olmuştur.

Tablo 45' de 2013 ve 2014 yıllarında yapılan piyasa araştırmalarının net istihdam ve azalışı özelinde karşılaştırılması gösterilmiştir.

Tablo 45. 2013 ve 2014 I. Dönem Araştırma Sonuçlarının Net İstihdam Artışı ve Azalışı Özelinde Karşılaştırılması

	2013	2014
Net İstihdam Değişimi	654	1.179
NİDO	3,4%	4,4 %
İlk Üç Meslek-Artış Beklenen	1- Beden İşçisi (Genel) 2- Kesimhane İşçisi 3- Brode Makinesi Operatörü ve Sorumlusu	1- Madenci (Genel) 2- İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) 3- Soğuk Demirci
İlk Üç Meslek-Azalış Beklenen	1- Reyon Görevlisi 2- Mobilya Paketleme İşçisi 3- Büro Memuru (Genel)	1- Güvenlik Görevlisi (Silahsız) 2- İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle) 3- Tır-Çekici Şoförü
İlk üç Sektör-NİDO	1- Gayrimenkul Faaliyetleri 2- Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler 3- Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1- Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor 2- Madencilik ve Taş Ocakcılığı 3- İnşaat
İlk Üç Meslek Grubu-NİDO	1- Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar 2- Nitelik Gerektirmeyen Meslekler 3- Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1- Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar 2- Nitelik Gerektirmeyen Meslekler 3- Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar

Kaynak: BOLU İPA 2014

Tablo 45' de 2013 ve 2014 yıllarında piyasa araştırmaları sonucu elde edilen net istihdam artış ve azalışları karşılaştırılmıştır. Buna göre 2013 ilgili dönemde net istihdam değişim oranı % 3,4 iken, 2014 ilgili dönemde net istihdam değişimi 1 puan artarak % 4,4 olmuştur.

2013 yılında net istihdam değişimi rakamsal olarak 654 kişi beklenirken, 2014 yılında bu sayı 1.179 olmuştur. Net istihdam değişimi son bir yılda yaklaşık % 80 artmıştır.

2013 ve 2014 yılındaki net istihdam değişim oranları meslek grubu bazında incelendiğinde, ilk üç sırada yer alan meslek gruplarının değişmediği, sadece sıralamada değişiklik olduğu görünmektedir.

SONUÇ

2014 yılında Bolu ilinde gerçekleştirilen talep araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlardan bir tanesi en genel anlamı ile aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer bir amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Bolu ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, talep araştırmasının katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Veri anlamında kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş işyerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırma çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Bolu özelinde 590 işyerinde beyan edilen 26.941 çalışanı kapsıyor olmasıdır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Kalkınma Bakanlığının 2011 yılı illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik listesinde Bolu ili 11. sırada bulunmaktadır.

2007 yılının sonlarına doğru dünya genelinde etkisini hissettiren ekonomik kriz Türkiye işgücü piyasasını da etkilemiştir. Türkiye' de 2009 yılında % 15' e yükselen işsizlik oranı 2011 yılında % 11,9' a gerilemiştir. Bolu ilinde 2013 yılı işsizlik oranı % 9,6' dır.

Bolu İŞKUR' a 2014 yılı ilk 8 ay itibari ile kayıtlı işsiz sayısı 9.227' dir. Kayıtlı işsizlerin mesleki sıralamasında ilk üç sıra beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik) ve büro memuru (genel) mesleklerinden oluşmaktadır.

Bolu ili 2014 yılı ilk 8 ay itibari ile İŞKUR tarafından işe yerleştirilenler meslek durumlarına göre ilk beş sıra, beden işçisi (genel), piliç kesim ve işleme elemanı, metal mamuller montaj işçisi, metal şekillendirici (elle) ve satış danışmanı mesleklerinden oluşmaktadır.

İŞKUR uygulamaları sadece işsiz kitlelerin istihdam edilmelerini kolaylaştırmayıp, çalışanların mesleki yeterliliklerini de arttırmaktadır.

İŞKUR faaliyetleri sonucunda erkeklerin işe yerleştirme oranları kadınlarınkinden fazladır. Bu durum ilimizde ve ülkemizde kadın istihdamının yeterli düzeye ulaşmadığını göstermektedir. Fakat, Bolu ilinde gerçekleştirilen kurs katılımcılarında % 71,7' lik kadın oranı, Bolu ilinin kadın istihdamına önem verdiğinin göstergesidir.

İŞKUR' un işe yerleştirme konusundaki başarısı her geçen yıl artarak devam etmektedir.

İŞKUR bünyesinde verilen kursların büyük bir çoğunluğunu işbaşı eğitim programları oluşturmaktadır. İşbaşı eğitim programları nitelikli işgücü yetiştirilmesi açısından önem teşkil etmektedir.

Türkiye işgücü piyasasının birçok açıdan henüz yeterince analiz edilemediği belirtilebilir. Özellikle işgücü talebine ilişkin yapılmayı beklenen pek çok çalışma bulunmaktadır. İşgücü talebi ve açık işler üzerine veri derlemek amacı ile İŞKUR Genel Müdürlüğü' nün çalışmaları devam etmektedir.

Araştırma kapsamında Bolu' da 590 işyerinde toplam 26.941 çalışan istihdam edilmektedir ve toplam çalışanların % 72,9' u erkeklerden, % 27,1' i kadınlardan oluşmaktadır. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 45,6' dır. Türkiye genelinde ise 200.910 işyerinde 7.049.691 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye' deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı % 25,9 ile, işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 35 ile Bolu ortalamasının altındadır. Bu da kadınların Bolu' da Türkiye geneline göre daha fazla çalışma yaşamı içerisinde olduklarının göstergesidir.

Bolu' da istihdam ağırlıklı olarak imalat sektöründedir.

Bolu' da çalışan sayısı 10-49 olan işyerleri arasında, Bolu ilindeki ilk üç sıra imalat, toptan ve parakende ticaret, ulaştırma ve depolama sektörlerinden oluşmaktadır. Kayıtlı çalışan sayısı 50-249 kişi olan işyerlerinin sektörel dağılımlarına bakıldığında sıralamanın şu şekilde olduğu görünmektedir: İmalat, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret sektörleri.

Bolu ilinde araştırma kapsamında olup hiç işyeri bulunmayan sektörlere bakıldığında, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe 10-49 çalışana sahip hiçbir işyeri olmadığı görünmektedir. Aynı şekilde, Bolu ilinde eğitim, bilgi ve iletişim, gayrimenkul faaliyetleri, kültür, sanat, eğlence, su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme, finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde 50-249 çalışanı olan işyeri bulunmamaktadır.

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Bolu' da % 57,7, Türkiye' de % 35,6 payıyla imalat sektörüdür. Bunu Bolu' da % 10 ile toptan ve perakende ticaret ve % 6,8 ile inşaat sektörleri izlemektedir. Türkiye' de ise 2. ve 3. sırada % 15,9 toptan ve perakende ticaret, % 11,8 ile inşaat sektörleri bulunmaktadır.

Bolu' da ihracat yapan firmalar ağırlıklı olarak metal, beyaz et ve tekstil işletmeleridir.

Kadınların Bolu' da Türkiye geneline göre daha fazla çalışma yaşamı içerisinde oldukları görünmektedir. Kadınlar ağırlıklı olarak İmalat sektöründe çalışmaktadır.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler ve Eğitim sektörlerinde çalışan kadın sayısı bu sektörlerde çalışan erkek sayısından fazladır. Bilgi ve iletişim, finans ve sigorta faaliyetleri ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde kadın ve erkek çalışan sayıları birbirine çok yakındır.

Bolu İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ise Bolu ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (12 Mayıs-27 Haziran 2014) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 606' dır.

Bolu'da her 100 işyerinden 20'sinde açık iş olduğu ve 2014 yılı içerisinde her 100 işyerinden 56'sının eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir.

Bolu genelinde 606 açık iş olup açık iş oranı % 2,2' dir. Bir başka deyişle Bolu İlinde her 100 kadronun 98'i dolu 2'si doldurulmaya hazırdır. Bolu ilinin açık iş oranı Türkiye genelinin 0,5 puan altındadır. Yani, Bolu ilinin ilgili dönemde istihdam kapasitesi Türkiye ortalamasına göre düşüktür.

Bolu' da açık işlerin dokuz ana meslek grubunda dağılımına bakıldığında, toplam 606 açık iş sayısının içinde en fazla açık iş oranına sahip meslek grubunun % 6,2 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubu olduğu görünmektedir. Daha sonra 2. ve 3. sırada % 2,7 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek grubu ve % 2,5 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer almaktadır. Türkiye genelinde açık iş oranın en yüksek olduğu meslek grubu % 3,6' lık oranları ile nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubu ve tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubudur.

Araştırma kapsamında toplanan açık işlerin mesleklere göre sıralaması yapıldığında Bolu' da, garson (servis elemanı), piliç kesim ve işleme elemanı, şoför-yük taşıma, satış danışmanı ve kasiyer ilk 5 sırada yer almıştır. Türkiye genelinde ilk beş sıra makineci (dikiş), beden işçisi (genel), garson (servis elemanı), satış danışmanı ve temizlik görevlisinden oluşmaktadır.

Bolu' da beyaz et işletmeciliği sektörünün gelişmiş olması ve bu sektördeki büyük işletmelerin Bolu' da bulunması piliç kesim ve işleme elemanı mesleğinde eleman bulunmasında zorluk çekilmesine neden olabilir. Ayrıca bu sektörlerdeki zor çalışma koşulları iş arayan kişilerin bu sektörleri tercih etmemesine yol açabilir.

Garson ve satış danışmanı mesleklerindeki uzun ve yorucu çalışma koşulları ve iş arayanların bu mesleklerdeki açık işlere geçici iş gözüyle bakması iş arayanların bu mesleklerde çalışmak istememesine neden olabilir.

Açık işlerde ilk 5 sırada yer alan mesleklerden şoför-yük taşıma mesleğinde, iş arayanların E sınıfı ehliyet yanında yurt içi ve yurt dışı yük-yolcu taşıma belgesine (SRC) sahip olmamaları ve saha araştırması kapsamında işverenlerin beyanlarına istinaden, araçlarını teslim edecek güvenilir insan bulmakta zorlanmaları bu meslekteki açık işlerin karşılanmamasına neden olabilir.

Açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde, Bolu' da ilk sırada farketmez seçeneği yer almaktadır ve oranı % 59' dur. 2. ve 3. Sırada bulunan genel lise ve meslek lisesi mezunlarının toplam oranı % 30' dur. Farketmez oranının en yüksek çıkmasının nedeni açık iş sayıları en yüksek olan mesleklerden şoför, garson, piliç kesim ve işleme elemanı gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyinin istenilmemesi, işverenlerin eğitimli eleman istihdamına ihtiyaç duymamalıdır.

Bolu ilinde temininde güçlük çekilen mesleklerin meslek gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, temininde en fazla güçlük çekilen meslek grubunun sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda olduğu görünmektedir. Bolu' da sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunun toplam sayı içerisindeki oranı % 30,5' dur. İkinci sırada % 29,2 oranı ile tesis ve

makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer alırken, üçüncü sırada % 19,6' lık oranı ile hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu ve nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grupları ise temininde güçlük çekilme oranı en düşük meslek gruplarıdır.

Çalışanların % 8,6' sı, açık işlerin % 9,7' si nitelik gerektirmeyen mesleklerde iken, temininde güçlük çekilen mesleklerin % 3,7' si aynı meslek grubundadır. İşgücü piyasasında daha çok mesleki nitelik ve beceri gerektiren mesleklerin temininde güçlük çekilmektedir.

Yasa gereği 100-150 kadın personel çalıştıran işletmelerde emzirme odaları, 150 ve daha fazla kadın personel çalıştıran işletmelerde de kreş zorunluluğu bulunmaktadır. Bolu ilindeki ve Türkiye genelindeki işletmelerin % 1 oranında kreş imkanlarına sahip olduğu düşünülürse, bu durum kadınların işgücü piyasasında aktif olarak rol almasına engel olabilir. İşletmelerdeki kreş imkanları arttırılırsa kadınların işgücü piyasasına katılımları artabilir.

Araştırma sonuçlarına göre işverenlere sorulan 'Devletten Herhangi Bir Teşvik Alıyor musunuz?' sorusuna işverenlerin Bolu' da % 22 oranında, Türkiye genelinde de % 26 oranında 'Evet' cevabı verdikleri görülmüştür. İşverenler ile bir araya gelerek ve işyeri ziyaretleri arttırılarak işletmelere devlet teşvikleri anlatılmalı, sonucunda da kamu kurumlarına başvuran iş arayanların istihdamı sağlanmalıdır.

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörüye sahip olunması 'Aktif İşgücü Politikalarının' doğru belirlenmesinde önemlidir. Artış beklenen mesleklerde daha sonra sırası ile inşaat elemanları kalıpçısı (elle), soğuk demirci, garson (servis elemanı) ve cam pres makinesi operatörü meslekleri yer almaktadır.

İmalat sektöründe yaz aylarında üretimin artması istihdamında artmasına neden olmaktadır. İnşaat sektöründe yaz ayları çalışma koşulları daha iyi olduğundan, bu sektörde faaliyet gösteren firmaların çalışmalarını hızlandırmasına ve dolayısı ile inşaat sektöründe istihdamın artmasına neden olmaktadır.

Gerek gelecek istihdam artışının imalat sektörü ağırlıklı olması, gerekse açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerde imalat sektörünün ön planda olması, bu sektörde emek arzı ile emek talebi arasında bir uyumsuzluk olduğunu ve bu uyumsuzluğu giderebilmek için ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktır.

Verilecek eğitimlerin işgücü piyasasının ihtiyaç duydukları mesleklerde ve işgücü piyasasının istediği nitelik ve becerilerde olmalıdır. Bu eğitimlerin asıl amacı işgücü piyasası arzını karşılamak ve nitelik gerektirmeyen meslek kavramını ortadan kaldırmaktır.

Gerek mevcut istihdam içerisinde gerekse açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönem ihtiyaç duyulacak meslekler içerisinde eğitim düzeyi düşük mesleklerin ağırlığının biraz daha fazla olması Türkiye işgücü piyasası için önemli bir risktir. Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin arttırılması uzun dönemli üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir.

İŞKUR' un işsiz kayıtları incelenerek, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenebilir. Böylece hem istihdamın artırılması hem de istihdam sağlayacak yeni iş alanlarının açılması sağlanır. Kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.

Tarım sektöründeki olası daralma kırsal kesimden kente göçü arttırabilir. Bu nedenle, tarım sektöründen ayrılan kişiler, özellikle kadınlar için eğitim ve mesleki faaliyetler düzenlenerek bu kesimin işgücüne katılması sağlanabilir. Düzenlenen eğitim ve mesleki programlar gençler ve kadınlar ağırlıklı olabilir.

Dezavantajlı grupların işgücüne katılımını ve istihdamını arttırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları düzenlenebilir.

Örgün eğitimden ayrılan genç nüfusu işgücüne dahil edebilmek için, işgücü piyasasının ihtiyaçlarını da çok iyi bir şekilde analiz ederek gerekli eğitimler ve mesleki eğitimler düzenlenebilir.

Örgün eğitim ziyaretleri sıklaştırılarak, özellikle işverenlerin temininde güçlük çektikleri ara elemanları bulmaları maksadı ile, örgün eğitimdeki öğrenciler işgücü piyasası hakkında bilgilendirilmeli, gerekirse bir araya getirilmelidir.

Yerel düzeyde ilgili kuruluşların (odalar, üniversite, vakıflar, v.b) desteği alınmalı ve protokoller imzalanarak, istihdamı arttırıcı çalışmalar yapılmalıdır.

İEP (İşbaşı Eğitim Programı) yaygınlaştırarak, iş arayanın yapacağı iş konusunda tecrübesizliğini yenmesine, işverenin de aradığı nitelikte elemanı işin başında kendisi öğreterek yetiştirmesine, neticesinde de istihdamın arttırılmasına olanak sağlanmalıdır.

Üniversiteye gidecek örgün eğitim öğrencilerine ve üniversite öğrencilerine, işgücü piyasası hakkında bilgiler verilmeli, ihtiyaç olan ve ihtiyaç olabilecek meslekler hakkında sunumlar hazırlanmalı, işgücü piyasası hakkında bilgi verilmelidir.

Kurum hizmetlerini tanıtıcı faaliyetler (kariyer günleri, stantlar, v.b) arttırılmalı, iş arayanlar ve işverenler ile kurum çalışanlarının sürekli irtibat halinde olmaları sağlanmalıdır.

İlde bulunan çıraklık eğitim merkezi ile irtibat kurularak, eğitimini tamamlayan nitelikli elemanların eğitim aldığı meslek ile işgücü piyasasında yer almasına olanak sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Bolu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, İstatistikler
- Bolu İPA 2012
- DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara
- Kalkınma Bakanlığı, SEGE-2011
- TOBB, Bültenler
- TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri
- Türkiye-Bolu İPA 2013-2014
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü İşsizlik Sigortası Fonu Basın Bülteni, Ocak 2013
- www.ekonomi.gov.tr

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

	TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI (TİPTA)
2014	İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur**.
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden örnek işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No				
İşyerinin Yasal Unvanı				
İşyerinin Tabela Unvanı				
1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.				
		Evet	**Hayır**	**Fikrim Yok**
2) İşyeri olarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığınızı belirtiniz.				
3) Daha önce İŞKUR'dan eleman talebinizin olup olmadığını belirtiniz.				
4) İşyerinizin devletin verdiği istihdam teşviğinden yararlanıp yararlanmadığını belirtiniz.				
5) İşyerinizde üretilen ürünlerin ihraç edilip edilmediğini belirtiniz.				
6) İşyerinizin yabancı ortaklığı olup olmadığını belirtiniz.				
7) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.				
8) İşyerinizde çalışanlara kreş imkanının sağlanıp sağlanmadığını belirtiniz.				
9) Çalışanlarınıza işe gelmede servis hizmetinin sağlanıp sağlanmadığını belirtiniz.				
10) İşyerinizde mevsimlik istihdam edilen personelin olup olmadığını belirtiniz.				
11) 2014 yılında çalışanlarınıza işleriyle ilgili herhangi bir eğitim düzenlenip düzenlenmediğini belirtiniz.				

ADRES BİLGİLERİ

İL:	**İLÇE:**	**MAHALLE :**	
CADDE/SOKAK:			
DIŞ KAPI NO :			
İÇ KAPI NO :			
TELEFON/FAKS/E-POSTA	...../...../	.....	@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı		**Unvanı**	
Tarih		**Telefonu**	
E-posta		**İmza/Kaşe**	

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	**KONTROLÖR**	**VERİ GİRİŞ PERSONELİ**
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

Bölüm I - MEVCUT İSTİHDAM			
S 12: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?			
01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan **Sayısı**	Erkek Çalışan **Sayısı**	Toplam Çalışan **Sayısı**
TOPLAM			
S13. İşyerinizde çalışan sayısının son bir yıl içerisinde, 10 ve üzerine çıkıp çıkmadığını belirtiniz. **(Bu soruya sadece "12. Soruda toplam çalışan sayısı 9 veya daha az kişi olarak belirtilen işyerleri" cevap verecektir.)**		**Evet** ☐ **Hayır** ☐	
	SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ		

Bölüm II -AÇIK İŞLER

S14: Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

S 14.1: Eleman aramıyoruz. ☐ ⇒ **Soru 15'e geçiniz.**

01	02	03	04													05					06		
Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş **Sayısı**	Talep Edilen **Asgari** Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek lisesi 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisans üstü 8. Farketmez	**Beceri İhtiyacı ve Kişisel Özellikler (*)** 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fazla mesaiye kalabilme 3. Fiziki ve bedensel yeterlilik 4. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 5. İletişim ve ifade yeteneği 6. İş ahlakına sahip olma 7. Proje tabanlı çalışma 8. Satış ve pazarlama becerisi 9. Seyahat edebilme esnekliği 10.Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 11.Takım çalışması 12.Yabancı dil 13.Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe													**İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz (*)** 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları					**Açık işiniz için aşağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz?** 1. Kadın 2. Erkek 3. Farketmez		
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**1**	**2**	**3**
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					
		☐																					

(*) (04), (05) ve (06) sütunlarında birden fazla seçenek (X) şeklinde işaretlenebilir.

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

BÖLÜM III. 30 HAZİRAN 2015 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.15: 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet**	**15.1'e geçiniz**
	Hayır	**16.soruya geçiniz**
	Fikrim Yok	**16.soruya geçiniz**

S 15.1: **30 Haziran 2015 tarihi itibariyle** işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam **ARTIŞI** olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal ***artış***

S.16: 30 Haziran 2015 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet**	**16.1'e geçiniz**
	Hayır	**17.soruya geçiniz**
	Fikrim Yok	**17.soruya geçiniz**

S 16.1: **30 Haziran 2015 tarihi itibariyle** işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam **AZALIŞI** olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal ***azalış***

SONRAKİ SAYFAYA

BÖLÜM IV. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S17: 2014 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S 17.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.**

01	02	03	04							
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman **sayısı**	**Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı?** **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	**Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*)** **1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması** **2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması** **3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması** **4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi** **5. Önerilen ücretin az bulunması** **6. Vardiyalı çalışma olması** **7. İşyerine ulaşım zorluğu** **8. Çalışma Sürelerinin Uzunluğu**							
			1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							
		|_|							

*** Birden fazla güçlük çekilme nedeni işaretlenebilir.**

Türkiye İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

V.Bilgi Formu Hakkında Görüş ve Önerileriniz?
(Bu kısım Ziyaretçi veya Yanıt veren İşveren tarafından doldurulabilir.

İşverenin görüşleri:

Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2- Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı	Tamsayım Yapılan İller	10+ İşyeri Sayısı
ADANA	4.255	KARABÜK	458
ADIYAMAN	800	KARAMAN	477
AFYONKARAHİSAR	1.375	KARS	279
AĞRI	461	KASTAMONU	701
AKSARAY	785	KAYSERİ	3.307
AMASYA	627	KIRIKKALE	405
ARDAHAN	95	KIRKLARELİ	658
ARTVİN	343	KIRŞEHİR	377
AYDIN	1.962	KİLİS	172
BALIKESİR	2.252	KONYA	4.466
BARTIN	421	KÜTAHYA	1.106
BATMAN	1.039	MALATYA	1.431
BAYBURT	99	MANİSA	2.331
BİLECİK	431	MARDİN	1.333
BİNGÖL	541	MERSİN	3.638
BİTLİS	433	MUĞLA	2.537
BOLU	629	MUŞ	426
BURDUR	507	NEVŞEHİR	780
ÇANAKKALE	988	NİĞDE	535
ÇANKIRI	252	ORDU	1.313
ÇORUM	1.043	OSMANİYE	897
DENİZLİ	2.961	Rize	808
DİYARBAKIR	2.502	SAKARYA	1.984
DÜZCE	1.028	SAMSUN	2.246
EDİRNE	715	SİİRT	369
ELAZIĞ	1.310	SİNOP	370
ERZİNCAN	393	SİVAS	1.129
ERZURUM	1.199	ŞANLIURFA	2.365
ESKİŞEHİR	2.068	ŞIRNAK	613
GAZİANTEP	3.435	TEKİRDAĞ	2.447
GİRESUN	842	TOKAT	918
GÜMÜŞHANE	192	TRABZON	2.283
HAKKARİ	201	TUNCELİ	152
HATAY	2.208	UŞAK	889
IĞDIR	238	VAN	1.194
ISPARTA	675	YALOVA	581
KAHRAMANMARAŞ	1.805	YOZGAT	613
		ZONGULDAK	1.014
Genel Toplam		88.712	

Örnekleme Yapılan İller	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
ANKARA	6.911
KOCAELİ	4.201
BURSA	4.973
İZMİR	6.276
İSTANBUL	8.493
ANTALYA	4.289
Toplam	40.353

Ek 3- Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 74 ilde tamsayım 7 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2- B : Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v(\hat{Y}_h) = N_h^{\,2} v(\bar{y}_h) = N_h^{\,2} \left[\sum (y_i - \bar{y}_h)^2 / (n_h - 1) \right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v(\hat{Y}) = \sum_h v(\hat{Y}_h)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 4- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10 Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü } Arzı\ (\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\ddot{u}fus} \text{ x } 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü

hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıt dışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı $= \frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı $= \frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı

- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı $= \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır.

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı $= \frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır. Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 5- Ek Tablolar

İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)

SEGE 2011 Sırası	İLLER	SEGE 2011 Sırası	İLLER	SEGE 2011 Sırası	İLLER	SEGE 2011 Sırası	İLLER
1	İstanbul	**21**	Isparta	**41**	Kırıkkale	**61**	Ordu
2	Ankara	**22**	Balıkesir	**42**	Malatya	**62**	Gümüşhane
3	İzmir	**23**	Manisa	**43**	Afyon	**63**	Kilis
4	Kocaeli	**24**	Mersin	**44**	Artvin	**64**	Bayburt
5	Antalya	**25**	Uşak	**45**	Erzincan	**65**	Yozgat
6	Bursa	**26**	Burdur	**46**	Hatay	**66**	Adıyaman
7	Eskişehir	**27**	Bilecik	**47**	Kastamonu	**67**	Diyarbakır
8	Muğla	**28**	Karabük	**48**	Bartın	**68**	Kars
9	Tekirdağ	**29**	Zonguldak	**49**	Sivas	**69**	Iğdır
10	Denizli	**30**	Gaziantep	**50**	Çorum	**70**	Batman
11	**BOLU**	**31**	Trabzon	**51**	Sinop	**71**	Ardahan
12	Edirne	**32**	Karaman	**52**	Giresun	**72**	Bingöl
13	Yalova	**33**	Samsun	**53**	Osmaniye	**73**	Şanlıurfa
14	Çanakkale	**34**	Rize	**54**	Çankırı	**74**	Mardin
15	Kırklareli	**35**	Düzce	**55**	Aksaray	**75**	Van
16	Adana	**36**	Nevşehir	**56**	Niğde	**76**	Bitlis
17	Kayseri	**37**	Amasya	**57**	Tokat	**77**	Siirt
18	Sakarya	**38**	Kütahya	**58**	Tunceli	**78**	Şırnak
19	Aydın	**39**	Elazığ	**59**	Erzurum	**79**	Ağrı
20	Konya	**40**	Kırşehir	**60**	Kahramanmaraş	**80**	Hakkari
						81	Muş

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

<u>İLETİŞİM BİLGİLERİ:</u>

- **Alper KAYA** - İş ve Meslek Danışmanı
  (alper.kaya@iskur.gov.tr)

- **Huri CANDAN** - İş ve Meslek Danışmanı
  (huri.candan@iskur.gov.tr)

Tel : (0374) 215 13 13

Fax : (0374) 215 00 87